

"Seyyidü's-Şühûr Olan Ramazân-ı Şerîf Ayınızı Tebrîk
Eder, Cenâb-ı Mevlâ'dan Her Bir Gününün Sıyâmına,
Gecesinin Kıyâmına Muvaffâkiyetler Niyâz Ederiz!"

Lâlegül

Aylık İlim - Kültür ve Fikir Dergisi

Lâlegül Dergisi Yıl: 6 Sayı: 63 Şâban - Ramazan 1439 MAYIS 2018 Fiyatı: 13TL

ÜMMETİN AYI; RAMAZÂN-I ŞERÎF

Mustafa ÖZŞİMŞEKLER sh: 54

Hindistan Ziyâretleri-10-
Çiştîyye Tarikatından İki Büyük Vefî
Mu'înüddîn Çiştî ve
Nizâmeddîn Evliyâ
Ahmet Mahmut ÜNLÜ sh: 4

Gayretullaha Dokunanların Haline
Bakıp İbret Almazsak Misliyle
Cezalandırılmamız Mukadder Olur
Resul BÖLÜKBAŞ sh: 12

31 Mart Vakası
Prof. Dr. Ahmet ŞİMSİRGİL sh: 20

15. Şeyhulislâm, Fakih ve
Müfessir Ebu's-Su'ûd -2-
Hasan KUDUOĞLU sh: 30

Âlimlerle Münâsebetimiz ve Körelen
Âdâb-ı Muâşeretimiz
Ömer Faruk KORKMAZ sh: 38

Günümüzdeki Fıkıh Anlayışı
Hüsamettin VANLIOĞLU sh: 48

Târihselcilik Ya Da Katolisizmi
Olmayan Kur'an-ı Mübîn'in
Protestanca Okunuşu -1-
Dr. İhsan ŞENOCAK sh: 66

Eski Bir İncil Kur'an-ı Kerim
Mucizesine İşâret Ediyor
Prof. Dr. Volkan TUZCU sh: 84

Okuyanlar İçin Cehennemden
Kurtuluş Fidyesi Olacak
Salât-ü Selâmlar
sh: 94-96

Şa'bân-ı Şerîf'in 27. Gece Namazı
sh: 86-87

Şa'bân-ı Şerîf'in Son Pazartesi Orucu
sh: 87

Ramazân Hilâline Âit Duâlar
sh: 87-88

Ramazân-ı Şerîf'in Zikirleri
sh: 88

Ramazân-ı Şerîf'te İftar Duaları
sh: 88-90

Berâat Gününün Orucu ve
O gün Kılınacak
"İrzâü'l-husûm" Namazı
sh: 86

Ramazân'da Çok Yapılması
Emredilen Dört Zikir
sh: 88

Ramazân-ı Şerîf'in
İlk Gece ve Gününün,
10. ve 15. Gecelerinin Namazları
sh: 91-92

EDİTÖRDEN

Müslümanlar olarak heyecanla on bir ayın sultanını karşılamaya hazırlanıyoruz.

Fakat ne zaman Ramazan Ayı gelse, mutlaka Müslümanların huzurunu kaçıracak bir takım tartışma konuları veya haberler ortaya atılıyor. Önceki senelerden de hatırlayacağınız üzere, malum medyanın geleneksel olarak yaptığı; **“oruç tutmadıkları için dayak yediler... Oruç tutmayan gençlere linç girişimi”** gibi, kışkırtıcı Ramazan haberlerine şimdiden hazırlıklı olmalıyız.

Gerçi toplumun büyük bir kısmı, masa başında hazırlanan bu tür asparagas haberlere artık itibar etmiyor. Ancak esas tehlike; özellikle Ramazan Ayı’nda ortaya çıkan ve olur olmaz hemen her şeye cevaz veren fetva makamı(!) medyatik hocalar...

Elbette hak ve hakikati anlatan, doğruları konuşan, insanların kendisinden istifade ettiği hocafendiler, az da olsa var ama bunun yanında özellikle Ramazan Ayı’nda televizyonlara çıkıp arz-ı endam eden, ümmetin vebâlerinden çok alacağı reytingi düşünerek milletin kafasını karıştıracak meseleleri gündeme getiren, mânevi huzur ve sükûnet **içinde idrak edilmesi gereken** Ramazan Ayı’nı her sene Müslümanlara zehir etmek için adeta elinden geleni yapan müctehid taslakları da, muhtemelen ekranlarda cirit atacaklar.

Yok efendim imsak vakti yanlış hesaplanıyor muş, yok efendim fazla oruç tutuyor muşuz, teravih namazı diye bir şey yokmuş v.b...

Yorumlar, fetvalar, ictihadlar ve daha neler neler... Herkes âlim, herkes fakih, herkes müctehid(!) olmuş. Osmanlı döneminde bile bu kadar müctehid yoktu. Hani; “Koçun olmadığı yerde keçiye Abdurrahman Çelebi derlermiş” ya, işte o hesap...

Tabi malumunuz olduğu üzere, Ramazan Ayı gelince televizyonlar da dindarlaşıp bir anda muhafazakâr bir kisveye bürünüyorlar. Enteresandır, koca bir sene milli ve mânevi değerlerimize ters düşen, ne idüğü belirsiz program ve diziler yayınlayan bir takım televizyon kanalları, Ramazan Ayı gelince reyting endişesiyle dini ağırlıklı programlar yapmaya başlıyorlar.

Bu tür televizyon kanallarından kesinlikle din öğrenilmeyeceğini söylemeye bile gerek yok sanırım.

Ramazan Ayı huzurlu geçerse bütün sene öyle geçer

Uyanık olalım ve Ramazan Ayı’nda kalp huzurumuzu bozmaya yönelik yapılacak tüm saldırılara karşı şimdiden tedbirimizi alalım. Zira Peygamber Efendimiz (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) bir hadisi şeriflerinde şöyle buyurdu:

“Cuma günü sâlim olursa (günahsız ve huzûr-u kalple geçerse) bütün hafta sâlim olur. Ramazan Ayı sâlim olursa bütün sene sâlim olur.”

Peygamber Efendimizin beyanıyla haftanın mihengi Cuma Günü; senenin mihengi ise Ramazan Ayı’dır. Şayet tüm senenin huzurlu geçmesini istiyorsak, Ramazan Ayı’nı huzurlu geçirmemiz gerekir. Fakat bu mübarek ay, kalp huzuru olmadan (dağınıklık) üzere geçerse, işte o zaman bütün sene dağınıklık üzere geçer.

O halde Ramazan Ayı’nda kalp huzurunu muhafaza etmek için elimizden geleni yapmalı; kavgadan, gürültüden, polemikten uzak durduğumuz gibi, ulemânın ekserisine muhalif görüşlerle kafa karıştırmaya çalışan müctehid taslaklarından da uzak durmalıyız. Nitekim Mustafa İsmet Garibullah (Kuddise sirruhu) **Risâle-i Kudisye**’sinde şöyle buyuruyor:

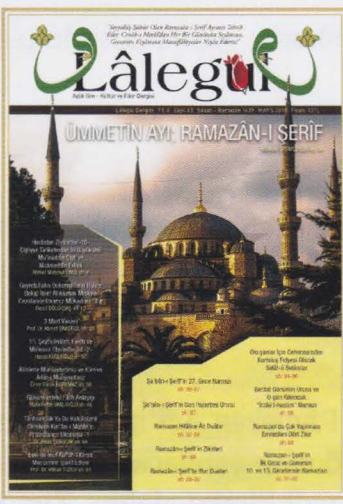
“Oturma münkirle yeme sancı, pas alırsın paklamaz her kalaycı”

Ne büyük söz... Hak ve hakikatı inkar edenle oturma! Ehli Sünnet dışı görüşlere sahip olan i’tikadı bozuk kimseleri dinleme! Sonra kafan karışır, aklına soru işaretleri üşüşür, “acaba”lar başlar ve kalbin pas alır. Kalbindeki o kiri, pası da her kalaycı temizleyemez. O pas büyür, kalbini kaplayıp kararır ve neticede iman nuru söner ne’üzübillah...

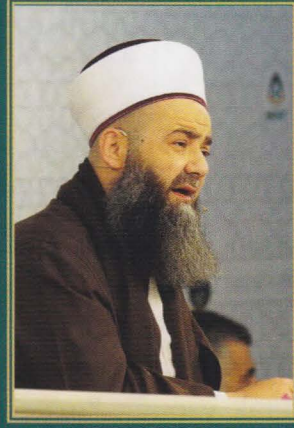
Şimdiden hepimizin Ramazan-ı şerifiniz mübarek olsun. Mevla teala bu mübarek ayı gerek bizler, gerekse tüm İslam Âlemi hakkında hayırlara vesile eylesin. Amin!..

Fi emanillah!..

Mustafa Özşimşekler

İÇİNDEKİLER

HİNDİSTAN
ZİYÂRETLERİ-10
HİNDİSTAN'DA
KABR-İ ŞERİFLERİNİ
ZİYÂRETLE ŞEREFYÂB
OLDUĞUMUZ ÇİŞTİYYE
TARİKATINDAN İKİ
BÜYÜK VELÎ
▶4
AHMET MAHMUT ÜNLÜ

LÂLEGÜL DERGİSİ ADINA İMTİYAZ SAHİBİ

Tuana Basın Yayın

GENEL YAYIN YÖNETMENİ

Mustafa ÖZŞİMŞEKLER

GENEL MÜDÜR

Gürsel YILDIZ

REKLAM İLETİŞİM

reklam@lalegulyayinlari.com

YAYIN TÜRÜ

Aylık İlim-Kültür ve Fikir Dergisi

BASIM YERİ

Matsis Matbaa Hizmetleri - Tevfikbey Mah.
Dr. Ali Demir Cad. No:51 Sefaköy / İSTANBUL
Tel: 0212 624 21 11 www.matbaasistemleri.com

YURTIÇİ ABONELİK BEDELİ (12 AYLIK)

150 TL

YURTDIŞI ABONELİK BEDELİ (12 AYLIK)

180 Euro

ABONELİK ÖDEMESİ İÇİN

BANKA HESAP BİLGİLERİ

TUANA YAYINCILIK A. Ş.

❖ VAKIF KATILIM TL HESABI

İBAN: TR77 0021 0000 0000 8388 9000 01

❖ VAKIF KATILIM EURO HESABI

İBAN: TR66 0021 0000 0000 8388 9001 02

❖ VAKIF KATILIM DOLAR HESABI

İBAN: TR93 0021 0000 0000 8388 9001 01

POSTA ÇEKİ HESAP NUMARASI

TUANA YAYINCILIK A. Ş.
14851995

ABONE DAĞITIM

Tuana Basın Yayın
0212 435 10 58

ABONE İŞLEMLERİ

0212 435 10 58

BİLGİ

www.laleguldergisi.com

ADRES

Tuana Basın Yayın - Çınar Mah. Osman Gazi Cad.
No: 50/A Bağcılar / İSTANBUL

Dergimizde yayınlanan yazıların, reklamların
sorumluluğu yazarına ve reklam sahibine aittir.

36 YESEVİ YOLU

46 HİKEMİYYÂT - EFENDİ HAZRETLERİ'NİN İLMÎ KELÂMLARI

52 SÜNNET - HADİS-İ ŞERİFLER

60 SENİN DE BİR TALEBEN OLSUN -İDDEF-

62 BİR SAHÂBİYİ TANIYALIM
ÜMMÜ SELEME (Radyallâhü Anhâ) 3. BÖLÜM

64 KISSADAN HİSSELER - SARI ÖKÜZ HİKAYESİ

74 EDEBİYYÂT - BİR OLMAZ ELBET

82 HİKMETLİ SÖZLER

• DUALAR, ZİKİRLER ve FAZİLETLİ AMELLER •

86 Berâat Gününde Kılınacak Düşmanları Râzı Etme Namazı

86 Şa'bân-ı Şerîf'in Yarı (On Beşi Olan Berâat) Gününün Orucu

86 Şa'bân-ı Şerîf'in 27. Gece Namazı

87 Şa'bân-ı Şerîf'in Son Pazartesi Orucu

87 Ramazân-ı Şerîf Ayının Zikirleri

87 Ramazan Hilâline Âit Duâlar

88 Ramazan'da Çok Yapılması Emredilen Dört Zikir

88 Ramazân-ı Şerîf'in Her On Gününün Zikri

88 Ramazân-ı Şerîf'te İftar Duaları

90 Terâvîh Namazının Zikirleri

91 Ramazan-ı Şerîf'in İlk Gece ve Gün Namazları

92 Onuncu Gece ve Onuncu Gün Namazları

92 On Beşinci Gece ve On Beşinci Gün Namazları

93 Ramazân-ı Şerîf Ayında Terâvîh ve Vitir Namazından Sonra Evde Kılınacak Çok Faziletli Nâfile Namazlar ve Vaad Edilen Sevapları

94 Çok Faziletli Safât-Ü Selâmlar

94 Bir Kere Okumak Nasîb Olana Cehennem Nasîb Olmayacak Bir Salevât-ı Şerîfe

95 Yüz Kere Kirâati Cehennemden Fidye Olan Bir Salevât-ı Şerîfe

95 Bir Keresi Bin Salevât Sayılan ve Yetmiş Kere Kirâati Cehennemden Fidye Olan Bir Salevât-ı Şerîfe

GAYRETULLAHA DOKUNANLARIN HALİNE BAKIP İBRET ALMAZSAK MİSLİYLE CEZALANDIRILMAMIZ MUKADDER OLUR

■ RESUL BÖLÜKBAŞ

►12

DEVLET-İ ALİYYE'NİN ON BEŞİNCİ VE EN UZUN SÜRE GÖREV YAPAN ŞEYHULİSLÂMİ; FAKİH VE MÜFESSİR EBU'S-SU'ÛD (Rahimehullâh) -2-

■ HASAN KUDUOĞLU

►30

GÜNÜMÜZDEKİ FIKIH ANLAYIŞI

■ HÜSAMETTİN VANLIOĞLU

►48

TÂRİHSELÇİLİK YA DA KATOLİSİZMİ OLMAYAN KUR'ÂN-I MÜBÎN'İN PROTESTANCA OKUNUŞU -1-

■ Dr. İHSAN ŞENOCAK

►66

FIKHÎ SUÂLLERE CEVAPLAR

■ FATİH KALENDER

►80

31 MART VAKASI

■ Prof. Dr. AHMET ŞİMSİRGİL

►20

ÂLİMLERLE MÜNÂSEBETİMİZ VE KÖRELEN ÂDÂB-I MUÂŞERETİMİZ

■ ÖMER FARUK KORKMAZ

►38

ÜMMETİN AYI; RAMAZÂN-I ŞERİF

■ MUSTAFA ÖZŞİMŞEKLER

►54

İMÂM-I MA'SÛM es-SERHENDÎ HAZRETLERİ'NİN MEKÂTİB-İ ŞERİFESİNDEN MÜNTEHABÂT

■ Süleyman KUKU

►76

ESKİ BİR İNCİL KUR'AN-I KERİM MUCİZESİNE İŞARET EDİYOR

■ VOLKAN TUZCU

►84

LALEGÜL DERGİSİ ABONELİK HEDİYELERİ

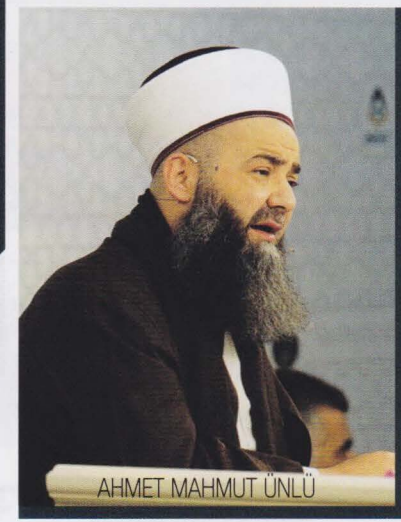
YURTIÇİ ABONELİK 150 TL
YUTDIŞI ABONELİK 180 EURO

0212 912 10 06

www.herseybusepette.com

LALEGÜL DERGİSİNE ABONE OLAN HERKESE SÜRPRİZ HEDİYELER

HİNDİSTAN ZİYÂRETLERİ-10

HİNDİSTAN'DA KABR-İ ŞERİFLERİNİ ZİYÂRETLE ŞEREFYÂB OLDUĞUMUZ ÇİŞTİYYE TARİKATINDAN İKİ BÜYÜK VELÎ

Bizlere Hindistan'da medfûn bulunan silsile-i aliyemizin yüce ricâlini ve sâir meşâyihü ziyâret etmeyi nasîb eden **Rabbimiz'e** hamd ettikten ve **Rasûlü** ile Ehl-i Beyti'ne salât-ü selâm ettikten sonra!

Muhterem okurlarım! Geçtiğimiz aylardaki yazılarımda Hindistan'da ziyâretleri ile şerefyâb olduğumuz zevât-ı kirâmdan; **Muhammed Bâkîbillâh Hazretleri, İmâm-ı Rabbânî Hazretleri, İmâm-ı Ma'sûm Hazretleri, Seyfüddîn Ebu'l-Berekât Hazretleri, Seyyid Nûr Bedâyûnî Hazretleri, Cân-ı Cânân-ı Mazhar Hazretleri, Abdullâh ed-Dehlevî Hazretleri, halîfeleri Hâlid-i Bağdâdî ve Ebû Sa'îd el-Müceddidî Hazretleri'nin ve Abdullâh ed-Dehlevî Hazretleri'nin** dergâhını ikinci bânisi olan **Ebu'l-Hayr Hazretleri'nin** terceme-i hâllerinden bir nebze de olsa bahsetmiştim.

Hindistan ile ilgili yazılarımı, orada ziyâret ettiğimiz **Çiştîyye** tarîkatının iki yüce velîsinin terceme-i hâllerini arz ederek nihâyete erdirmek istiyorum. **Al-lâh-u Te'âlâ** cümlemize bu yüce zatların şefâatlerini nasîb eylesin. Âmîn!

ÇİŞTİYYE TARİKATININ PİRİ MU'ÎNÜDDİN ÇİŞTÎ HAZRETLERİ

Hindistan'da yetişen evliyânın büyüklerindedir. İsmi **Hasen ibni Gıyâsiddîn Hüseyin el-Hüseyinî**'dir. Lakâbı **Mu'înüddîn** olup, bu isimle tanınmıştır. 531 (1136) senesinde doğdu. 634 (1236) senesinde Ecmir'de vefât etti, kabri oradadır. Soyü **Rasûlüllâh** (*Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem*)e ulaşmakta olup, seyyiddir. Babası **Gıyâsüddîn Hasen**, aslen Senceristanlı, sâlih ve son derece müttakî bir zat idi.

Mu'înüddîn Çiştî Hazretleri'nin kabri şerîflerini ziyâret

Mu'înüddîn Çiştî (*Kuddise Sirruhû*) **Hazretleri** Horasan'da büyüyüp yetişmiştir. On bir yaşındayken babası vefât etti. Babasının vefâtından sonra kalan mîras üç kardeş arasında taksim edilmişti. Bu taksimde, **Mu'înüddîn Çiştî Hazretleri'**ne babasından mîras olarak bir bağ düşmüştü. Bu bağıyla meşgul oluyordu.

Bir gün bağında bulunduğu sırada, **İbrâhîm Kandûzî** adında bir meczub velî yanından geçerken, ayağa kalkıp ona hürmet gösterdi ve elini öptü. Sonra bağına dâvet edip, bir ağacın gölgesine oturttu. Sonra bir tabağa üzüm doldurup, ikram etti, fakat o zat üzüme rağbet etmeyip, koynundan bir parça kuru ekmek çıkardı, bu ekmekten dişi ile biraz koparıp **Mu'înüddîn Çiştî Hazretleri'**nin ağzına koydu ve o da bu ekmekten yedi.

Bu kuru ekmek parçasını yer yemez, kalbinde birdenbire bir nûr tecellî etti, dünyâyâ olan bütün bağılıklarından tamâmen soğudu, kalbinde büyük bir zevk ve muhabbet-i İlâhiyye hâsıl oldu. Bu hâlimden sonra, babasından kalan bağı ve diğer malları fakirlere sadaka olarak verdi.

Mu'înüddîn Çiştî Hazretleri'nin Zâhirî ve Bâtunî İlimlerde Yetiştirilmesi

Mu'înüddîn Çiştî (*Kuddise Sirruhû*) **Hazretleri** ilim öğrenmek için seyâhatlere çıktı. Önce Horasan'a gidip orada Kur'ân-ı Kerîm'i ezberledi. Sonra aklî ilimleri öğrendi. Buradan Semerkand'a geçti. Burada fazla kalmayıp, Irak'a gitmek üzere yola çıktı.

Yolu Hârûn kasabasından geçerken zamânının en meşhur evliyâsı olan **Osmân el-Hârûnî Hazretleri**'ni tanımakla şereflendi ve ona mürîdi oldu.

Hocası **Osmân el-Hârûnî Hazretleri**'nin sohbetine kavuşunca, ondan çok alâka gördü. Yirmi sene bu hocasının hizmetinde ve sohbetinde bulunup, pekçok feyze kavuştu ve tasavvufta yükseldi.

Senelerce hocası **Osmân el-Hârûnî Hazretleri**'nin derslerine ve sohbetlerine devâm edip, tasavvufta yükseldi ve bu hocasının halîfesi oldu. Bundan sonra elli iki yaşında iken seyâhatlere çıktı. Bağdad'a gitmek üzere yola çıktı. Yolculuğu sırasında, Sencer kasabasında büyük âlim **Necmüddîn el-Kübrâ** ile tanışıp, onunla birlikte Bağdad'a gitti. Bir müddet orada kalıp Hemedan'a geçti. Hemedan'da Nakşî silsilemizin sultânı, mürşid-i kâmil **Yûsuf el-Hemedânî** (*Kuddise Sirruhû*) **Hazretleri**'ni tanıyarak sohbetlerinde bulundu ve ondan çok istifâde edip feyiz aldı. Buradan da Herat'a ve Belh'e giden **Mu'înüddîn Çiştî Hazretleri** ilimde ve tasavvufta çok yükselip, pekçok talebe yetiştirdi.

Yetiştirdiği Talebeleri

Kutbüddîn Bahtiyar Kâkî el-Ûşî, kendi oğlu **Hâce Ferîdüddîn, Hamîdüddîn, Nâgûri Sûfî, Şeyh Vecîhüddîn Sa'd ibni Zeyd, Hâce Burhânüddîn, kızı Bibi Hâfıza-i Cemâl, Şeyh Muhammed Türk, Şeyh Ali Sencerî, Hâce Yedigâr, Abdullâh Beyâbânî** ve daha çok sayıda kıymetli zâtlar. (*Rahmetullâhi Aleyhim Ecma'in*)

Mu'înüddîn Çiştî Hazretleri Hindistan meşâyihî arasında Çiştî tarîkatının imamı sayılır. Çünkü onun gayreti ve hizmetleri ile Hindistan'da İslâmiyet yayılmıştır.

Sohbetinde bulunan kimseleri çok kısa zamanda tasavvuf hâllerinde yükseltirdi. Bir kimse üç gün onun sohbetine devâm etse yükselir, kerâmet ve mârifet sâhibi olmakla şereflenirdi.

Mu'înüddîn Çiştî Hazretleri gittiği her beldede kabristanları ziyâret eder, orada bir müddet kalırdı. Vardığı yerde tanınıp meşhur olunca orada durmazdı. Kimsenin haberi olmadan gizlice çıkıp giderdi.

Mu'înüddîn Çiştî Hazretleri'nin Hindistan Halkını Müslüman Etmesi

Mu'înüddîn Çiştî Hazretleri Rasûlül-lâh (*Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem*)den aldığı mânevî bir işâretle, kendisine Hindistan'da İslâmiyete hizmet etme vazîfesinin verildiğini anlayıp, **Rasûlüllâh** (*Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem*)in emrine uyararak derhal Hindistan'ın yolunu tuttu. **Mu'înüddîn Çiştî** (*Kuddise Sirruhû*) **Hazretleri**'ni sevenlerden kırk kişi de onunla birlikte yola çıktılar.

İlk olarak Ecmir'e geldiler ama oranın emîri tarafından öldürölmek istenildiler. **Mu'înüddîn Çiştî Hazretleri**'nin kerâmetleriyle buna güç yetiremediler. Sonra kendisine büyücülerle ve cinlerle engel olamaya çalışılırsa da **Mu'înüddîn Çiştî Hazretleri**'nin mânevî gücü sâyesinde bu hususta da muvaffak olamadılar. Sonra **Mu'înüddîn Çiştî** (*Kuddise Sirruhû*) **Hazretleri** ve arkadaşları Ecmir'de bir dergâh kurdular.

Bütün bu hâdiseler, Ecmir emîri ve Hindistan'ın diğer emirleri tarafından hayret ve şaşkınlıkla tâkip edildi. Hepsi de **Mu'înüddîn Çiştî Hazretleri**'nin karşısında âciz ve çâresiz kaldılar.

Cübbeli Hoca Efendi'nin hat koleksiyonundan

“Bak saate kim dakîka fevt eylemeyüp,
İşletmede rakkâs-ı derûnunu her gâh.
Miftâh-ı inâbetle kur işlet sen de,
Dil saatini bi savt-i Allâh Allâh.”

Mânâsı:

“Saate bak ki bir dakîkayı geçirmeden,
İçindeki sarkaçı her an işletiyor.
Allâh-u Te‘âlâ’ya yönelme anahtarı ile
kur işlet sen de,
Gönül saatini Allâh Allâh sesiyle.”

Hattatı: Mehmed Zeki el-Mevlevî

Hat Çeşidi: Celî Talik Zerendud Levha. Hat Târîhi: 1292/1875

Sonra **Mu‘înüddîn Çiştî Hazretleri** bu emîri İslâm’a dâvet etti ama o kabûl etmedi. Bunun üzerine **Mu‘înüddîn Çiştî Hazretleri**: “Bu bedbaht kimse, **Allâh-u Te‘âlâ’**ya îmân etmezse, onu İslâm ordusunun askerlerine teslim ederim.” buyurdu. Aradan kısa bir müddet geçti. Gerçekten İslâm ordusu Ecmir’e geldi.

Nakledilir ki **Sultân Şihâbüddîn** (bir adı da Nûreddîn Sam’dır.) Horasan’da bulunduğu sırada bir rüyâ görmüştü. Rüyâsında **Mu‘înüddîn Çiştî Hazretleri**’ni gördü. Onun huzûrunda edeple ayakta duruyordu. **Mu‘înüddîn Çiştî Hazretleri** ona: “**Şihâbüddîn! Allâh-u Te‘âlâ** sana Hindistan sultanlığını ih-sân etmiştir.

Mu'înüddîn Çiştî Hazretleri'nin kabri şerîfleri

Hemen bu tarafa doğru harekete geç. Bedbaht emîri tutup, cezâsını ver.” buyurdu.

Sultân Şihâbüddîn uyanınca bu rüyâdan dolayı hayrete düştü, hemen gidip rüyâsını fazîlet sâhibi âlimlere anlatıp tâbirini sordu. Âlimler: “Sana müjdeler olsun ey **Sultân Şihâbüddîn!** Sen oraları fethedeceksin. Endişelenme, gönlünü hoş tut. **Mu'înüddîn Çiştî Hazretleri** sana himmet edecek.” dediler.

Bunun üzerine **Sultân Şihâbüddîn** ordusunu alıp, Hindistan'a doğru hareket etti. Hindistan'a varınca, Ecmir emîri ordusuyla onun karşısına çıktı. Şiddetli savaşlar yapıldı. Netîcede **Sultân Şihâbüddîn**, onun ordusunu mağlup etti. Emîr de yakalanıp esir edildi.

Ondan sonra **Sultân Şihâbüddîn** ve ordusu, **Mu'înüddîn Çiştî Hazretleri**'nin himmetiyle zaferden zaferine koştu.

Ecmir'den Delhi üzerine yürüyen İslâm ordusu, orada da şiddetli bir savaştan sonra, Delhi emîri **Pethûrâ**'nın ordusunu mağlup edip **Pethûrâ**'yı da esir aldılar.

Sultân Şihâbüddîn, 686 (1287) senesinde Delhi'de saltanat tahtına oturdu. Dört-beş sene kadar Hindistan'da kaldıktan sonra Horasan'a döndü. Böylece **Mu'înüddîn Çiştî Hazretleri**'nin himmet ve tasarruflarıyla, İslâmiyet Hindistan'da her tarafa yayıldı. Pekçok insan küfür bataklığından kurtulup, Müslüman olmakla şereflendi. Böylece **Mu'înüddîn Çiştî Hazretleri**'nin talebeleri ve bunların da talebeleri, Hindistan'da asırlarca İslâm'a hizmet ettiler.

Mu'înüddîn Çiştî Hazretleri'nin Vefâtı

Mu'înüddîn Çiştî Hazretleri vefât edecekleri gece, yatsı namazından sonra odasının kapısını kapayıp, içeriye hiç kimseyi, hattâ husûsî ashâbını bile almadı.

Ancak bâzı talebeleri kapının önünde durmuşlardı. Bütün gece odadan sesler geldi. Sabah namazı vaktinde ses kesildi. Sabah namazına kaldırmak için, kapısına ne kadar vurdularsa da kapı açılmadı. Kapıyı açıp içeri girdiklerinde **Mu‘înüddîn Çiştî Hazretleri**’nin vefât ettiğini gördüler.

Ecmir’de dergâhının bulunduğu yerde defnedildi. Kabri önce kerpiçten, daha sonra taştan yapıldı. Önce **Hâce Hasen Nakûrî** tarafından tâmir ettirildi, daha sonra **Şihâbüddîn Muhammed Şâh Cihân** tarafından, türbesi yanına mermerden gâyet güzel bir mescid yaptırılmıştır.

İmâm-ı Rabbânî Hazretleri’nin Mu‘înüddîn Çiştî Hazretleri’ne Verdiği Değer

Mu‘înüddîn Çiştî Hazretleri’nden dört asır sonra Hindistan’da yetişen ve ikinci bin yılının müceddidi olan, İslâmiyet’i Hindistan’a ve diğer beldelelere yayan **İmâm-ı Rabbânî** (*Kuddise Sirruhû*) **Hazretleri**, 1033 (1623) senesinde, vefâtına bir sene kala Ecmir’e gittiğinde, **Mu‘înüddîn Çiştî Hazretleri**’nin türbesini ziyâret etmiş ve: “**Hâce Hazretleri** merhamet eyledi ve ihsânda bulundu. Husûsî bereketlerinden ziyâfetler verdi. Çok konuştuk, esrâr (sırlar) açıldı.” buyurmuştur.

İmâm-ı Rabbânî (*Kuddise Sirruhû*) **Hazretleri** onun kabrini ziyâret ettiği sırada, türbesine hizmet eden türbedarlar, kabri üzerindeki örtüyü ona hediye verdiler. **İmâm-ı Rabbânî Hazretleri** de kabûl ederek “**Hâce Hazretleri** en yakın elbisesini bize ihsân etti. Bunu kefenim olması için saklayalım.” buyurdu. Bir sene sonra vefât edince, o örtüyü kendisine kefen yaptılar. (*Hocazâde Ahmed Hilmî, Hadîkâtü’l-evliyâ, 3/162; ‘Abdülhak ed-Dehlevî, Ahbârü’l-ahyâr fî esrâri’l-ibrâr, sh:28; Türkiye Gazetesi Yayınları, Rehber Ansiklopedisi 12/304*)

Bugün dahî günün her saatinde binlerce insanın, sene-i devriyesinde ise milyonların gece gündüz kabr-i şerîfini ziyârete nasıl akın ettiklerini gördüğümüzde ve duyduğumuzda, bu zâtın tasarrufunun ne kadar büyük olduğunu ve devâm ettiğini anlamış ve bizzat müşâhede etmiş olduk. Vefât yıldönümünde ziyâretinde 3 milyon insanın toplandığı bir zat daha dünyâda duymadık. **Rabbim** şefâatlerine nâil eylesin. Âmîn!

ÇİSTİYYE TARİKATININ ÖNDE GELEN MEŞÂYİHİNDAN NİZÂMEDDİN EVLİYÂ

Hindistan’da Çiştîyye tarîkatının önde gelen şeyhlerindedir. Tam adı **Nizâmüddîn Mahbûb-i İlâhî Muhammed ibni Seyyid Ahmed ibni Alî el-Bedâyûnî el-Buhârî**’dir. Bedâyûn şehrinde doğdu. Doğum yılı hakkında farklı târihler (634/1236, 636/1238, 640/1242) verilmektedir. Moğol istilâsı esnâsında Buhara’dan Hindistan’a göç eden bir seyyid ailesine mensuptur. “Mahbûb-i İlâhî, Sultânü’l-meşâyih” ünvanlarıyla tanınır. **Nizâmeddin Hazretleri** Bedâyûn’da bir süre kadılık görevinde bulunan babası **Seyyid Ahmed**’i beş yaşında iken kaybetti.

Nizâmeddîn Evliyâ’nın babasının vefâtından sonra, onun tahsîli annesinin üzerine kaldı. Anne-oğul, uzun zaman hiçbir yiyecek bulamadan günlerini geçirmek zorunda kaldılar. Yiyecek bir şey olmadığı zaman, annesi ona ümid vermek için “**Muhammed** oğlum bugün **Allâh-u Te‘âlâ**’nın misâfiriyiz.” derdi. Şiddetli açlık ve fakirliğin verdiği ızdırâbı hissedeceği yerde, **Nizâmeddîn Evliyâ** böyle geçen günlerden zevk alır ve annesine “Yeniden ne zaman **Allâh-u Te‘âlâ**’nın misâfiri olacağız?” derdi.

Nizâmeddîn Evliyâ Hazretleri'nin türbesi

Nizâmeddîn Evliyâ'nın annesi **Bibi Züleyhâ Hâtun**, dînine bağlı ve zekî bir hanımdı. O, oğlunun tahsiline husûsî bir gayret gösterdi. Annesinin teşvîkiyle **Şeyh Mukrî** adlı hocasından Kur'ân-ı Kerîm, **Mevlânâ Alâeddin Usûlî**'den fıkıh dersleri aldı. On altı yaşında iken ilim tahsîli için annesi ve kardeşleriyle birlikte Delhi'ye gitti. Tahsîli sırasında girdiği tartışmalardaki üstün başarısından dolayı "Behhâs" ve "Mahfil-şiken (-yanlış görüşlerin toplandığı- meclisi dağıtan)" diye meşhur oldu.

Hocalarından **Necîbüddin Mütevekkil**, dönemin en büyük Çiştî şeyhi **Ferîdüddin Mes'ûd Genc-i Şeker**'in kardeşi ve halîfesiydi. **Nizâmeddin Evliyâ** 655'te (1257'de) Delhi'den ayrılıp **Ferîdüddin Mes'ûd**'a intisâb etmek amacıyla Ecûdehen'e (Pakpattan'a) gitti. Bir yıl kadar şeyhin yanında kaldıktan sonra Delhi'ye dönüp ilim tahsîlini sürdürdü. Ardından iki defâ daha Ecûdehen'e gidip şeyhini ziyâret eden **Nizâmeddin Evliyâ** (*Kuddise Sirruhû*) 664'te (1265-1266'da) halîfe tâyin edildi.

Aynı yıl şeyhinin ölümünden sonra Delhi'nin Gıyâspûr mevkiinde açtığı dergâhta irşad faaliyetine başladı. Yetiştirdiği 700 halifeyle Çiştîyye'nin Hindistan'ın en yaygın tarîkatı hâline gelmesinde büyük önem arzeden **Nizâmeddin Evliyâ Hazretleri** 18 Rebî'ülâhîr 725'te (3 Nisan 1325'te) Gıyâspûr'da vefât etti. **Sultân Muhammed ibni Tuğluk** tarafından inşâ edilen türbesi Hindistan'ın en önemli ziyâretgâhlarından biridir.

Tasavvufa Hizmetleri

Nizâmeddin Evliyâ (*Kuddise Sirruhû*) **Hazretleri**'nin tarîkat silsilesi **Ferîdüddin Mes'ûd**, **Kutbüddin Bahtiyâr Kâkî** vâsıtasıyla Çiştîyye tarîkatının pîri **Mu'înüddin Çiştî**'ye ulaşır. Tarîkatın Nizâmiyye kolunun pîri olarak kabûl edilen **Nizâmeddin Evliyâ**'nın en tanınmış müridi **Çırâğ-ı Delhi**'dir. Fars edebiyatının önemli şâirlerinden **Emîr Hüsrev-i Dehlevî**, "**Târîh-i Fîrûz Şâhî**" müellifi târihçi **Berenî**, sohbetlerini derleyen **Hasan Dehlevî**, **Burhâneddîn-i Garîb** ve **Kutbüddin Münevver** onun diğer tanınmış müridleri arasında zikredilebilir.

Hayâtı boyunca iktidar ve güç sâhiplerinden uzak durmaya özen gösteren **Nizâmeddin Evliyâ Hazretleri** kendisiyle görüşme talebinde bulunan sultanlara iltifat etmemiştir. Onun ısrarla ziyâretine gelmek isteyen Delhi Sultânı **Alâeddîn Halacî**'ye evinin iki kapısı olduğunu, geldiği takdirde o bir kapıdan girerken kendisinin diğer kapıdan çıkıp gideceğini bildirmiştir.

Siyâsî meselelerle ilgilenmediği gibi halîfe ve mürîdlerine de aynı yolu izlemelerini tavsiye etmiştir. Delhi Müslümanlarının çoğunun tasavvufa ve ibâdete yönelmesinde **Nizâmeddin Evliyâ Hazretleri**'nin büyük tesiri olduğu, onun zamânında Delhi'de şarap içme, kumar oynama ve tefeciliğin kalmadığı, halkın yalan söylemediği kaydedilmektedir.

Tasavvufun gâyesinin kalplere ve gönüllere huzur ve mutluluk vermek olduğunu söyleyen **Nizâmeddin Evliyâ Hazretleri** insanlığa hizmetin bir ibâdet sayıldığı hususuna yaptığı vurgu ile dikkat çekmiştir.

Onun zamanında da Çiştî dergâhları kimsesizler, yoksullar ve yolcular için sığınak hizmeti görmüş, şeyhe gelen büyük hediyeler dergâhlarda ihtiyaç sâhiplerine dağıtılmıştır.

Nizâmeddin Evliyâ Hazretleri'ne göre bir derviş için gerekli olan üç şey aşk, akıl ve ilimdir. Aşk varlığın sebebi, akıl "Hikmet" anlamında varlığın amacı, ilim ise bunların idrakidir.

En Büyük Kerâmeti İdrâkidir

Kaynaklarda pek çok kerâmeti anlatılmakla birlikte onun asıl kerâmetinin hayâtını insanlığa vakfetmesi olduğu özellikle vurgulanır.

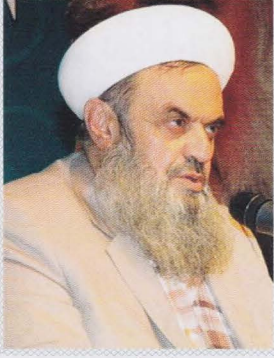
Hakkındaki bâzı mâlûmât aynı zamanda süratli zekâsına işâret etmektedir. Bunlardan birine göre olağanüstü yeteneklere sâhip bir Hindu yogi bu hâle nefsinin isteklerine karşı durmakla ulaştığını söyleyince, **Nizâmeddin Evliyâ Hazretleri** ona nefsinin İslâm'ı kabûl edip etmediğini sormuş, yogi "Hayır." deyince bu defâ neden nefsinin bu arzusuna muhâlefet etmediğini sormuş, bunun üzerine Hindu İslâm'ı kabûl etmiştir.

Nizâmeddin Evliyâ Hazretleri dînî ilimlerdeki derinliğine rağmen yazılı bir eser bırakmamıştır. Kendisinden günümüze bir hutbesinin intikâl ettiği, bu hutbenin zaman zaman Hindistan câmilerinde okunduğu belirtilmektedir. **Nizâmeddin Evliyâ Hazretleri**'nin sohbetleri "**Fevâidü'l-fuâd**" başlığı ile **Hasen ed-Dehlevî** tarafından bir araya getirilmiştir (Leknev 1302/1885). Eser Urduca'ya (trc. Muhammed Latîf Mâlik, Lahor, 1966) tercüme edilmiştir.

Ali Candar'ın **Nizâmeddin Evliyâ Hazretleri**'nin sohbetlerinden derlediği "**Dürer-i Nizâmî**" adlı eserin yazma nüshası Haydarâbâd Sâlârceng Müzesi'ndedir. (*Mollâ Câmî, Nefehâtü'l-üns, sh:583; 'Abdülhak ed-Dehlevî, Ahbâru'l-ahyâr fî esrâri'l-ibrâr, sh:60; İsam, İslam Ansiklopedisi, 33/179-180*)

Biz de ziyâretine gittiğimizde bütün yolların ziyâretçilerle dolu olduğunu müşâhede ettik ki aslında gittiğimiz saat özel bir vakit değildi. Bu ne tasarruftur ki vefâtından 700 yıl sonra bile, her gün binlerce insan kabr-i şerîfini ziyâret ediyor. İşte bu ancak tasavvufun bereketidir ki bizler de bu yola ve sâhiplerine muhabbet ve îtikâdımızla kurtulacağımızı ümîd etmekteyiz.

Rabbim şefâatlerine nâil eylesin. Âmîn!

RESUL BÖLÜKBAŞ
0532 321 43 78

GAYRETULLAHA DOKUNANLARIN HALİNE BAKIP İBRET ALMAZSAK MİSLİYLE CEZALANDIRILMAMIZ MUKADDER OLUR

Son zamanlarda edille-i şer'iyeden olan sünnet ile uğraşp sünnet ve hadis-i şerifleri devreden çıkarmaya çalışılanları gördük şimdilerdeyse sünneti aşp Kelamullah olan Hazreti Kur'an-ı ve onun naslarını zamanımıza uygun değildir gerekçesiyle tevil, tahrif hatta tağyir etmeye kalkışanları görmekteyiz. Dinimizin kat'i delillerinden en önemlisi olan Kur'an-ı kerimi ve onun kurallarını zamanımıza uydurmak hiç kimsenin haddi değildir. Yüce kitabımız isra suresinin 88.ve 89. ayetinde haddini bilmeyenlere haddini bildirmek üzere şöyle buyurmaktadır;

İsrâ Sûresi (88)

قُلْ لَئِنِ اجْتَمَعَتِ الْإِنْسُ وَالْجِنُّ عَلَىٰ أَنْ يَأْتُوا بِمِثْلِ هَذَا الْقُرْآنِ
لَا يَأْتُونَ بِمِثْلِهِ وَلَوْ كَانَ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ ظَهِيرًا ﴿٨٨﴾

Meal

De ki: “Andolsun, insanlar ve cinler bu Kur'an'ın bir benzerini getirmek üzere toplansalar ve birbirlerine de destek olsalar, yine onun benzerini getiremezler.” (88)

İsrâ Sûresi (89)

وَلَقَدْ صَرَّفْنَا لِلنَّاسِ فِي هَذَا الْقُرْآنِ مِنْ كُلِّ مَثَلٍ فَأَبَىٰ أَكْثَرُ النَّاسِ
إِلَّا كُفُورًا ﴿٨٩﴾

Meal

Andolsun, biz bu Kur'an'da insanlara her türlü misali değişik şekillerde açıkladık. Yine de insanların çoğu ancak inkarda dırettiler. (89)

Bu ayeti celile karşısında diyebilirler ki “biz Kur’an’ın mislini getirmeye kalkışmıyoruz ancak asra uymayan ve asrın yenilikleriyle bağdaşmayan ayetleri asra göre yenilemeye çalışıyoruz”.

Adama sorarlar siz kim oluyorsunuz da Kur’an’ın naslarını yenilemek ismi altında tağyir etmeye çalışıyorsunuz.

Geçenlerde cnn türk ‘te bu meseleleri konuşup tartışan iki ilahiyatçıya şahit oldum. Bunlardan biri bayan diğeri de bir profesör.

Bayan olan kendi görüşüne misal olarak mücadele suresini örnek göstererek dinimizde ve dinimizin fıkhında var olan zihar’ı reddederek bu görüşüne delil olarak mücadele suresinin 1.2.3.4. ayetlerini göstererek Cenab-ı Hakk’ın bu ayetlerle “Arap örfünde geçerli olan zihar hükmünü ortadan kaldırmış olduğu halde hala zihar’ın yürürlükte olduğunu iddia eden hocalar vardır” demek suretiyle fıkha bağlı olan hocaları eleştirmekte beis görmüştür.

Hâlbuki fıkıh kitaplarına kadar inmeye gerek duyulmayacak kadar kendisinin örnek gösterdiği mücadele suresi açık seçik zihar’ın geçerliliğini beyan etmektedir.

Bektaşî misali bu sura-i celilenin 2. ayetini okuyup 3. Ve 4. Ayeti okumadan fetva vermeye cüret etmiştir. (bu ayetleri okuyabileceğini de zannetmiyorum)

Şimdi hep beraber mücadele suresini okuyarak zihar hükmü var mı yok mu bakalım.

Mücâdele Sûresi (1)

قَدْ سَمِعَ اللَّهُ قَوْلَ الَّتِي تُجَادِلُكَ فِي زَوْجِهَا
وَتَشْتَكِي إِلَى اللَّهِ وَاللَّهُ يَسْمَعُ تَحَاوُرَكُمَا إِنَّ
اللَّهَ سَمِيعٌ بَصِيرٌ ﴿١﴾

Meal

Allah, kocası hakkında seninle tartışan ve Allah’a şikayette bulunan kadının sözünü işitmiştir. Allah, sizin sürdürdüğünüz konuşmayı (zaten) işitmekteydi. Şüphesiz Allah hakkıyla işitendir, hakkıyla bilendir. (1)

Mücâdele Sûresi (2)

الَّذِينَ يُظَاهِرُونَ مِنْكُمْ مِنْ نِسَائِهِمْ مَا هُنَّ
أُمَّهَاتِهِمْ إِنْ أُمَّهَاتُهُمْ إِلَّا الَّتِي وَلَدْنَهُمْ وَأَنَّهَمْ
لَيَقُولُونَ مُنْكَرًا مِنَ الْقَوْلِ وَزُورًا وَإِنَّ اللَّهَ
لَعَفُوفٌ غَفُورٌ ﴿٢﴾

Meal

İçinizden kadınlarına zihar yapanlar bilsinler ki, o kadınlar onların anaları değildir. Onların anaları ancak, kendilerini doğuran kadınlardır. Şüphesiz onlar (zihar yaparlarken) hoş karşılanmayan ve yalan bir söz söylüyorlar. Şüphesiz Allah çok affedicidir, çok bağışlayıcıdır. (2)

Mücâdele Sûresi (3)

وَالَّذِينَ يُظَاهِرُونَ مِنْ نِسَائِهِمْ ثُمَّ يَعُودُونَ
لِمَا قَالُوا فَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَتَمَاسَا
ذَلِكَ تَوْعُظُونَ بِهِ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ
﴿٣﴾

Meal

Kadınlardan zihar yaparak ayrılıp sonra da söylediklerinden dönecek olanlar, eşleriyle birbirlerine dokunmadan önce, bir köle azat etmelidirler. İşte bu hüküm ile size öğüt veriliyor. Allah yaptıklarınızdan hakkıyla haberdardır. (3)

Mücâdele Sûresi (4)

فَمَنْ لَمْ يَجِدْ فَصِيَامَ شَهْرَيْنِ مُتَتَابِعَيْنِ مِنْ
قَبْلِ أَنْ يَتَمَاسَا فَمَنْ لَمْ يَسْتَطِعْ فَاطْعَامَ

سَيِّئِينَ مَسْكِينًا ذَلِكَ لِتُؤْمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ
وَتِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ وَلِلْكَافِرِينَ عَذَابٌ أَلِيمٌ
﴿٤﴾

Meal

Kim (köle azat etme imkanı) bulamazsa, eşine dokunmadan önce ardarda iki ay oruç tutmalıdır. Kimin de buna gücü yetmezse altmış fakiri doyurmalıdır. Bunlar Allah'a ve Resülüne hakkıyla iman edersiniz dyledir. İşte bunlar Allah'ın sınırlarıdır. Kafirler için elem dolu bir azap vardır. (4)

Mücâdele Sûresi (5)

إِنَّ الَّذِينَ يُحَادُّونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ كُبِتُوا كَمَا
كُبِتَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَقَدْ أَنْزَلْنَا آيَاتٍ
بَيِّنَاتٍ وَلِلْكَافِرِينَ عَذَابٌ مُهِينٌ ﴿٥﴾

Meal

Allah'a ve Resülüne düşmanlık edenler, kendilerinden öncekilerin alçaltıldığı gibi alçaltılacaklardır. Oysa biz apaçık âyetler indirdik. Kafirler için alçaltıcı bir azap vardır. (5)

Burada açıkça görülüyor ki kişi "hanımına sen benim anam gibisin senin arkan annemin arkası gibidir" sözlerini söylemekle tabii ki o hanım kocasına anne olmamıştır ancak bu sözü deyip zihar edenlerin yapması gerekenleri 3. ve 4. Ayette beyan etmektedir. Şimdi biz Cenab-ı Hakk'ın bu açık seçik beyanına rağmen zihar kefaretni inkâr etmekle imani durumumuz acaba ne oluyor. Bu iddia da bulunanların yani zihar kefaretni bir safсата kabul edenlerin dini durumunun ne olduğunu biz söylemeyelim onu aynı surenin 5. Ayetini okumakla anlamamız mümkündür.

Şimdi biz bu ayetleri nereye koyacağız

yüce peygamberimizin vefatından sonra nesh olayı olabileceğini mi düşünüyorsunuz eğer öyle düşünüyorsanız bu ve benzeri ayetlerin nesh edildiğine dair kime vahiyy gelmiştir peygamberimizin vefatıyla gününde nesh edilen mensuh ayetlerin dışında kalan bütün ayetler muhkem olduğunu bilmeye bilirsiniz bilmiyorsanız bilenlerden öğrenin. İsterseniz yeri gelmişken nesh'le ilgili kısa bir açıklama yapmama müsaade ediniz.

Nesh dediğimiz şey dört neviye ayrılmıştır.

1- Tilavet ve hükmü beraberce nesh edilmesi ki yüce kitabımızın bakara suresinin 106.ayetinde beyan edildiği üzere;

Bakara Sûresi (106)

مَا نَنْسَخْ مِنْ آيَةٍ أَوْ نُنسِهَا نَأْتِ بِخَيْرٍ مِنْهَا أَوْ
مِثْلَهَا أَلَمْ تَعْلَمْ أَنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ
﴿١٠٦﴾

Meal

Biz herhangi bir âyetin hükmünü yürürlükten kaldırır veya onu unutturur (ya da ertelersek), yerine daha hayırlısını veya mislini getiririz. Allah'ın gücünün her şeye hakkıyla yettiğini bilmez misin? (106)

Nesh'in bu çeşidi Allah (cellecelaluhu) tarafından gönderilen ayetleri yüce peygamberimize hükmü ve tilavetinin unutturulması şeklinde cereyan eder ki örnek olarak ahzab suresinin ayetlerinin 300 civarında olduğu halde bir kısmının hükmü ve tilaveti beraberce nesh edilmiş ve yüce peygamberimizin hıfzından alınmıştır. Hikmetini ancak yüce Allah bilir.

Nesh'in 2 nevisi ise hküm nesh edilip tilaveti nesh edilmeyen ayetler bunlar,

Kâfirûn Sûresi (1)

قُلْ يَا أَيُّهَا الْكَافِرُونَ ﴿١﴾

Meal

De ki: “Ey Kâfirler!” (1)

Kâfirûn Sûresi (2)

لَا أَعْبُدُ مَا تَعْبُدُونَ ﴿٢﴾

Meal

“Ben sizin kulluk ettiklerinize kulluk etmem.” (2)

Kâfirûn Sûresi (3)

وَلَا أَنْتُمْ عَابِدُونَ مَا أَعْبُدُ ﴿٣﴾

Meal

“Siz de benim kulluk ettiğime kulluk edecek değilsiniz.” (3)

Kâfirûn Sûresi (4)

وَلَا أَنَا عَابِدٌ مَا عَبَدْتُمْ ﴿٤﴾

Meal

“Ben sizin kulluk ettiklerinize kulluk edecek değilim.” (4)

Kâfirûn Sûresi (5)

وَلَا أَنْتُمْ عَابِدُونَ مَا أَعْبُدُ ﴿٥﴾

Meal

“Siz de benim kulluk ettiğime kulluk edecek değilsiniz.” (5)

Kâfirûn Sûresi (6)

لَكُمْ دِينُكُمْ وَلِيَ دِينِ ﴿٦﴾

Meal

“Sizin dininiz size, benim dinim de banadır.” (6)

Ve buna benzer yetmiş kusur ayet kıtal ayetiyle nesh edilmiştir. Ama tilaveti ortadadır namazlarda kıraat etmemiz caizdir.

Üçüncü nevi nesh ise tilaveti nesh edi-

lip hükmünün cari olmasıdır ki bu da

الشيخ و الشيخة اذا زنيا فارجموهما نكالا
من الله و الله عزيز حكيم

Bu ayete sahabe-i kiramdan tek bir kişinin itiraz veya tereddüdü sebebiyle Kur'an da yazılmamıştır.

Dördüncü nevi ise ayetin hükmündeki vasfının nesh edilmesidir. Bu da şu ayeti kerimedir;

Mâide Sûresi (6)

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا قُمْتُمْ إِلَى الصَّلَاةِ
فَاغْسِلُوا وُجُوهَكُمْ وَأَيْدِيَكُمْ إِلَى الْمَرَافِقِ
وَامْسَحُوا بِرُءُوسِكُمْ وَأَرْجُلَكُمْ إِلَى الْكَعْبَيْنِ
وَإِنْ كُنْتُمْ جُنُبًا فَاطَّهَّرُوا وَإِنْ كُنْتُمْ مَرْضَى
أَوْ عَلَى سَفَرٍ أَوْ جَاءَ أَحَدٌ مِنْكُمْ مِنَ الْغَائِطِ
أَوْ لَمَسْتُمُ النِّسَاءَ فَلَمْ تَجِدُوا مَاءً فَتَيَمَّمُوا
صَعِيدًا طَيِّبًا فَامْسَحُوا بِوُجُوهِكُمْ وَأَيْدِيكُمْ
مِنْهُ مَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيَجْعَلَ عَلَيْكُمْ مِنْ حَرَجٍ
وَلَكِنْ يُرِيدُ لِيُطَهَّرَكُمْ وَلِيُتِمَّ نِعْمَتَهُ عَلَيْكُمْ
لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿٦﴾

Meal

Ey iman edenler! Namaza kalkacağınız zaman yüzlerinizi, dirseklere kadar ellerinizi ve -başlarınıza mesh edip- her iki topuğa kadar da ayaklarınızı yıkayın. Eğer cünüp iseniz iyice yıkanarak temizlenin. Hasta olursanız veya seferde bulunursanız veya biriniz abdest bozmaktan (def-i hacetten) gelir veya kadınlara dokunur (cinsel ilişkide bulunur) da su bulamazsanız, o zaman temiz bir toprağa yönelin.

Onunla yüzlerinizi ve ellerinizi meshedin (Teyemmüm edin). Allah size herhangi bir güçlük çıkarmak istemez.

Fakat o sizi tertemiz yapmak ve üzerinizdeki nimetini tamamlamak ister ki şükredesiniz. (6)

Burada ayaklarınızı da yıkayın emri, emri mutlaktır ancak ayaklarda mest varsa mutlak yıkama emrinin vasfı yani mutlakıyeti yüce peygamberimizin sözlü ve fiili sünnetiyle nesh edilmiştir.

Yanlış anlaşılmasın ayetin tamamı nesh edilmemiştir sadece mutlak vasfı nesh edilmiştir. Eğer mestler taharet üzerine giyilmişse gasil ortadan kalkıp mesh geçerli olur bu da sünnet ile ayetin neshi veya tahsisinin caiz olduğunu bize gösterir.

İmamı azam efendimiz (rahimehullah) mest zerine meshi caiz görmeyenleri imanından korkular buyurmuştur. İşte bunların dışında kalan Kur'an ayetleri hepsi de muhkemdir peygamberimizin vefatından sonra bu ayetlerin hükümleri kıyamete kadar geçerlidir.

Mesela birkaç ayet serdedelim muheramatla ilgili ayetler ki şunlardır;

Nisâ Sûresi (23)

حُرِّمَتْ عَلَيْكُمْ أُمَّهَاتُكُمْ وَبَنَاتُكُمْ وَأَخَوَاتُكُمْ
وَعَمَّاتُكُمْ وَخَالَاتُكُمْ وَبَنَاتُ الْأَخِ وَبَنَاتُ
الْأَخْتِ وَأُمَّهَاتُكُمُ اللَّاتِي أَرْضَعْنَكُمْ
وَأَخَوَاتُكُم مِّنَ الرَّضَاعَةِ وَأُمَّهَاتُ نِسَائِكُمْ
وَرَبَّائِبُكُمُ اللَّاتِي فِي حُجُورِكُمْ مِّن نِّسَائِكُمْ
الَّتِي دَخَلْتُمْ بِهِنَّ فِإِنْ لَّمْ تَكُونُوا دَخَلْتُمْ
بِهِنَّ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ وَحَلَائِلُ أَبْنَائِكُمُ
الَّذِينَ مِن أَصْلَابِكُمْ وَأَنْ تَجْمَعُوا بَيْنَ
الْأَخْتَيْنِ إِلَّا مَا قَدْ سَلَفَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ غَفُورًا
رَّحِيمًا ﴿٢٣﴾

Meal

Size şunlarla evlenmek haram kılındı: Analarınız, kızlarınız, kız kardeşleriniz, halalarınız, teyzeleriniz, erkek kardeş kızları, kız kardeş kızları, sizi emziren süt anneleriniz, süt kız kardeşleriniz, karılarınızın anneleri, kendileriyle zifafa girdiğiniz karılarınızdan olup evlerinizde bulunan üvey kızlarınız, -eğer anneleri ile zifafa girmemişseniz onlarla evlenmeniz size bir günah yoktur- öz oğullarınızın karıları, iki kız kardeşi (nikah altında) bir araya getirmeniz.

Ancak geçenler (önceden yapılan bu tür evlilikler) başka. Şüphesiz Allah çok bağışlayıcıdır, çok merhamet edicidir. (23)

Bu ayette kendileriyle evlenmenin haram olan kimseleri beyan etmektedir burada nesep yönünden yakınları ile evlenmenin haram olduğu gibi رضاع süt-kardeşi süt anne süt hala süt teyze süt nine ve süt yeğenlerin de haram olduğunu beyan etmektedir.

İşte bunlar nastır öyleyse birileri kalk p̄nesep yoluyla yakınlarla evlenmenin haram olduğunu kabul ederin ama süt içmekle hâsıl olan yakınlarla evlenmeyi caiz görürüm zira buda Arapların örfü idi diyemez derse dinden çıkar.

Daha birçok muhkem ayetlerden bahsedebiliriz mesela miras hukukunu beyan eden ayetler nisa suresinin 10.11.12.13. ve 14 ayetler ki ;

Nisâ Sûresi (10)

إِنَّ الَّذِينَ يَأْكُلُونَ أَمْوَالَ الْيَتَامَىٰ ظُلْمًا إِنَّمَا يَأْكُلُونَ فِي بُطُونِهِمْ نَارًا وَسَيَصْلَوْنَ سَعِيرًا ﴿١٠﴾

Meal

Yetimlerin mallarını haksız yere yiyenler, ancak ve ancak karınlarını doldurmasına ateş yemiş olurlar ve zaten onlar çığının bir ateşe (cehenneme) gireceklerdir. (10)

Nisâ Sûresi (11)

يُوصِيكُمُ اللَّهُ فِي أَوْلَادِكُمْ لِلذَّكَرِ مِثْلُ حَظِّ الْأُنثَيَيْنِ فَإِنْ كُنَّ نِسَاءً فَوْقَ اثْنَتَيْنِ فَلَهُنَّ ثُلُثَا مَا تَرَكَ وَإِنْ كَانَتْ وَاحِدَةً فَلَهَا النِّصْفُ وَلِأَبَوَيْهِ لِكُلِّ وَاحِدٍ مِّنْهُمَا الشُّدُسُ مِمَّا تَرَكَ إِنْ كَانَ لَهُ وَلَدٌ فَإِنْ لَمْ يَكُنْ لَهُ وَلَدٌ وَوَرِثَتَهُ أَبَوَاهُ فَلِأُمِّهِ الثُّلُثُ فَإِنْ كَانَ لَهُ إِخْوَةٌ فَلِأُمِّهِ الشُّدُسُ مِنْ بَعْدِ وَصِيَّةٍ يُوصِي بِهَا أَوْ دَيْنٍ آبَاؤُكُمْ وَأَبْنَاؤُكُمْ لَا تَدْرُونَ أَيُّهُمْ أَقْرَبُ لَكُمْ نَفَعًا فَرِيضَةٌ مِنَ اللَّهِ إِنْ اللَّهُ كَانَ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿١١﴾

Meal

Allah size, çocuklarınız (ın alacağı miras) hakkında, erkeğe iki dişinin payı kadarını emreder. (Çocuklar sadece) ikiden fazla kız iseler, (ölenin geriye) bıraktığının üçte ikisi onlarıdır. Eğer kız bir ise (mirasın) yarısı onundur. Ölenin çocuğu varsa, geriye bıraktığı maldan, ana babasından her birinin altıda bir hissesi vardır. Eğer çocuğu yok da (yalnız) ana babası ona varis oluyorsa, anasına üçte bir düşer. Eğer kardeşleri varsa anasının hissesi altıda birdir. (Bu paylaşırma, ölenin) yapacağı vasiyetten ya da borcundan sonradır. Babalarınız ve oğullarınızdan, hangisinin size daha faydalı olduğunu bilemezsiniz. Bunlar, Allah tarafından farz kılınmıştır. Şüphesiz Allah hakkıyla bilendir, hüküm ve hikmet sahibidir. (11)

Nisâ Sûresi (12)

وَلَكُمْ نِصْفُ مَا تَرَكَ أَزْوَاجُكُمْ إِنْ لَمْ يَكُنْ لَهُنَّ وَلَدٌ فَإِنْ كَانَ لَهُنَّ وَلَدٌ فَلَكُمْ الرُّبُعُ مِمَّا تَرَكَنَّ مِنْ بَعْدِ وَصِيَّةٍ يُوصِينَ بِهَا أَوْ دَيْنٍ وَلَهُنَّ الرُّبُعُ مِمَّا تَرَكَتُمْ إِنْ لَمْ يَكُنْ لَكُمْ وَلَدٌ فَإِنْ كَانَ لَكُمْ وَلَدٌ فَلَهُنَّ الثُّمْنُ مِمَّا تَرَكَتُمْ مِنْ بَعْدِ وَصِيَّةٍ تُوصُونَ بِهَا أَوْ دَيْنٍ وَإِنْ كَانَ رَجُلٌ يُورَثُ كَلَالَةً أَوْ امْرَأَةً وَلَهُ أَخٌ أَوْ أُخْتٌ فَلِكُلِّ وَاحِدٍ مِّنْهُمَا الشُّدُسُ فَإِنْ كَانُوا أَكْثَرَ مِنْ ذَلِكَ فَهُمْ شُرَكَاءُ فِي الثُّلُثِ مِنْ بَعْدِ وَصِيَّةٍ يُوصَى بِهَا أَوْ دَيْنٍ غَيْرِ مُضَارٍّ وَصِيَّةً مِنَ اللَّهِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَلِيمٌ ﴿١٢﴾

Meal

Eğer çocukları yoksa, karılarınızın geriye bıraktıklarının yarısı sizindir. Eğer çocukları varsa, bıraktıklarının dörtte biri sizindir. (Bu paylaşırma, ölen karılarınızın) yaptıkları vasiyetlerin yerine getirilmesi, yahut borçlarının ödenmesinden sonradır.

Eğer sizin çocuğunuz yoksa, bıraktığınızın dörtte biri onlarıdır. Eğer çocuğunuz varsa bıraktığınızın sekizde biri onlarıdır.

(Yine bu paylaşırma) yaptığınız vasiyetin yerine getirilmesinden, yahut borçlarınızın ödenmesinden sonradır. Eğer kendisine varis olunan bir erkek veya bir kadının evladı ve babası olmaz ve bir erkek veya bir kız kardeşi bulunursa ona altıda bir düşer.

Eğer (kardeşler) birden fazla olurlarsa, üçte birde ortaktırlar.

(Bu paylaşırma varislere) zarar vermeksizin yapılan vasiyetin yerine getirilmesinden, yahut borcun ödenmesinden sonra yapılır. (Bütün bunlar) Allah'ın emridir. Allah hakkıyla bilendir, halimdir (hemen cezalandırmaz, mühlet verir.) (12)

Nisâ Sûresi (13)

تِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ وَمَنْ يُطِعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ
يُدْخِلْهُ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ
خَالِدِينَ فِيهَا وَذَلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ
﴿١٣﴾

Meal

İşte bu (hükümler) Allah'ın koyduğu sınırlarıdır. Kim Allah'a ve Peygamberine itaat ederse, Allah onu, içinden ırmaklar akan, içinde ebedi kalacakları cennetlere sokar. İşte bu büyük başarıdır. (13)

Nisâ Sûresi (14)

وَمَنْ يَعِصِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَيَتَعَدَّ حُدُودَهُ
يُدْخِلْهُ نَارًا خَالِدًا فِيهَا وَلَهُ عَذَابٌ مُهِينٌ
﴿١٤﴾

Meal

Kim de Allah'a ve Peygamberine isyan eder ve onun koyduğu sınırları aşarsa, Allah onu ebedi kalacağı cehennem ateşine sokar. Onun için alçaltıcı bir azap vardır. (14)

Dikkat edilirse bu surenin 10. Ayetinde yüce Allah'ımız zulmen yetimin malını yiyenlerin ancak karınlarına ateş yedikleri ve yakında o ateşe ulaşacakları şeklindeki beyanın çok ağır bir ifadedir.

Yani bu ayet hak sahibinin hak sahibinden alınıp başkasına verilmesini ateş mesabesinde haram olduğunu beyan ettikten sonra miras hukukunu son derece tafsilatlı bir şekilde beyan etmesi her hak sahibine kendisine verilecek olan hisseyi apaçık açıklamasıyla devam eden bu ayetler için bu şekilde hisselerin taksim edilmesinin zulüm olduğunu söylememiz ne büyük cürümdür değil mi.?

Yüce Allah 10. Ayette hak sahibine hakkını vermemenin ateş yediğini ve dolayısıyla en büyük zulüm olduğunu beyan ettikten sonra 11.ve 12. Ayette tavsiye ettiği daha doğrusu emrettiği taksimatın zulüm olmasını iddia etmek cenabı Hakkın 10. Ve 11.ve 12. Ayetler arasında çelişki olduğu iddia etmektir.

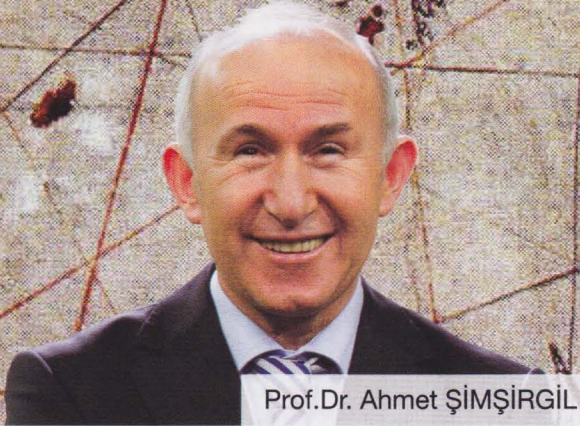
Dikkat edilirse 13.ve 14. Ayette de bu taksimatın ilahi bir taksimat olduğunu Allah'ın tayin ettiği hudutlar olduğu ve bu hudutları tecavüz edip ve kabul etmemenin büyük bir cürüm olduğunu ve mukabilindeki cezanın ebedi cehennem olduğunu beyan etmektedir.

Cenabı Hakk'ın muhkem olan ayetleri ve bu ayetlerle sabit olan hükümlerin onlarcasını zikretmemiz mümkündür ancak daha fazla uzatıp makalenin çok uzun olmasıyla okurlarımı usandırmak istemediğimden bu kadarıyla iktifa ediyorum ve makalemin başlığını tekrar etmek suretiyle yazıma son vermek istiyorum.

(GAYRETULLAHA DOKUNANLARIN HALİNE BAKIP İBRET ALMAZSAK MİSLİYLE CEZALANDIRILMAMIZ MUKADDER OLUR)

Vesselam...

31 MART VAKASI

Prof. Dr. Ahmet ŞİMŞİRGİL

31 MART'A GİDEN YOL

Sultan II. Abdülhamid Han 31 Mart vakası denilen bir hadise ile tahtından alaşağı edildi. Bu darbenin arkasında kimler vardı ve nasıl gerçekleştirildi?

Meşrutiyet'in ilanı ile birlikte Abdülhamid Han düşmanları devlet içinde post kapma yarışı yaparlarken devlet yabancılar tarafından yutulmaya başlamıştı. 5 Ekim'de Avusturya, Bosna-Hersek'i ilhak ettiğini bildirdi. Ardından Bulgaristan bağımsızlığını ilan etti. 6 Ekim'de de Girit Yunanistan'a katıldığını duyurdu.

Meşrutiyet sonrası coşku daha iki ay dolmadan yerini derin bir hayal kırıklığına bırakmıştı. Baskıların artması ve İttihatçılara karşı olduğu bilinen bazı kişilerin fâili meçhul cinayetlerle öldürülmeye başlanması ortalığı daha da gerginleştirdi.

Bu gelişmeler karşısında kendilerini güvende hissetmeyen İttihatçılar, Üçüncü Ordu'ya bağlı avcı taburlarını Meşrutiyet'in muhafazası ve İstanbul'un güvenliği gerekçesiyle 19 Ekim'de Selânik'ten İstanbul'a getirttiler.

17 Aralık'ta toplanan mecliste İttihatçılar üstünlüğü elde etti. Daha çok Ahrar Fırkası yanlıları ile birlikte hareket eden Kâmil Paşa hükümeti İttihatçıların baskıları sonucunda bir gensoru ile düşürüldü.

Yerine 14 Şubat 1909'da İttihat ve Terakki'ye yakın Hüseyin Hilmi Paşa sadrazam oldu. 7 Nisan'da İttihatçılara sert eleştiriler yönelten *Serbestî* gazetesinin başyazarı Hasan Fehmi, Galata Köprüsü'nde fâili meçhul bir cinayete kurban gitti.

Bu vaziyet başkentte tansiyonu bir anda yükseltti.

Hasan Fehmi'nin ertesi gün yapılan cenaze töreni İttihatçılara karşı, büyük kitlelerin katıldığı tam bir tepki gösterisine dönüştü.

Bu gelişmeler halk arasında huzursuzluğun artmasına sebebiyet verdi. Ardından alaylı zabitlerin ordudan çıkarılmasına karar verilmesi, ayrı bir hoşnutsuzluk meydana getirdi. İttihatçı hükümetin hep kendi adamlarını devlet dairelerine yerleştirmesi, medrese talebelerinin askere alınması için meclise kanun tasarısı verilmesi gibi sorumsuz icraatları iç huzursuzluğu arttırıyordu. Meşrutiyet'e karşı muhalefet cephesi kuvvetlenmeye başlamıştı.

Halk arasında İttihatçıların, masonların maşası oldukları söyleniyordu. Zaten ileri gelen İttihatçılardan Talât Paşa, Cemal Paşa, Mithat Şükrü Bleda, Naki Bey, Kâzım Naki, İsmail Canbolat ve Emanuel Karasu gibi birçok isim masondu. Bu itibarla uygulamaları daha fazla tartışmalara yol açıyordu. Bu arada birdenbire İttihâd-ı Muhammedî denilen yeni ve karanlık bir cemiyet kuruldu ve muhali er derhal burada toplanmaya başladı.

Kıbrıslı Hâfız Derviş Vahdetî'nin kurduğu cemiyet, Volkan adlı gazetesiyle devamlı halkı tahrik eden şiddetli bir neşriyata başladı.

KARANLIK DERVİŞ: VAHDETÎ

31 Mart Olayı'nın faillerinden olarak idam olunan Derviş Vahdetî'yi iyi tanımak gerekmektedir. Yarı medrese eğitimi almış bu delikanlı tam da İngilizlerin arayıp bulamadığı cinstendi. Nakşibendi tarikatına intisap etmişti. Yani dinî ilimlerin her birinden az çok nasibini almıştı. Fakat on altı yaşında iken annesinin intiharı ve yirmi bir yaşında da babasını kaybetmesi ruhunda derin izler bırakıyordu.

Eğitimi tamamlayamadı. İngilizce öğrenmek için Larnaka'da bir misyoner okuluna devam etti. Kıbrıs'taki İngiliz idaresinde memur olarak çalıştı. Burada İngiliz kültüründen etkilendi. İngiltere'ye gidip geldi. O artık bir Abdülhamid Han düşmanı olmuştu. II. Abdülhamid Han rejiminden kaçıp Paris'e giden Jön Türklerin adadaki en büyük hamisi ve yardımcısıydı.

Diyarbakır'daki sürgün günlerinde iken Ziya Gökalp'ten oldukça etkilendi. II. Meşrutiyet'in ilanı ile birlikte İstanbul'a döndü. Ancak İttihat ve Terakki'nin üst kademesinin Alman taraflı olması dolayısıyla onlardan da yüz bulamadı.

Bu sırada Meşrutiyet'in ilanı ile birlikte Osmanlı başkentinde son derece yoğun bir yayın faaliyeti başlamıştı. 300'den fazla gazete ve dergi yayınlanıyordu. Derviş Vahdetî de Volkan gazetesini çıkarmaya başladı. Çok geçmeden de İttihâd-ı Muhammedî Cemiyeti'ni kurarak gazetesini bu kuruluşun yayın organı yaptı. İngilizler ve Prens Sabahaddin'in başında bulunduğu Ahrar Fırkası ile yakın ilişki içerisinde olan cemiyet, İslamcı bir düşünceyle hareket ettiğini savunuyordu. Said Kürdî'nin (Nursî) de aralarında bulunduğu kurucu üyeleri arasında din adamları ve alaylı askerlerin varlığı dikkati çekiyordu.

Şu bilgiler dikkatle değerlendirildiğinde 31 Mart Vakası'nın dış tertipçileri ve provokasyonun kimlerin başının altından çıktığını görmek zor olmayacaktır.

Cemiyet 31 Mart Vakası'ndan sadece on gün önce Ayasofya Camii'nde yapılan büyük bir törenle resmen açıldı. İttihatçılara karşı yazılan yazılarla ortam süratle gerginleştirildi.

Bu açılıştan tam on gün sonra 31 Mart olaylarını başlatan askerlerin ellerinde cemiyetin kurulduğu gün dağıtılan bayraklar dalgalanmaktaydı.

Vahdetî'nin hemen ertesi gün (14 Nisan 1909) II. Abdülhamid Han'a yazdığı açık mektup halkı ve askerleri tahrik edici nitelikteydi.

İSYAN

Derviş Vahdetî'nin yanı sıra Mizancı Murad da Mîzan gazetesiyle İttihatçılara karşı şiddetli hücumlarda bulunuyordu. İşte bu iki muhalif gazetenin neşriyatı neticesinde İstanbul'da büyük bir ayaklanma patlak verdi.

Bu defa da Dördüncü Avcı Taburu'na bağlı askerler 12-13 Nisan gecesi (31 Mart 1325) şeriat talebiyle ayaklanarak subaylarını hapsettiler. İstanbul'da bulunan Nizâmiye askerleriyle Beyoğlu Topçu Alayı'ndaki askerleri de yanlarına alarak Ayasofya Meydanı'na geldiler ve Meclis-i Mebusan önünde toplandılar. Elleri beyaz, yeşil ve kırmızı bayraklar bulunan üç dört bin civarındaki isyancılara başta Volkan gazetesi sahibi Derviş Vahdetî olmak üzere on gün kadar önce kurulduğu ilan edilen İttihâd-ı Muhammedî Cemiyeti üyeleriyle Beyazıt ve Fâtih medreselerinin bazı talebeleri de katıldı.

İsyancılara direnen ya da yaptıklarının yanlış olduğunu söyleyen asker ve ilmiye mensubu bazı kişiler öldürüldü.

İsyancıların başlıca talepleri hükümetin istifası, Kâmil Paşa'nın sadarete, İsmail Kemal'in Meclis-i Mebusan reisliğine getirilmesi, İttihatçı subayların değiştirilmesi, ordudan tasfiye edilen alaylı subayların geri dönmesi, İttihat ve Terakki'nin ilgisi, hadiselerle katılanlar için ilan edilmesi gibi hususlardı.

Sadrazam aynı gün öğleden sonra istifa etti. Bu arada bilgi vermek için saraya gitmekte olan Adliye Nâzırı Nâzım Bey, meclis başkanı Ahmed Rızâ zannedilerek yanlışlıkla öldürüldü. İsyancılar tarafından sayıları yüze varan öldürülenler

arasında bulunan Lazkiye mebusu Şekip Arslan Bey de yine ne hikmetse yanlışlıkla Hüseyin Cahid zannedilerek öldürüldü! Âsâr-ı Tevfik zırhlısı kumandanı Binbaşı Ali Kabûlî Bey, Yıldız Sarayı'nı bombalamak planıyla itham edilerek Yıldız Sarayı'nda II. Abdülhamid'in gözleri önünde katle dildi. Aslında bütün bu itham ve yanlışlıkla öldürmeler büyük bir planın parçalarıydı. İsyanın ikinci gününde Hariciye Nâzırı Ahmed Tevfik Paşa sadrazam oldu.

Ahrar Fırkası mensupları isyanın bilhassa Meşrutiyet karşıtı ve Abdülhamid Han yanlısı bir görünüm kazanmaması için çalıştılar. "Cemiyet-i İlmîyye-i İslâmiyye" adı altında birleşen ulema ise isyanı desteklemediğini ilan etti.

Meclis'in karar alacak çoğunluğu bulunmamaktaydı. Buna rağmen isyancıların silah tehdidi altında bu taleplerin kabul edildiğine dair Mebusan Beyannâmesi ilan edildi. Bir telgrafla saraya bildirilen karar padişah tarafından onaylandı.

Aslında bir saatte önlenecek isyan, İttihatçıların etkisindeki hükümetin de bilecek acizliği nedeniyle on bir gün sürdü. Fitne kazanı tam kaynatılmış yabancı ajanlar provokasyonu tam manasıyla uygulamışlardı. Artık oyunun son perdesi sahneye konulacaktı.

Pusuda bekleyen İttihatçı subaylar, Selânik'ten büyük bir orduyla hareket ederek hâkimiyeti tam manasıyla ele geçirip Abdülhamid Han kâbusundan kurtulacaklardı.

HAREKET ORDUSU

Selânik, 1908 İhtilâli öncesinde Jön-Türk Hareketi'nin sığınağı ve faaliyetlerinin en güçlü olduğu yerdi. Bu itibarla İstanbul'daki isyan Selânik'te abartılı bir şekilde dillendirildi. Mektepli subaylarla mebusların katledildikleri ve meşrutî yönetimin sona erdiği şeklinde yalan haberler de yayılarak tepki özellikle büyütüldü.

Neticede yapılan propagandalar etkisini göstermiş ve isyanı bastırmak üzere Selânik'te "Hareket Ordusu" diye adlandırılan askerî birlikler hazırlanmıştı.

Hareket Ordusu bünyesinde çeşitli kademelerde görev yapmış subayların önemli bir kısmı daha sonraki süreçte etkili olmuşlardır. Bunların bazıları şunlardır: Enver Bey (Paşa), Cemal Bey (Paşa), Resneli Niyazi Bey, Eyüb Sabri Bey, Mustafa Kemal Bey (Atatürk), Fethi Bey (Okyar), İsmet Bey (İnönü), Kazım Karabekir Paşa, Ali İhsan Bey (Sabis) ve İsmail Canbolat Bey.

Aslında Hareket Ordusu'nu teşkil eden gruplara bakıldığında bu durum hemen anlaşılıyordu. Zira orduda sadece Selânik ve çevresinde bulunan Osmanlı askerî birlikleri değil Osmanlı hâkimiyetine karşı savaştan Bulgar, Yunan ve Sırp çetecileri ile sivil Yahudi ve Arnavut gibi gönüllü unsurlar da yer almaktaydı.

Diğer taraftan böyle bir ordunun İstanbul üzerine yürümesi için ne Padişah'ın ne hükümetin ne de meclisin bir emri vardı.

Meşrutî yönetimi kurtarma adına hareket ettiklerini iddia etseler de bunların İstanbul üzerine sefer yapması, geçerli Osmanlı hukukuna göre de yasal değildi.

Öte yandan Hareket Ordusu'nu meydana getiren unsurların da karanlık yüzleri vardı. Zira Hareket Ordusu, İkinci ve Üçüncü Ordular ile Balkanlar'daki gönüllülerden teşkil edilmişti. Nizamî kuvvetler 25 bin, gönüllüler olarak da 15 bin civarındaydı. Yani en az 40 bin kişilik bir ordu bulunuyordu. Gönüllüler daha çok Osmanlı Devleti'ne Balkanlar'da sürekli olarak problem çıkaran gayrimüslim çete reislerinin milislerinden meydana geliyordu.

Gönüllüleri idare edenler arasında Sandanski, Paniça, Çirçis, Kapitan Keta, Krayko gibi çete reisleri yanında Resneli Niyâzi, Eyüp Sabri gibi önde gelen Meşrutiyetçiler de bulunuyordu. "İttihâd-ı anâsır" düşüncesinden hareket eden İttihat ve Terakki Cemiyeti, mümkün olduğu kadar çeşitli milletlerden gönüllüleri orduya almayı uygun görmüştü. Ancak bunların İstanbul'da çıkacağı rezillikler hesap edilmemişti. İstanbul'a yaklaştıkça yeni katılımlar oldu ve ordu mevcudu 80 bine ulaştı.

Hareket Ordusu, Ayastefanos'ta (Yeşilköy) bulunduğu sırada âyandan bazıları ile mebusların çoğu birdenbire oraya gidip 22 Nisan 1909 Perşembe günü âyan reisi eski sadrazam Said Paşa'nın başkanlığında "Meclis-i Umûmî-i Millî" adıyla gizli bir toplantı yapıldı. Hareket Ordusu lehinde bir be-

yanname neşredildi. Ayrıca Sultan Abdülhamid'in hal'ine de karar aldılar ise de bir müddet gizli tutmayı muvafık buldular.

Bu sırada Padişah, Sadrazam Tevfik Paşa'ya saltanatı kardeşine bırakabileceğini, ancak bir komisyon kurularak 31 Mart Vakası'nda dahlinin olup olmadığının ortaya çıkarılmasını istedi. Tevfik Paşa bunu Said Paşa'ya bildirdiğinde Said Paşa, "Eğer temize çıkarsa bizim halimiz nice olur" diyerek karşı çıktı.

Aslında bu cevap bile bu hadisenin arkasında kimlerin olduğunu açıkça gösteriyordu.

ASKER ZİN HAR KURŞUN ATMASIN!

Padişah bu orduyu durdurabilir miydi? Bu hususta İsmail Hami Danişmend şunları söylemektedir:

"O sırada Sultan Hamid'in ağzından çıkacak tek bir kelime, Hareket Ordusu denilen derme-çatma kütleyi bir anda mahvetmeye ve Türkiye'nin en mükemmel kuvveti olan Birinci Ordu'nun başına iyi bir kumandan koyup "Vur!" emrini vermesi devletin bütün mukadderatını değiştirmeye kâfidir:

II. Abdülhamid işte bunu yapmamış ve hâdisâtı bitaraf bir seyirci gözüyle tâkib etmiştir”.

Danişmend'in ifade ettiği gibi Padişah'ın Hareket Ordusu'nu askerî bir güçle durdurması belki mümkündü. Fakat çok kan dökülürdü ve sonunun neyeye varacağı kestirilemezdi. Zira İstanbul'da aydınlar ve bir kısım din adamları da şiddetli bir İttihatçı olup halkı galeyana getirmekte idiler. Hadiseler kan döküldükçe gitgide padişahın aleyhine cereyan edebilirdi. Bu sebeple hiç kan dökmediği halde “Kızıl Sultan” denilen Padişah'ı, bu defa anlamak hiç mümkün olamazdı.

Bu itibarla II. Abdülhamid Han, kendisine sadık olan Birinci Ordu ve hassa birlikleri vasıtasıyla Hareket Ordusu'na karşı konulması hususunda yapılan teklifleri kabul etmedi.

Bu kadarla da kalmayıp Topçu ferîği Hurşid Paşa ile Ders vekili Halis Efendi'yi Hareket Ordusu'na göndererek Meşrutiyet'in korunduğunu bildirdi. Birinci Ordu kumandanına da Hareket Ordusu'na karşı koymamaları konusunda askere yemin ettirmesi talimatını verdi.

21-22 Nisan günlerinde İstanbul surlarına yaklaşan Hareket Ordusu birlikleri 22 Nisan gecesini Davud Paşa Kışlası'nı işgal etti. Mahmud Şevket Paşa'nın emriyle 22-23 Nisan gecesini ordu dört koldan İstanbul'a girdi. Beyazıt'ta Harbiye Nezareti binası ele geçirildi, Taksim ve Taşkışla'da çıkan çatışmalardan sonra Beyoğlu bölgesi de kontrol altına alındı.

Yıldız Sarayı Kazım Karabekir Bey, Şevket Turgut Paşa ve İsmet İnönü fırkaları tarafında kuşatılmıştı.

Mevcudu dört bini bulan özel hassa birliği mukavemete hazır olup ısrarlı bir şekilde cephaneye istiyordu.

Verilmemesi üzerine bir kısmı kapıları kırıp cephaneyi yağmaladılar. Vaziyetin nazik bir hal alması karşısında II. Abdülhamid Han, Daire-i Hümayun'un binek taşına çıkarak, “Asker zinhar kurşun atmasın. Şayet kurşun atacaklarsa, ilk önce beni vursunlar, sonra kurşun atmağa başlasınlar.” diye emir verdi.

Bu durum karşısında Yıldız Sarayı süvarileri ile Harbiye Nezareti'ndeki askerler karşı koymaksızın 24 Nisan'da teslim oldu. Genel olarak çatışmalarda Hareket Ordusu'ndan kırk dokuz kişi öldü, seksen iki kişi yaralandı; İstanbul'daki birliklerin ölü sayısı 230, yaralı sayısı ise 475'ti.

Ordunun kumandanı olan Mahmud Şevket Paşa 25 Nisan 1909'da örfî idare ilan ederek, divan-ı harp ve darağaçları kurdurdu. Yapmış olduğu infazlarla suçlunun yanında birçok suçsuzu da idam ettirdi.

İstanbul'daki avcı taburları ile Hasa Ordusu mensupları 31 Mart isyanından dolayı suçlu görüldüğünden angarya olarak yol inşaatında çalıştırılmak üzere Rumeli'ye sürüldü.

Nihayet 31 Mart olaylarında İngilizlerin tesiriyle hareket eden Ahrar Fırkası'nın rolü de bilindiğinden onların etkisinde Derviş Vahdetî en mühim bir siyasi figür olarak yorumlanmış ve yargılanarak idam edilmiştir. Volkan yazarı Said Kürdi, Serbestî yazarı Mevlana Rıfat, Ahrar Fırkası'ndan Prens Sabahaddin ve Mizancı Murad ise sürgün edildiler.

Bazı İttihat ve Terakki Cemiyeti Üyeleri

31 MART VAKASI KİMLERİN TERTİBİYDİ?

Şurası muhakkak ki 31 Mart Vakası'nın ardında kimin olduğunu bugün bile belgelerle tam olarak ortaya çıkarmak mümkün görünmemektedir. Çünkü İttihatçılar iktidarları zamanında yaşanan birçok hadisenin vesikalarını imha etmişlerdir. 31 Mart Vakası sonrasında kurulan mahkemelerde alelacele kararlar verilip birçok kişi infaz edilmiştir.

Buna karşılık hadiseler değerlendirildiğinde isyanı İttihatçıların tertiplemiş oldukları bugün artık kesinleşmiş gibidir. Zira İttihatçıların içinde Alman ve İngiliz taraftarı olmak üzere birbirine muhalif iki grup vardı. İttihat ve Terakki'nin üst tabakasındaki kişilerin Alman taraftarı olması İngiliz yanlısı Prens Sabahaddin, Derviş Vahdetî, Mizancı Murad gibi isimleri rahatsız etmişti.

Dolayısıyla Osmanlı idaresini ele geçirme savaşında birinci teşebbüsün galibi Almanlara yakın olanlardı. İngilizler ise bundan rahatsızdı. Bunun içinde Derviş Vahdetî liderliğindeki yandaşlarını devamlı olarak tahrikin içinde tutuyorlardı.

Nihayetinde İngiliz destekli bu isimler bir isyan tertiplemişler. Şayet isyan muvaffak olursa, İngiltere kendi çıkarlarına uygun politikalar geliştirebilecek bir meşrutî idare kurmuş olacaktı.

Diğer taraftan Enver, Talât ve Cemal Paşaların başını çektiği İttihat ve Terakki'nin askerî kanadı Meşrutiyet'in ilanından itibaren aslında adım adım devleti bu noktaya getirmiştir. Zira içinde buldukları Osmanlı Hürriyet Cemiyeti'nin kuruluşundan itibaren tek bir gayesi vardı. Abdülhamid Han'ı tahtından indirmek. Sadece geçerli bir sebep arıyorlardı.

Ülke idaresindeki kötü gidişat ve Balkanlar'daki toprak kayıpları prestijlerini sarsıyordu. Mevcut hali ve uygulamalarına bakılırsa ve böyle giderse meşrutî idarenin, fazla uzun sürmeyeceği anlaşılıyordu. Memnuniyetsiz kesim gittikçe artıyordu. Birkaç ay içinde devlet tamamen işlemez hale gelecek ve belki II. Abdülhamid Han öncekinden daha güçlü bir biçimde idareye hâkim olacaktı.

Yıllardır yer altı çalışmaları sonucu iktidarı ele geçiren İttihat ve Terakki'nin bir anda bunu elinden çıkarması mümkün değildi. Zira yabancılar oyuncaklarını kolayca kaybetmek istemezlerdi!

Bunun için muhalif kanadın içerisine adamlarını sokmak suretiyle süreci hızlandırdılar. Derviş Vahdetî'nin on gün önce kurduğu muhalif derneği içindekiler aslında hep İttihatçı subaylardı. Bunlar bilhassa isyanı kışkırtırken Sultan II. Abdülhamid Han ile de ilişkilendirmeye gayret sarf ettiler.

Böylece hem padişah alaşağı etmiş olacaklar hem de bu vesile ile kendilerine muhalif kanadın liderlerini ortadan kaldırmış olacaklardı.

Gerçekten de İttihatçıların planı mükemmelen işlemişti. Muhaliflerine karşı çıkarttırmış oldukları 31 Mart Vakası ile hedeflerine vardılar. II. Abdülhamid Han'dan kurtuldular. Muhaliflerini de tehdit, sürgün, hatta ölüm ile kolayca sindirdiler.

Nitekim İstanbul'daki İngiliz büyükelçisi Sir Gerard Lowther'in 31 Mart Vakası'ndan yaklaşık bir yıl sonra 29 Mayıs 1910 tarihinde İngiltere Hariciye Nezareti'ne gönderdiği raporun şu bölümü de hadisenin elebaşlarını net bir biçimde ortaya çıkarmaktadır:

Olaylar henüz yeterince açıklığa kavuşmamıştır. Ancak gözden kaçmayan bir durum var. Özel olarak Selânik'ten Payitaht'a gönderilen Kamil Paşa'nın geri gönderilmesini istediği ve karışıklığa sebep olduğunu söylediği dört tabur isyanı veya irtica hareketi denilen olayı başlatmışlardır.

Bunların başında Binbaşı Remzi Bey (Selânikli bir dönme ve mason) bulunuyordu. Remzi Bey'in hadiselerde parmağı olduğu cihetle divan-ı harbe verileceği düşünülüyordu. Fakat rütbesi yükseltilecek yeni padişah Mehmed Reşad'ın başyaverliğine getirildi.

Aslında İngiliz elçisinin raporu büyük oyunu gösteriyordu. Zira Abdülhamid Han'ın tekrar iş başına etkili bir şekilde görmek istemeyecek iki devlet İngiltere ve Almanya idi. Bu itibarla İttihat ve Terakki içinde tam bağlı adamları vasıtasıyla isyanın çıkışını ve sonucunu onlar etkilediler.

İkisi de ortaya çıkan sonuçtan fevkalade memnundur. Zira en çok çekindikleri II. Abdülhamid Han, artık devre dışıdır. Yeni gelenler ise kendilerinin piyonlarından öte bir şey değildir.

31 Mart Vakası'nın hemen ardından Kanun-ı Esasî'de mühim değişiklikler yapılarak Osmanlı Devleti'nin rejimi tam manasıyla demokratik monarşi hâline getirildi. Padişah'ın bütün yetkileri elinden alındı.

Kısa bir zaman sonra İttihatçılar demokrasiyi askıya alıp kendi diktatörlüklerini kurdular. Böylece sarayın istibdadına dayanamayanlar, çok daha ağırına maruz kaldılar.

DARBEDE YAHUDİ PARMAĞI!

II. Abdülhamid Han saltanatında iken en büyük mücadelesini bilhassa Filistin'den dolayı Siyonizme karşı vermişti. İngiliz ve Alman siyasi tesirinin dışında darbede Yahudi rolü var mıydı? Yahudiler bu işin neresindeydi?

Aslında Hareket Ordusu Kumandanı Mahmud Şevket Paşa'nın Selânik'teki hareketinden önceki nutku ve işareti bu konunun izahı gibiydi. Zira daha başlangıçta, isyanın sebepleri araştırılmadan ve olaylar tahlil edilmeden hedefin padişah olduğunu net bir biçimde ortaya koyuyordu. Bu arada başta Mahmud Şevket Paşa olmak üzere Jön-Türk ve İttihatçı liderlerin kimliği, yetişmesi ve şahsiyetleri değerlendirildiğinde, hadisenin içerisinde Yahudi parmağını da görmek mümkündür.

“Eşitlik, ilerencilik ve kardeşlik” gibi yaldızlı sloganların arkasına sığınarak, Avrupa'daki Siyonistlerin ajanı gibi çalışan ve Osmanlı'nın içten yıkılışını kolaylaştıran böylece İsrail'in kuruluşuna zemin hazırlayan Jön-Türklerin, bir kısmı Yahudi asıllı olup bir kısmı ise Yahudi mekteplerinde yetişen kişilerdir. Nitekim bunların büyük bölümü, Yahudi cemaatine bağlı, İbranice eğitim veren “Alliance Israelite Universelle” okullarında ders almışlardır. Hareket Ordusu başkumandanı Mahmud Şevket Paşa da Alliance Israelite Universelle (Evrensel Yahudi Birliği) okulunda öğrenim görenlerden biridir.

Diğer taraftan isyanın duyulduğu sırada Selânik'te kamuoyunu harekete geçirmek üzere faaliyette bulunanlar da aslında meselenin iç yüzünü ortaya koyuyordu. Önce Selânik'te bir miting yapılması kararlaştırıldı. 11 Temmuz alanında yapılacak toplantı için sokaklara tellallar çıkartıldı.

Böylece toplanan 30 bin kişilik bir kalabalık önünde Yeni Asır gazetesi başyazarı Fazlı Necip Bey, müderris Recep, Avdül (Arnavutça), Tomak (Bulgarca),

Emanuel Karasu (Türkçe ve İbranice), Nikola (Sırpça) ve Kurki Apono (Ulahça) Efendiler tarafından konuşmalar yapıldı. Nutuklar hep “silah başına arş İstanbul'a” diye bitti.

Yine Mahmud Şevket Paşa'nın Yeşilköy'de toplanan birliklere yapmış olduğu konuşmada II. Abdülhamid Han'a söylediği şu sözler ise kinini ve bakış açısını ortaya koymakla birlikte aslında 31 Mart Vakası'nın faturasını bir anda kendisine kestiklerini ve hazırlanılmış bir proje olduğunu da gösteriyordu:

“Kardaşlar! Yüzbinlerce şühedanın kanı pahasına kazanılan meşrutiyetimizi mahvedip yerine yine istibdatı ikame etmek üzere İstanbul'da, o köhne Bizans'ın Yıldız burcunda ikamet eden baykuş, insan kanı emmekten, öksüz yetimlere gözyaşı döktürmekten müteleziz olan haris, 600 senelik muhteşem, muzaffer bir milletin tarihini, ecdadının namusunu lekeleyen o insan kıyafetindeki canavar, İstanbul'da avcı taburlarını iğfal ettirmişti. Para mukabilinde namuslarını satan o alçaklar da sair muti askerleri cebren ve kahren isyanlara iştirak ettirmişler. Orada ne kadar hamiyetli kardaşlar, ne kadar genç mektepli zabıtlar varsa cümlesi birer suret-i feciyede şehit ediliyorlar. İstanbul'un erbab-ı namusu pencerelerden bile bakmaya cesaret edemiyorlar. Makarr-ı hilafet kan ağlıyor. Payitaht bizden, ordudan, imdat bekliyor. Vatan gidiyor, millet mahvoluyor. Ne duruyoruz? Bizde cesaret, bizde hamiyet yok mu? İşte ben, tek mil servetimi ordunun masarrıfına, hayatımı da vatanıma feda ediyorum. Hürriyetin istihali için benimle beraber İstanbul'a gidecek içimizde çok kahraman var. Paşa, kumandan hepimiz gideceğiz.

Cümlemiz sana dîren olacağız. Kanımızın son damlasını vatanın, Meşrutiyet'in istihali için dökmekten, bu uğurda güle güle can vermekten ictinap eden içimizde bir kişi yoktur. Hepimiz hazır, emrinize muntazırız. Öyleyse ordu marşı çalarak eyyyy...”.

Selânik'ten, 31 Mart İsyanı'nı bastırarak bahanesiyle İstanbul'a gelen ve Sultan II. Abdülhamid Han'ı tahttan indiren Hareket Ordusu'nda yedi yüz Selânikli Yahudi'nin oluşturduğu Gönüllü Musevi Taburu da bulunmaktaydı.

Ayrıca Hareket Ordusu, 18 Nisan 1909'da Ayastefanos'u (Yeşilköy) ve Makriköy'ü (Bakırköy) işgal ettiği sırada azınlık siyasal kulüpleri de kendilerini destekliyorlardı. Bunlar arasında İstanbul Rum Siyasi Kulübü, Selânik Bulgar Federasyonu ve Ermeni kulüpleri vardı. Taşnaksutyun Fırkası, yedi-sekiz kadından kurulu bir heyet yollayarak Hareket Ordusu'na beyaz bir bayrakla bir çiçek demeti sundu. Bu sırada da Ermeni mebuslardan Vartakes Efendi bir konuşma yaptı.

İkdam gazetesine göre başta Enver Bey olmak üzere zabıtlar Ermeni heyete bu hareketinden dolayı teşekkür etti. Askerler de “Yaşasın Taşnaksutyun Cemiyeti” diye mukabele edip alkış tuttular. Hınçakyan Fırkası ise bir heyet göndererek, gönüllü teklif etti.

“İsyan bastırıldıktan sonra Mahmud Şevket Paşa ile Harbiye Nazırı Salih Paşa, Hahambaşı Haim Nahum'u ziyaret etti. Her iki paşa da, Selânik Yahudilerinin verdiği destek için teşekkür ettiler.”

Konu hakkında ciddi araştırmaları bulunan Cevat Rifat Atilhan konu hakkında şu değerlendirmeyi yapmaktadır:

31 Mart Vakası, Türk milletini her şeyi ile dize getirmek, vatanını parçalamak ve bir kısmı üzerinde hâkimiyet sağlamak için “Siyonizm ve Farmason” işbirliğinin tertip ettiği sistemli ve planlı bir “suikast”tır.

Hedefleri müstakil son Türk devletini yıkmak, onu ayakta tutan bütün manevi faktörleri ortadan kaldırmak ve Filistin topraklarında bir Yahudi devleti oluşturabilmek için İslâm âleminin rehberi olan büyük Türk milletini küçültüp bu âlemin başından koparıp atmaktı.

Ancak bu hedefe ulaşabilmeleri için Sultan II. Abdülhamid'i tahttan indirmeleri gerekiyordu. Bu maksatla Siyonistler, Dönmeler, Masonlar ve komitacılar birleşerek gayelerine ulaştılar.

Emanuel Karasu'nun defalarca ve iftiharla, “Sultan Hamid'e beş milyon altına yaptıramadığımız işi İttihatçılara dört yüz bin altına yaptırarak” diye övünmüş olması da bu tezi güçlendirmektedir.

Nitekim kaynaklarda belirtildiğine göre ilk teşebbüs Emanuel Karasu'nun İttihatçılara verdiği para ile başlamıştı. Karasu, İtalyan bankasından aldığı dört yüz bin liralık altını dört teneke içerisinde Metroviçeli (Necip Draga) isminde zengin bir adama vermiş ve o da bu parayı İttihat ve Terakki Cemiyeti'nin Çorum mebusu Eyüp Sabri Bey'e teslim etmişti.

Bu paranın 31 Mart'ın tertibinde kullanıldığı konusunda ciddi rivayetler darbedeki Yahudi parmağının da işaretidir.

Nitekim bu hadisenin hemen akabinde Sultan II. Abdülhamid Han da tahtından alaşağı edilecektir.

HASAN KUDUOĞLU

DEVLET-İ ALİYYE'NİN ON BEŞİNCİ VE EN UZUN SÜRE GÖREV YAPAN ŞEYHULİSLÂMI

FAKÎH VE MÜFESSİR EBU'S-SU'ÛD

(Rahimehullâh)

- 2. Bölüm -

Vilâdet târihi: 17 Safer 896 / 30 Aralık 1490 - Vefât târihi: 5 Cemâziyelevvel 982 / 23 Ağustos 1574

Şeyhulislâmlık târihi: Şa'bân 952 - 5 Cemâziyelevvel 982 / Ekim 1545 - 23 Ağustos 1574

Şeyhulislâmlık müddeti: 28 yıl, 11 ay - Şeyhulislâmlar arasındaki sırası: 15.Şeyhulislâm

Meşihat makâmındaki sırası: 15 - Meşihatı dönemindeki pâdişâh-ı âlem: 1.Süleymân (Kânûnî) ve 2.Selim

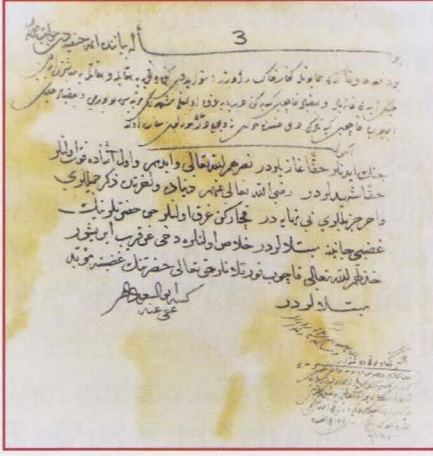
- Şeyhulislâm Olması -

Sekiz yıl Rumeli kazaskeri olarak görev yapan **Ebu's-Su'ûd Efendi** (Rahimehullâh) Şa'bân 952 (Ekim 1545) târihinde **Fenârîzâde Muhyiddin Efendi**'nin yerine şeyhulislâm oldu. (Bkz:Resim-1 ve 2)

Ebu's-Su'ûd Efendi (Rahimehullâh) kazaskerliği ve şeyhulislâmlığı sırasında özellikle ilmî rütbe, mevki ve kademeleri sistematik bir düzene kavuşturmaya çalıştı. Onun Rumeli kazaskerliğine kadar sistemli bir mülâzemet usûlü yoktu. Bu durum birtakım şikâyetlere yol açınca **Kânûnî**'nin emriyle meselenin halli için görevlendirildi.

Ebu's-Su'ûd Efendi (Rahimehullâh) önce her pâyede âlimlerin ne kadar mülâzım vereceklerini tespit etti, daha sonra da yedi yılda bir mülâzemet usûlünü kanunlaştırdı. Medreselerden mezun olan dânişmendlerin kazaskerlerin meclisindeki "Matlab" veyâ "Rûznâme" denilen deftere kaydolarak sıra beklemeleri şartını getiren bu usul bâzen ihlâl edilmişse de uzun yıllar düzenli şekilde uygulanmıştır.

Ebu's-Su'ûd Efendi (Rahimehullâh)ın şeyhulislâm olması bu kurumu diğer ilmî müesseselerin üstüne çıkarmıştır. Ondan önce şeyhulislâm maaşı günlük 200 akçe iken "**İrşâdü'l-'akli's-selîm**"

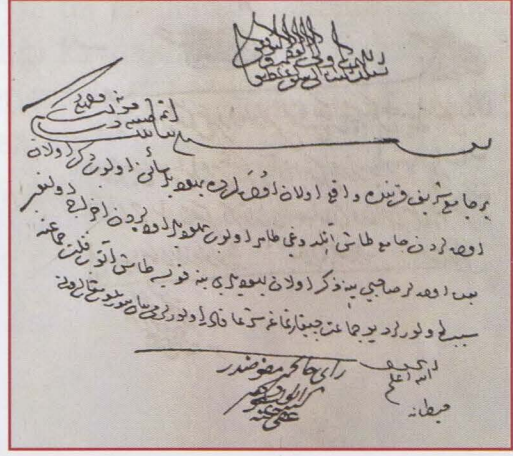

Resim 1: el-Cevâb: Cenk edenler hakkın gâzilerdir nasarahumüllâhu Te'âlâ ve eyyedehüm ve ol esnâda fevt olanlar hakkın şehîdlerdir radyallâhu Te'âlâ anhum. Dünyâda ve âhîrette zikr-i cemîlleri ve ecr-i cezîlleri bî-nihâyedir. Kaçarken gark olanlar Hak Hazretleri'nin gadabı cânibine mübtelâlardır. Halâs olanlara dahi an-karîb erişir hazelehümüllâhu Te'âlâ, kaçıp kurtulanlar Hak Te'âlâ Hazreti'nin gadabına müebbed mübtelâlardır.

Ketebehû el-fakîr Ebu's-Su'ûd. Ufiye anh.

adlı tefsirinin bir bölümünü **Kânûnî Sultân Süleymân Hân'a** takdim etmesi üzerine Bâyezîd Medresesi (Bkz:Resim-3) müderrisliğiyle berâber 300 akçe zam yapılarak maaşı günlük 500 akçeye çıkarıldı. Tefsirini tamamlayınca maaşı 100 akçe daha artırılarak şeyhulislâm yevmiyesi 600 akçe oldu. Böylece şeyhulislâmlık hem maddeten hem de mânen kazaskerliğin üstüne çıkarıldı.

Ayrıca yüksek seviyedeki müderrislerle mevleviyet kadılarını tâyin etme yetkisi şeyhulislâmlara verildi. Şeyhulislâmlığın önemi artınca kazasker, mevleviyet kadıları veyâ müderrislerden uygun görülen birinin bu makâma gelebilmesi için önce Rumeli kazaskeri olması şartı kondu. İlmiye teşkilâtına çeki düzen veren İlmiye Kânunnâmesi de muhtemelen **Ebu's-Su'ûd Efendi** (Rahimehullâh) tarafından hazırlanmıştır.

Resim 2: el-Cevâb: Allâhu a'lem re'y-i hâkime müfevvazdır.

Ketebehû el-fakîr Ebu's-Su'ûd. Ufiye anh.

- Vefâtı -

Yirmi sekiz yıl on bir ay şeyhulislâmlık yapan ve bu arada bâzı siyâsî olaylarda ağırlığını hissettiren, Kıbrıs seferinin açılmasını fetvâsiyle destekleyen **Ebu's-Su'ûd Efendi** (Rahimehullâh) 5 Cemâziyelevvel 982 (23 Ağustos 1574) târihinde vefât etti.

Cenâze namazı Fâtih Câmii'nde "**Kādî Beyzâvî Tefsiri**"ne hâşiye yazan **Muhaşşî Sinan Efendi** tarafından kıldırılıp Eyüp Câmii civârında kendisinin inşâ ettirdiği sıbyan mektebinin hazîresine defnedildi. (Bkz:Resim-4)

Haremeyn'de de gıyâbında cenâze namazı kılınan **Ebu's-Su'ûd Efendi** (Rahimehullâh) için birçok mersiye yazılmış, ölümüne târihler düşürülmüştür.

- Âilesi -

Ahmed, Mehmed ve Mustafa adlarında üç oğlu ile **Hatice, Rahîme ve Kerîme** adlarında üç kızı olan **Ebu's-Su'ûd Efendi** (Rahimehullâh)ın oğullarından **Ahmed Efendi** Şehzâde Medresesi'nde müderris iken 970 (1562-63) yılında yirmi altı yaşında vefât etmiş ve daha sonra babasının gömüldüğü hazîreye defnedilmiştir.

Resim 3: 2.Bâyezîd'in İstanbul'daki câmisinin yanına inşâ ettirdiği medresesi bugün Türk Vakıf Hat Sanatları Müzesi olarak kullanılmaktadır

Ebu's-Su'ûd Efendi (Rahimehullâh) bu oğlunun vefâtı üzerine çok mahzûn olup şu mersiyyeyi kaleme almıştır:

“Gel ey huçeste hisâl, melek
cemâlim gel,
Tükendi hasretle tâkat ü
mecâlüm gel.

Seni bekâda koyup ben fenâ
bulam derdim,
Vücûd bulmadı endîşe-i
muhâlim gel.

Seninle mülk ü vücûdum
tamâm 'âmir idi,
Yıkıldı cümleten oldu harâb
hâlim gel.

Bu rûzgâr ise ey ebr eden
yaşın seylâb,
Beni de ağlatan oldur,
ağlaşalım gel.

Niyâz u da'vet ise eyledin
tamâm ey dil,
O yâr gelmedi gel bâri biz
varalım gel.”

Diğer oğullarından **Mehmed Çelebi** Halep kadılığına kadar yükselmiş, **Mustafa Çelebi** de Anadolu ve Rumeli kazas-kerliği yapmıştır.

Mahmud Çelebi adlı bir oğlundan daha bahsedilmekteyse de hakkında yeterli bilgi bulunmamaktadır.

Ebu's-Su'ûd Efendi (Rahimehullâh) kız kardeşinin oğlu olan **Şeyhulislâm Müeyyedzâde Abdülkâdir Şeyhî Efendi** ile **Şeyhulislâm Ma'lûlzâde Mehmed Efendi**'nin kayınpederidir. Bâzı kaynaklarda **Ali Cemâlî Efendi**'nin oğlu **Fu-dayl Çelebi**'nin de **Ebu's-Su'ûd Efendi** (Rahimehullâh)ın dâmatları arasında bulunduğu belirtilmektedir.

Ebu's-Su'ûd Efendi (Rahimehullâh)ın soyu en küçük oğlu **Mustafa Çelebi** ile devâm etmiştir. 19. yüzyılın ortalarına kadar on batın hâlinde gelen bu âile **Hoca Sâdeddin**, **Karaçelebizâde Abdülaziz**, **Babâî** ve **Bosnalı İsâ** efendilerle akrabâlık bağı kurmuştur. Hattâ **Ebu's-Su'ûd Efendi** (Rahimehullâh)ın torunlarına son bağdan dolayı “İsâzâdeler” de denmiştir.

Âilenin en son halkalarından biri de onuncu batından torunu ve hattat **Vahdetî Efendi**'nin eşi **Ayşe Sıddîka Hanım**'dır. Bu konuda en önemli kaynaklardan biri, onun torunlarından olan **Nûri Bey**'in elindeki 973 (1565) ve 977 (1569) târihlerini taşıyan **Ebu's-Su'ûd Efendi** (Rahimehullâh)a âit iki ayrı Arapça vakfiyedir. (İA, IV, 97-98)

Resim 4: Ebu's-Su'ûd Efendi (Rahimehullâh)ın, Eyüp Câmii civârında kendisinin inşâ ettirdiği sıbyan mektebinin hazîresindeki kabri

Ebu's-Su'ûd Efendi (*Rahimehullâh*)ın talebelerinden ve o devrin en meşhur şâirlerinden olan **Şâir Bâkî Efendi**, **Ebu's-Su'ûd Efendi** (*Rahimehullâh*)ı metheden 34 beyitlik bir kasîde yazmıştır ki sonundaki beyitte; âilesinin de, kendisi gibi fazîletli insanlar olduğunu dile getirdiği 3 beyti burada zikrelelim:

“Ser-i efâzıl-ı âfâk, müftî-i ‘âlem,
Sipîhr-i fazl u kemâl, âfitâb-ı
câh u celâl.

*İmâm-ı saff-ı efâzıl, emîr-i hayl-i kirâm,
Emîn-i dîn ü düvel, hâce-i huçeste-hısâl.*

Ebû Hanîfe-i sâni Ebu's-Su'ûd ol kim,
Fezâil içre efâzıl olupdur ânâ ‘iyâl.”

Mânâsı:

“Ufukların fazîletlilerin en üstünü,
bütün âlemin müftüsü,
Fazîlet ve üstünlüklerin semâsı,
yücelik ve ululuğun güneşi.

Yüce zatların safının imamı, şerefli
ordunun kumandanı,
Din ve devleti koruyan, güzel ve
hayırlı vasıfların **üstâdı**.

Ebu's-Su'ûd, ikinci **Ebû Hanîfe** idi,
Onun **âilesi** de fazîletli üstün
zatlardı.”

- Hayır Eserleri -

Ebu's-Su'ûd Efendi (*Rahimehullâh*) birçok hayır eseri yaptırmıştır. Eyüp Sultan'daki zâviye, sıbyan mektebi ve sebilden oluşan külliyesinde kendi mezarının da yer aldığı âile hazîresi bulunmaktadır. Bugün sâdece sıbyan mektebi ile hazîresi mevcuttur. (Bkz:Resim-5)

İstanbul'da Mâcuncu Odabaşı mahallesinde kendi adıyla anılan bir çeşme ve kendi ismi ya da “Müfti Hamamı”

adıyla da anılan bir hamam da inşâ ettirdiği kaynaklarda mezkûrdur. Hattâ bu eserler için “Ebu's-Su'ûd Suyu” diye bilinen bir su bile getirtmiştir. **Mîmâr Sinan** yapısı olan hamam bugün mevcut değildir.

Resim 5: Ebu's-Su'ûd Efendi (*Rahimehullâh*)ın, Eyüp Câmii civârında kendisinin inşâ ettirdiği sıbyan mektebi

İskilip'te babası **Şeyh Yavsî**'nin türbesi (Bkz:Resim-6) yanında câmi, imâret, mektep ve köprü inşâ ettiren **Ebu's-Su'ûd Efendi** (*Rahimehullâh*)ın bu külliye ile ilgili 977 târihli Arapça vakfiyesi İstanbul Evkaf İdâresi'nde kayıtlıdır. Ancak bugün külliye den geriye sâdece câmi kalmıştır. (Bkz:Resim-7)

Ebu's-Su'ûd Efendi (*Rahimehullâh*) ayrıca Kırım'ın Kefe şehrinde bir câmi, İnebahtı'da bir mescidle Şehremine Ereğli mahallesinde bir sıbyan mektebi inşâ ettirmiştir.

- Şahsiyeti -

Ebu's-Su'ûd Efendi (*Rahimehullâh*) kaynaklarda uzun boylu, ince yapılı, uzun sakallı, güleç yüzlü, vakur, fazîletli bir kişi olarak tanıtılır ve etrâfındakilere oldukça yumuşak davrandığı hâlde heybetinden meclisinde kimsenin ağzını açmadığı, sözlerinin hürmetle dinlendiği, müderrisliği sırasında bayram tâtileri dışında dersini aslâ ihmâl etmediği,

müftülüğü zamânında her gün yüzlerce fetvâ vermesiyle meşhur olduğu nakledilir. Hattâ bir gün 1412 ve bir başka gün ise 1413 fetvâ yazıp imzâlaması meşhurdur.

Kânûnî Sultân Süleymân Hân'ın kendisine büyük bir saygı duyduğu ve Süleymâniye Câmii'nin temelini teberrüken ona attırdığı bilinmektedir. Pâdişâhın Zigetvar seferinde iken yolda yazdığı ve hasta olan **Ebu's-Su'ûd Efendi** (Rahimehullâh)ın hatırını sorduğu mektubuna "Hâlde hâldaşım, sinde sindaşım, âhiret karındaşım, tarîk-i hakda yoldaşım **Molla Ebu's-Su'ûd Efendi Hazretleri**" diye başlaması ve "Bende-i Hudâ **Süleymân Hân-ı bî-riyâ**" diye bitirmesi onun pâdişah nezdindeki îtibârını göstermektedir.

Kânûnî Sultân Süleymân Hân'ın oğlu **2.Selim Hân** da **Ebu's-Su'ûd Efendi** (Rahimehullâh)a gereken saygıyı göstermiş, hattâ Hurûfîlik'le suçlanan çok sevdiği musâhibi **Celâl Çelebi**'yi onun isteği üzerine saraydan uzaklaştırmıştır.

İlim ve fazîlet bakımından devrinin en önemli şahsiyetlerinden biri olduğu hâlde siyâsî işlere pek müdâhale etmeyen **Ebu's-Su'ûd Efendi** (Rahimehullâh), **Kânûnî Sultân Süleymân Hân** ile münâsebetlerinde yeri gelince nüktedan, yeri gelince de izzetli davranmasını bilmiştir.

Meselâ Ayasofya vakıfları kirâcılarının, kirâ bedellerini ecr-i misle yükseltmekten kaçınarak vakıf dükkânların mevcut gelirlerinin giderlere fazlasıyla yettiğini, bu sebeple kira bedellerinin ecr-i misle yükseltilmesine ihtiyaç bulunmadığını pâdişâha arzetmeleri ve pâdişâhın da gerekli meşverette bulunarak kirâcılarının

Resim 6: Ebu's-Su'ûd Efendi (Rahimehullâh)ın babası Şeyh Yavsî'nin Çorum İskilip'teki türbesi

istekleri doğrultusunda ferman vermesi üzerine **Ebu's-Su'ûd Efendi** (Rahimehullâh)ın: "Olmaz! Emr-i sultânî ile nâmeşrû olan nesne meşrû olmaz; haram olan nesne helâl olmak yokdur." (Süleymâniye Ktp., Reşid Efendi, no:1036, vr:48a-49b) demesi ilminin yüceliğini koruduğunun en önemli delillerinden biridir.

Ebu's-Su'ûd Efendi (Rahimehullâh) **Kânûnî Sultân Süleymân, 2.Selim, 3.Murâd** ve **3.Mehmed** devirlerinde şeyhulislâmlık, kazaskerlik yapan ve diğer ilmî mevkilerde bulunan birçok âlimin hocası olmuştur.

Şeyhulislâm Ma'lûlzâde Seyyid Mehmed, Abdülkâdir Şeyhî, Hoca Sa'deddin, Bostanzâde Mehmed ve **Sun'ullâh** efendilerle **Bostanzâde Mustafâ, Cenâbî Mustafâ Efendi, Şâir Bâkî, Hâce-i Sultânî Atâullah, tezkireci Âşık Çelebi** ve **Kınalızâde Hasan Çelebi, Ebü'l-Meyâmin Mustafâ Efendi** ve **Ali Cemâlî Efendi**'nin oğlu **Fudayl Çelebi** gibi âlimler bunlar arasında sayılabilir.

Ebu's-Su'ûd Efendi (Rahimehullâh) Mâcuncu'daki konağında İstanbul'a gelen **Hoca Hâfız** (Kemâleddîn Taşkendî) ile

Resim 7: Ebu's-Su'ûd Efendi (Rahimehullâh)'ın, Çorum İskilip'te medfun bulunan babası Şeyh Yavsî'nin türbesinin yanına inşâ ettirdiği külli-yeden günümüze ulaşan tek yapı olan câmisi

olan isti'âre-i temsîliyye gündemli tartışması, ilmiyye sınıfı çevresinde İstanbul'da gerçekleştirilen en önemli dînî tartışma kabul edilmiştir ki bu tartışma beş saat sürmüş ve netîcede **Ebu's-Su'ûd Efendi** (Rahimehullâh) gâlip gelmiştir.

Şeyh Bedreddin'in "**Vâridât**"ına şerh yazan irfan sâhibi bir Bayrâmî şeyhinin oğlu olan **Ebu's-Su'ûd Efendi** (Rahimehullâh), babasının yoluna ilgi duymadığı gibi tasavvufu bilgi seviyesinde dahî meşgul olmamış, kelâm ve felsefe konuları da yeterince alâkasını çekmemiştir. Onun tasavvufa bakışı klasik bir zâhir ulemâsından farksızdır.

Ebu's-Su'ûd Efendi (Rahimehullâh) devrin geleneğine uyarak Türkçe ve Arapça bâzî şiirler kaleme almıştır. Arapça şiirlerinin en tanınmış, **Ebü'l-Alâ el-Ma'ar-rî**'ye muâraza niyetiyle kaleme aldığı "**el-Kasîdetü'l-mîmiyye**"dir.

Kendisine sorulan sorulara aynı dil ve üslûpla cevap vermesi, ayrıca tefsiri ve Arapça fetvâları onun bu dile hâkimiyetini göstermektedir.

Türkçe nesirde zamânın en ağır üslûbundan en sâde ifâdesine kadar çeşitli

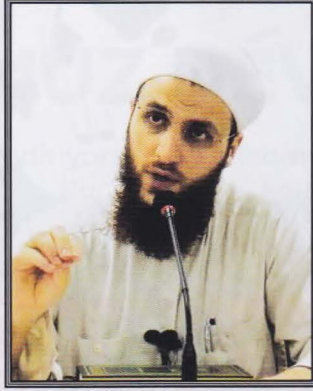
üslûplar kullanan **Ebu's-Su'ûd Efendi** (Rahimehullâh)'ın **Kara Ahmed Paşa**'ya sadâret tebriki için yazdığı mektubun üslûbu eski inşâ hünerlerine örnek olabilecek kadar ağdalıdır.

- Devâm edecek inşâallâh -

Kaynaklar:

(İsam, İslam Ansiklopedisi, 10/365-371; Hısm 'Alî, el-'İkdü'l-manzûm fî zikri efâzîlî'r-Rûm – Taşköprizâde'nin eş-Şekâiku'n-nu'mâniyye'sinin devâmında- sh:440-454; Nev'î Zâde 'Atâî, Hadâiku'l-hakâik fî tekmileti's-Şekâik, sh:183-188; Müstakimzâde Süleymân Se'âdeddîn, Devhatü'l-meşâ-yih, sh:23-24; Mehmed Süreyyâ, Sicill-i 'Osmânî, 1/169-170; Bursalı Mehmet Tâhir, Osmanlı Müellifleri, 1/225-226; İlmiyye Salnâmesi (haz. Seyid Ali Kahraman, Ahmed Nezih Galitekin, Cevdet Dadaş), sh:317-319, 708-715; Abdülkadir Altunsu, Osmanlı Şeyhülişlamları, sh:28-34; Serhat Başar, Osmanlı Şeyhülişlamları, sh:60-63; M.Orhan Bayrek, İstanbul'da Gömülü Meşhur Adamlar, sh:65; Hasan Basri Erk, Meşhur Türk Hukukçuları, sh:115-145; Yaşamları ve Yapıtlarıyla Osmanlılar Ansiklopedisi, 1/388-390; Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi, 3/123; İsmail Hami Danişmend, İzahlı Osmanlı Tarihi Kronolojisi, 5/114-115; Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, Osmanlı Arşivi'nde Şeyhülislam Fetvaları, sh:12; Cahid Baltacı, 15-16. Asırlarda Osmanlı Medreseleri, 1/494-496; Yekta Demiralp, İlk Dönem Osmanlı Medreseleri, sh:131-136; Ahmed Sıdkî, Mu'cemü şüyûhi'i-İslâm fi'l-'ahdi'l-'Osmânî, 1/349-368; Şemseddîn Sâmî, Kâmûsu'l-a'lâm, 1/722-723; Mahmûd Süleymân el-Kefevî, Ketâbü a'lâmi'l-ahyâr min fukahâi mezhebi'n-Nu'mâni'l-muhtâr, terceme rakamı:803, 4/457-484; 'Ömer Rızâ Kehhâle, Mu'cemü'l-müellifîn, 11/301-302; İbnü'l-'Îmâd, Şezerâtü'z-zeheb fî ahbâri men zeheb, 10/584-586; 'Abdülhây el-Leknevî, el-Fevâidü'l-behiyye fî terâcimi'l-Hanefiyye, sh:81, 205; Ziya Demir, Osmanlı Müfessirleri ve Tefsir Çalışmaları: Kuruluştan 10/16. Asrın Sonuna Kadar, sh:142-151; Ömer Nasuhi Bilmen, Büyük Tefsir Tarihi, 2/652-665; İ.Aydın Yüksel, Osmanlı Mîmârisinde 2.Bayezid-Yavuz Selim Devri, İstanbul-5, sh:185, 291; Vâmık Şükrü, Târîh-i Evkâf-ı Ümem, İÜ Hukuk Fakültesi Ktp., 4/392, 7/382; Mehmet Mermi Haskan, Eyüp Sultan Tarihi, 1/190-191; Haz. Sabahattin Küçük, Bâkî Dîvânı, sh:40)

İletişim adresi: hasan.kuduoglu@outlook.com

ÖMER FARUK KORKMAZ

ÂLİMLERLE MÜNÂSEBETİMİZ VE KÖRELEN ÂDÂB-I MUÂŞERETİMİZ

Modern dönemlerde körelen değerlerimizin başta gelenlerindenidir âdâb-ı muâşeret kuralları. İslam toplumları, kendilerini inşâ eden ve ayakta tutan muâşeret kuralları, sağlam bir temele dayanan örf-i sahîh ve medeniyet unsurlarını muhtevi olan davranışlara riâyete ayakta dururlar. Bireylerinin ahlak elbisesine büründüğü bir toplum, hayatın tüm şubelerindeki sorumluluklarını bilen ve nerede nasıl davranması gerektiğinin şuurunda olan şahıslardan tekevvün eder. Böyle bir toplumun oluşumu cüz'iden küllîye diyebileceğimiz bir disiplinle mümkündür ancak. Önce kendilerini ıslahla başlayan şahıslar, sırasıyla; aileleri, mahalleleri, köyleri, ilçeleri ve illerinden başlamak suretiyle merhale merhale büyüyen bir ıslah projesiyle neticeye varabilirler. Bu yüzden Kur'an-ı Kerim, "*Ey inananlar! Kendinizi ve ailenizi, yakıtı insanlar ve taşlar olan ateşten koruyun*"¹ buyurarak marufu yayma fiilinin tüme gidim usulüyle müsmir olacağını bildiriyor bizlere.

Toplumun hidayet üzere veya dalalet içre olduğunun tespiti noktasında "tayin edici vasıf" işlevi gören ahlak ve muâşeret kuralları o toplumun yozlaştırılmasına yönelik atılımları da etkisiz kılar. Buna göre, yozlaşmış bir toplumun çürümüşlüğünü de "içinde bulunduğu ahlaksızlık" manzarası ele verir. Yine bu yüzden olmalıdır ki Kur'an-ı Kerim, "*Ey iman edenler! Siz kendinize bakın. Siz doğru yolda olunca sapan kimse size zarar veremez*"² buyurarak müslüman toplumların ıslâh-ı hal yaparak istikâmetini muhafaza etmelerinin ehl-i dalâletin saldırılarına karşı "muhâfız" vazifesi göreceğini haber vermiştir.

Ulemânın Efdaliyeti

Ulemâ, emirlerine ve resulüne itaatten sonra Cenâb-ı Hakk'ın kendilerine itaatle bizleri memur kıldığı,³ bilmediğimiz konuları onlara sormamızı emr ettiği,⁴ kendisinden başka ilah olmadığına şahit olarak önce zatını ve meleklerini şahit tutup akabinde diğer şahit olarak onları saydığı,⁵

insanlara verdiği meselleri yalnız onların anlayabileceğini beyan ettiği,⁶ kulları içinden kendisinden ancak onların korkacağını bildirdiği,⁷ sair iman edenlere nispetle derecelerini yücelttiği⁸ ayrıcalıklı kullardır.

Allah Teâlâ, taşıdıkları ilim ve sahip oldukları irfan ve haşyetullah sebebiyle medhetmiştir onları birçok ayet-i kerimede. Zira onlar ümmete dünya ve ahiretlerini kurtarmaları için yol göstermekle mükellef kullardır. Bu yüzden Hazreti Peygamber ﷺ ümmetine hitaben “*Ulemâyâ uyunuz. Zira onlar dünyanın ışıkları ve ahiretin kandilleridirler*”⁹ buyurmuştur. ulemâ için sabit olan bu meziyyet sadece bu ümmetle sınırlı değildir elbette.

Cenab-ı Hak önceki ümmetlerden bahsederken “*Sabrettikleri ve âyetlerimize kesinlikle inandıkları zaman, onların içinden, buyruğumuzla doğru yola ileten rehberler tayin etmiştik*”¹⁰ buyurarak onların içerisinde de bir takım kullarını ilimle iştiğal edip kavimlerini doğru yola erdirmekle mükellef kıldığını bildirmektedir bizlere. Bu ayet-i kerime ve “*Her toplumun bir rehberi vardır*”¹¹ gibi ayet-i kerimeler dünya var olduğu sürece ulemânın da var olduğu ve olacağını haykırıyor apaçık.

Nitekim Hazreti Peygamber ﷺ “*Ümmetimden bir taife Allah’ın emri (ne imtisal) ile daim olacaktır. Muhalefette bulunanlar onlara zarar veremeyecektir. Nihayet Allah’ın emri onlar bu haldeyken gelecektir*”¹² buyurarak hakkı ayakta tutacak bir topluluğun kıyamete dek var olacağını müjdelemiştir. Bahsi yapılan taife “Ulemâ topluluğu”dur. Hatta Ahmed b. Hanbel (Rahimehullah) “Eğer bunlar

ehl-i hadis değilse başka kim olabilirler bilmiyorum” demiştir.¹³ Hazreti Ali عليه السلام’nin ulemâ için söylediği şu söz bu mahalde ne kadar da manidardır: “Zaman var olduğu sürece ulemâ var olacaktır. Onların şahısları yok olsa da eserleri kalplerde mevcuttur.”¹⁴

Ulemâ, cihad gibi İslam’ın ana umdelerinden sayılacak bir farızanın ifa edilmişinde bile Cenab-ı Hak’ın, dinde tafakkuh etmeleri için geride kalmalarını emir buyurduğu¹⁵ muazzez topluluktur. Bu, ulemânın hiçbir şekilde cihad etmeyeceği anlamına gelmez. Ancak, cihada çıkmaları durumunda ilmin zayi’ olması gibi bir durum varsa geride kalıp ilmi neşretme ve insanları cennetin yoluna iletip cehennemden kurtarma cihadıyla meşgul olmalıdırlar. Onlar Hazreti Peygamber ﷺ’in “*Kime Allah bir hayır murad ederse onu dinde fakih kılar*”¹⁶ şeklindeki hadisinin fehvasınca Allah ﷻ’ın kendileri hakkında hayır murad ettiği seçilmiş kullardır.

Tarihten bugüne, Allah ﷻ’ın tafdil edip üstün kıldığı ulemânın sevenleri olduğu gibi karşıtları ve yerenleri de olmuştur.

Şartlar ne olursa olsun, dar-ı imtihan addettiğimiz şu dünyada ulemânın muhibbânından olmak ve onları sevenlerin safında yer almamız gerekiyor müslümanlar olarak. Aksi takdirde Allah ﷻ’ın aziz kıldığını zelil kılmak gibi muradulaha muhalif düşen ve bu sebeple Allah ﷻ’ın gazabına düşen bir kişi olma bedbahtlığıyla karşı karşıya kalabiliriz meazellah. Burada bahsettiğimiz ulemânın “ulemâ-i sû” diye tabir edilen dünya ulemâsı değil de rabbânî âlimler olduğunu belirtmeden geçmeyelim.

Ulemâyâ İttibâda Ölçü Şeriattir

İslamiyet ulemâyâ ittibâda şeriâtı esas almayı emretmektedir. Ölçüsüz ve mücerred şahıs merkezli bir ittibâ asla islâmî değildir. Hazreti Peygamber ﷺ böylesine bir ittibânın ulemâsını ve ruhbanlarını rab edinenlerin ittibâsı olduğunu ifade buyurur. Tevbe Sûresi'nde yer alan “(Yahudiler) Allah'ı bırakıp bilginlerini (hahamlarını); (hıristiyanlar) da rahiplerini ve Meryem oğlu Mesîh'i (İsa'yı) rabler edindiler. Halbuki onlara ancak tek ilâha kulluk etmeleri emrolundu”¹⁷ şeklindeki âyet-i kerimesini tefsir babında şöyle buyurur Allah Resulü ﷺ “Onlar, bunlara ibadet etmiyorlardı. Lakin bunlar (ayette anlatılan haham ve rahipler) onlara bir şeyi helal kıldıklarında onlar bunu helal kabul ediyor haram kıldıklarında ise haram kabul ediyorlardı.”¹⁸

Her halükarda hakkın öncelenip hakikat ölçüsü olarak kabul edilmesi gerektiğini ve kör taklidin gayr-i islami olduğunu anlatan bu rivayet ulemâyâ ittibâda da baz alınması gereken kıstasın yine dînî naslar olduğunu resm etmektedir.

Alenen masiyet işleyen ve İslam'ın kat'i hükümlerine tevîl götürmeyecek şekilde muhalif amellerle arz-ı endam edenlerin âlimlikleri veya başka vasıflarını mutlaklaştırarak bu yanlışlarını “vardır bir hikmeti” ne kurban etmek büyük bir gaflettir. Zira hikmet dediğimiz şeyin vahiyle sabit olmuş İslâmî hakikatleri aşması yahut diğer bir deyişle onlara taban tabana zıtlık teşkil etmesi mümkün değildir. Hikmet, vahyin zımında değerlendirilmesi gereken manevî deryanın vüs'atine göre fişkıracak bir pınardır. Zahirî naslara muvafık düşmeyen bir bâtının tıpkı tarihteki sapkın fırka

Batınîler gibi nefislerine uyararak uydurdıkları hezeyanlardan başka sermayeleri yoktur, olamaz da zaten.

Ebu Said el-Harrâz'ın “Zahir'in muhalif olduğu her bir batın batıldır”¹⁹ şeklindeki veciz sözüyle enfes bir şekilde ifade ettiği bu durum İslamiyette'ki tâbî' –metbu' ilişkisinin bütünüyle akideye ve fıkha uygun bir tarzda seyr etmesini öğütlüyor bizlere. Doğru yolda olduğumuzun ve doğru kişilerin yolunu izlediğimizi bulduğumuz istikametın naslara mutâbakatından ölçmeliyiz sadece. Aksi takdirde korkusuzca ve saraheten günahlara dalmaktan çekinmeyen metbu şahsiyetlerin bir takım harikulade olaylar sergilemesine bakarak bunu ölçmeye kalkmamız akibette tepetaklak olmamızı intâc edecek büyük bir istidrac olur hakımızda.

Ebu Yezid el-Bestâmî Hazretleri'nin “Bir adama bir takım kerametlerin verildiğini hatta havada uçtuğunu görseniz dahi ona aldanmayın. Ta ki bu adamı Allah ﷻ'ın emirlerini yerine getirip nehiyelerinden sakınmak, sınırlarını korumak ve şeriâtı yaşamak hususunda nasıl bulduğunuza bakıncaya dek...” şeklindeki²⁰ nasihatı de doğru olanın keramete tabi olmak değil şeriata bağlı olmak olduğunu anlatmaktadır bizlere.

Şeriata uymayan işlerini mana âlemini istismar ederek kılıflayanların günbegün çoğaldığı asrımızda çok daha fazla müteyakkız olmalıyız bu noktada. Şeyhlik, mürşidlik ve âlimlikte erbab olmanın ölçüsünü “şeriâtın bî irtiyâb/hiç şüphesiz” ortaya koyacağını beyan eden büyüklüremize kulak vererek tayin edeceğimiz yönümüzü. Hazreti Ömer ﷺ'in şu sözü de bahsini yaptığımız konuda bizlere ışık

tutar mahiyettedir: “Bir takım insanlar Rasûlullah ﷺ zamanında vahiy ile (gizlilikleri meydana çıkar da) yakalanırlardı. Şimdi ise vahiy kesintiye uğramıştır. Biz şimdi sizleri ancak amellerinizden bize aşikâr olan suçlar sebebiyle yakalarız. Böyle olunca her kim bize bir hayır hâli gösterirse, biz onu emîn kabul ederiz ve kendimize yakınlaştırırız. Onun gizli işlerinden hiçbir şey(i araştırmak) bize âit değildir. Gizli işleri hususunda onu hesaba çekecek olan Allah ﷻ’tır. Ve her kim de bize bir kötülük ve şerr gösterirse, o, gizli işlerinin güzel olduğunu söylese de, biz onu bir emîn saymaz ve onu doğrulayıp tasdik etmeyiz.”²¹

İmam eş-Şâtıbî de şöyle söyler bu konuda: “Her halükârda ulemâdan bir kimseye şeriata göre hareket edip, onun deliliyle amel ettiği, topyekün ve tafsili olarak onun hükümleriyle hüküm verdiği sürece itibâ edilir. Cüz’i veya fer’î konulardan birinde bu istikametten saptığı görüldüğünde şeriat istikametinden saptığı belli olan konuda ona uyulması ve hâkim olarak tayin edilmesi doğru olmaz.”²²

Ulemâ İle Münâsebetimiz Nasıl Olmalı?

Ulemâ, Allah ﷻ’in kendilerinden övgüyle bahsettiği zümre olduğu için son derece tâzim edilmesi gereken şahsiyetlerdir. Dinin sancağı mesabesindeki âlimlere hürmet göstermek imanın bir gereğidir. Onlara tâzim etmek dinimize verdiğimiz ehemmiyetin işaretidir. Allah Teâlâ, ilelebet koruyacağını vadettiği dinini ve kitabını onları vesile kılarak muhafaza etmektedir.

Dünden bugüne tecrübe edilegelmiş hususlardan biri de ulemâyaya karşı yapılan saygısızlığın çoğu zaman ağır sonuçlarla

bedel ödemeye müncer olduğudur. Bu yüzden âlimlere karşı edebimizi, muhabbetimizi ve hürmetimizi muhafaza etmeli ve onların ilimlerinden istifadeye odaklanmalıyız. Bunu yaparken, hiçbir beşerin hatadan hâli olamayacağını iyi bilmeli ve hasbe’l-kader âlimlerimizden sâdır olan sehvu hataları onları tenkit edebilmek için kullanılabilir birer malzeme haline getirmemeliyiz.

Allah Resulü ﷺ “*Büyüğe tâzim etmeyen ve küçüğe merhamet etmeyen bizden değildir*”²³ buyurarak tüm ümmetin büyükleri olan âlimlere hürmetsizlik yapmanın kendi yolundan sapmak olduğunu ifade buyurmuştur. Ulemâyaya tâzimin terk edilmesi Allah ﷻ’a karşı gösterilmesi gereken takva duygusunun da aynı oranda zedelenmesi anlamına gelir.

Nitekim Hazreti Peygamber ﷺ’in “*Muhakkak ki yaşlı müslümana, Kur’ân’ı terk etmeyen ve yasaklarını çiğnemeyen Kur’ân hamillerine ve adaletli devlet başkanına hürmet etmek, Allah’a tâzim-dendir*”²⁴ buyurarak ehl-i ilme gösterilen saygının birebir Allah ﷻ’a saygıyla orantılı olduğunu ifade buyurmuştur. Bunun böyle olduğunu çok iyi bilen eslâfımız ulemâyaya karşı gösterilmesi gereken edeplere dair müstakil eserler dahi telif etmişlerdir. Kaideleştirilen bu edeplerden bir kısmını burada zikretmekte fayda var: “Âlime gösterilmesi gereken edep; ona çok soru sormaman, aldığı cevapta inatçı davranmaman, yorulduğunda ona ısrarcı olmaman, kalktığı anda elbisesini tutmaman, sırrını ifşâ etmemen, onun yanında kimseyi çekirtmemen, yanıldığında mazeretini kabullenmen, o Allah ﷻ’in emrini koruduğu sürece senin de ona tâzim ve hürmet göstermen, önünde oturmaman,

ihiyacı olduğunda görmek için önce davranman,²⁵ yanına geldiğinde hususi olarak ona selam verdikten sonra umumen diğer kişilere selam vermen, “filanca senin görüşünün zıttına şöyle diyor” dememen, elbisesine tutmaman, soru sormakta ısrarcı olmamandır. Zira âlim yaş hurma ağacı gibidir. Devamlı ondan sana bir şeyler düşer (ve sen de istifade eder, yersin.)²⁶

Günümüz Cahillerinin Ulemâya Karşı Tavırları

Altının değerini sarrafın bileceği şeklindeki hakikat ulemânın kıymetini de sadece ehl-i ilmin bileceği tarzıyla yansıyor konumuza. Demişler ya: “Ne bilsin ehl-i ilmin kıymetini ehl-i inhitât” diye. Günümüzde, özellikle sosyal medya gibi mecralarda ömründe mürekkeple tanışmamış, kitabın doğru veya ters nasıl tutulacağını dahi bilemeyecek, hiçbir ilim meclisinde bulunmamış ve ilim adına tükettiği tek bir nefesi dahi olmayan “mahza cahiller” ömrünü kitaba, ilme, irfana ve İslam’a adanmış insanlara ilim öğretme, yön bildirme, ufuk(!) gösterme ve had bildirme yarışına girmiş durumdalar.

Rûz-i mahşerde ödemekle mükellef tutulacağımız en ağır hesabımız âlimlere karşı bu hadsiz ve terbiyesiz tavrımız olacak belki de?!

Durum ne olursa olsun, bu had bilmezliğe “günümüz âlimlerinin eski ulemâ gibi olmadığı, günümüzde o bahsedilen hakiki âlimlerden kimsenin kalmadığı” gibi sadece şeytanın desiseleri olabilecek saçmalıkları bahane olarak göstermek de bizi bu vebalden kurtarmaz, kurtarmayacak da.

İlim ve irfanla köklerimiz kesildiği, İslam adına ne varsa münasebetimizin dumura uğratıldığı ve ortaya böylesine ucube, ilim yoksunu, irfan yoksulu, medeniyet fukarası ve nezâket yetimi bir neslin türediği günümüz coğrafyasında âlimlere reva görülen bu kendini bilmez tutumlar hakikat gözümüze nasıl bir kap-kara perde indiğini gösteriyor kuşkusuz. Malumatfuruşluk ve bilgi kirliliğini ilim zannedenlerin gece oduncusu misali dini adına ne varsa elindeki akıllı telefonundan bağlandığı ne idüğü belirsiz bazı sitelerden öğrendikleriyle “alimlik” pozlarını verdiği bir dünyada yaşamıyormuyuz ne de olsa?

Hayatında İslamî ilimlere bir saniyesini bile ayırmamış ne kadar bakkal, nalbur, marangoz, eczacı, fırıncı varsa ustasıyla, kalfasıyla, çırağıyla birden bire “allâme” kesildiği bahtsız bir çağ değil mi bizimkisi?! İlmin sadırlardan satırlara düşmesinden şikayetlenen hakiki âlimlere şükür secdeleri yaptırarak şekilde ilmin tamamen ayağa düştüğü, izzetinin ayaklar altına alındığı bir devirde değil miyiz nasılsa? Böylesine dejenerasyon geçirmiş bir ilim anlayışının yaygınlaştığı toplumda “âlimler”in ne önemi olabilir ki sahiden? Bu denli medeniyet felci geçirmiş bir nesil nazarında “ulemâ”nın ne kadar kıymet-i harbiyesi olabilir sizce?

Oysa, işe hakikat gözüyle bakan İmam Müslim, ilim okumak için geldiği İmam Buhari’ye “Bırak da ayaklarını öpeyim ey üstadların üstadı, muhaddislerin efendisi ve illetli olanlarında hadislerin doktoru!” demekteydi.²⁷ İbn Abbas رضي الله عنه ise “Ömer رضي الله عنه’e soru sormak için iki sene bekledim. Ona sormaktan beni alıkoyan heybetinden başkası değildi”²⁸ diyordu.

İlmi ilim olduğu için tahsil eden ve sadrında dünyevî addedilebilecek hiçbir garaz taşımayan Allah adamlarının gözünde böyle bir şeydi ulemâ. Allah rızasını ulaşabileceği en büyük saadet olarak bilenlerin ulemâyâ karşı hürmeti böyleydi. Ömrü İslam'a ve ilme hizmet etmekle geçmiş ve bu uğurda sağlığından bile olarak fedâkârlık yapmış âlimlerimize olmadık hakaretleri revâ gören günümüz vandallarının nazarında ulemânın ne gibi bir değeri olabilir ki?! Değersiz değer bilmesinin değerlinin değerine hâlel getirmekten başka sağlayacağı bir şey yoktur.

Âlimlerin Yokluğu İnsanlığın Ölümüdür

Bugün, basiret gözü tamamıyla körelmiş toplumun kıymetlerini takdir etmediği âlimler, insanlığın var oluşu için birer garanti mesabesinde aslında. Zira yaşadığımız hayatta su ve ekmek kadar biz insanlar için bir diğer vazgeçilmezimiz de "ilim"dir. İlmin yokluğu hayatın durması ve insanoğlunun helak olması demektir. Said b. Cübeyr'e "İnsanlığın yok olmasının alameti nedir?" diye sorulduğunda "Âlimlerinin yok olmasıdır" cevabını vermiştir.²⁹ İlmin yokluğu da âlimlerin yokluğuyla olur. Nitekim İbn Abbas "İlmin gitmesi nedir bilir misiniz" diye sormuş ve "Bilmiyoruz" cevabını alınca "Âlimlerin gitmesidir" cevabını vermiştir.³⁰

Kalbi ve zihni kirli hava ve oksijene alışmış günümüzün hasta modern müslümanı hayata tutunmasını sağlayan temiz havayı yok etmekle uğraşırçasına çabılıyor ulemâyı karalamak için. O bitkin ve hiçbir yanı tutmayan halini bile borçlu olduğu âlimlere karşı nasıl bir minnet borcu olduğunun farkında olmadığı için kesiyor tutunduğu dalı.

Abdullah b. Mübarek'in "Ulemâyı hafife alanın ahireti gider"³¹ sözünün fehvasınca heba ediyor ahiretini ulemâyâ tepeden bakışıyla.

Seküler hayatın yalancı âlâyişiyle vakit geçiren ve kapitalist sistemin sahte güzellikleriyle sermest olan modern insanın ulemâyâ "olmazsa da olur"dan öte "olmasa daha iyi olur" nazarıyla bakması garipsenecek bir tutum değil onun adına. Zira zihniyetini İslam'a göre inşa etmemiş ve bilinci vahyin teşkiliyle şekillenmemiş bir insandan ulemâyâ değer vermesini bekleyemezsiniz. Bu yüzden onlar, ulemânın ekmek ve su gibi zariyattan olduğunu anlayamazlar. Ancak bu idraksizlik bunun hakikatte de böyle olmadığını göstermez. Tıpkı körün kuşluk vaktinde parıldayan güneşi görmemesinin güneşin yokluğuna delalet etmesi gibi. ulemânın değerini, zihniyetini Kur'an ve sünnet usullerine göre tanzim etmiş, Allah'ın rızasını her şeyin fekinde kabul eden ve terbiye-i islamiyye planyasından geçmiş olan erdemli müminler anlar ancak.

Ulemânın Ulemâ ile Münasebeti

Toplumun ulemâyâ karşı olan hürmet ve tâzimi kadar âlimlerin kendi aralarındaki muâşeretini de bir hayli önem arz etmektedir. Zira âlimlerin kendi aralarındaki münasebetin sağlıklı bir mecrada seyr etmesi toplum nazarındaki kıymet ve vakarlarının muhafazası için olmazsa olmazdır. Hususiyle aynı zamanda yaşayan âlimler birbirlerine karşı hürmetkar ve mütevazi olmalı ve gelişen bir takım hadislerde diğerine karşı diğergâm olmayı yeğlemelidirler. Hemen belirtelim ki; burada bahsini yaptığımız ulemâ ehli-sünnet itikadına sahip âlimlerdir.

Ehl-i bidat ulemâyâ karşı takınılması gereken tavır, topluma zerk etmeye çalıştıkları bâtil fikirlerinin deklare edilmesi ve onlardan ilim öğrenilmemesi hususunda insanların ikaz edilmesidir. Hadis-i şeriflerin de vurgu yaptığı, sahabeden bugüne devam edegelen bidat ehline karşı ortaya konması gereken bu mesafe ve tavır her daim muhafaza edilmelidir.

Sahabe gibi birbirine hürmetkâr olmalı ulemâ. Her bir âlim diğzerinin kendinden üstün olduğuna inanmalı ve bu duyguyla tâzim göstermeli ona. İbn Abbas رضي الله عنه ve Zeyd b. Sabit رضي الله عنه arasında yaşanmış olan şu hadise nasıl bir manzaradan bahsettiğimizi son derece net bir şekilde ortaya koymaktadır: Zeyd b. Sâbit رضي الله عنه bineğine binecekken İbn Abbas رضي الله عنه bineceği deveyi tutar ona yardım etmek için. Zeyd: “Yapma ey Resulüllah ﷺ’ın amcasının oğlu! deyince İbn Abbas رضي الله عنه “Biz, ulemâmıza böyle davranmakla emrolunduk” der. Bunun üzerine Zey b. Sabit رضي الله عنه İbn Abbas رضي الله عنه’a “Elini ver bana” der ve elini öperek “Biz de Peygamber ﷺ’imizin ehl-i beytine böyle davranmakla emrolunduk” deyiverir.³² Bugün izine hasret çektiğimiz ulemâ arasındaki nezaket ve muhabbetin evvel zamanda nasıl yaşanarak ortaya konduğunu göstermesi açısından ibretimiz bir hadisedir bu.

Her bilenin üzerinde daha iyi bir bilen olduğu hakikatine³³ iman etmiş olan âlimler “her şeyi ben daha iyi bilirim” tavrından vazgeçmeli ve akranlarından da mutlaka öğrenip istifade edebileceği şeylerin olduğuna inanmalıdır. Selef de bunun da nasıl olacağına dair numune-i misaller vardır. Abdullah b. Mes’ud gibi bir fakih sahabînin “Tercümânu’l-Kur’an” dediği müfessirlerin babası namıyla meşhur İbn Abbas رضي الله عنه bir ara Allah Resulü ﷺ’nün

hadislerini araştırmaya koyulduğunu ve kimin Resulüllah ﷺ’tan bir şey duyduğunu işitse gidip o rivayeti o kişiden dinlediğini anlatırken der ki: “Hadis dinlemeye gittiğim şahsı kimi zaman kaylule yaparken bulur, ridamı kapısına yasladım ve rüzgar yüzüme toprak savururdu. Adam çıkıp gelince ‘Ey Resulullah ﷺ’ın amcaoğlu, hayr olsun’ der ben de ‘Resulullah ﷺ’tan işittiğin bir hadisi aktardığını duydum ve onu senden dinlemek istedim’ deyince adam ‘Bana haber gönderseydin ya, ben gelirdim’ derdi. Ben de ‘Hayır, ben senin yanına gelmeye daha layığım’ derdim.”³⁴

Ümmet nazarında nasıl bir itibara sahip olduğu ifadeden müstağni kalacak bu büyük sahabînin ilim öğrenmedeki bu tevazuu âlimlerin birbirine bakışı ve muamelesinde de örnek teşkil edecek bir mahiyet arz etmektedir.

Ahmed b. Hanbel (*rahimehullah*)’in Halef el-Ahmer’e “Ben senin sadece önünde otururum, ilim öğrendiğimiz kişilere tevazu göstermekle emrolunduk”³⁵ şeklindeki sözü de bu bağlamda zikredilecek diğzer bir misal.

Netice

Çağdaş dünya bizim olan birçok şeye bizi yabancı kıldığı gibi ulemâ ile münasebetimizi de hayli yıprattı. Hiç şüphesiz bu arıza, ilim gibi bir değzerin çehre değzerliğine maruz bırakılması ve kesbedilme yollarının çarpıtılmasıyla doğrudan ilişkiliydi. Önce ilmî basitleştirip sonraki merhalede ulemâyı itibarsızlaştırmaya çalıştı bizden olmayanlar. İlmi kesb etmenin de bir usulü olduğu gerçeğini sümen altı yaparak kıydılar ilmî anlayışımıza.

İlim sahibi olmanın çok büyük fedakârlıkların neticesi olduğu ve âlim olmanın büyük bedeller ödemek demek olduğunu unutturarak zayıflattılar âlimlerle bağımızı.

Sonuç olarak ortaya, ne büyüğünü büyük olarak bilip ona tâzim eden ve ne de küçüğünü küçük olarak kabul edip ona merhamet eden bir nesil çıktı ne yazık ki. Her şeyi kendisinin daha iyi bildiğine inanan ve bilmek için bilene başvurmak gerektiğini kabullenemeyen kibrini putlaştırmış bir nesil. Bir harf öğretenin kölesi olacağını söyleyen mütevazî seleften bir harfi dahi öğrenmeye tahammülü olmayacak kadar burnu yukarıda bir halefe denk gelmiş durumdayız. Bütün telakkileri ulemâ karşıtlığı üzerine bina edilmiş bir çağdan ulemânın takdir edilmesini bekleyemezsiniz kifâî derecede. Ne var ki, küllî anlamda kötüye giden bir dünyada ferdî anlamda iyiye gidebilme ihtimalimiz yine de baki. Şu halde, ulemâmızın kıymetini bilmeli ve hayatını ilme adanmış insanların karşısında bilmemiz gereken tek şeyin “haddimiz” olduğunu bi hakkın idrak etmeliyiz.

Dipnotlar

- 1 Tahrim, 6
- 2 Maide, 105
- 3 Nisa, 59
- 4 Enbiyâ, 7
- 5 Âl-i İmrân, 18
- 6 Ankebût, 18
- 7 Fâtır, 28
- 8 Mücâdele, 11
- 9 Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, No: 209, Ali el-Müttaki, *Kenzu'l-Ummâl*, No: 28681
- 10 Secde, 24
- 11 Ra'd, 7
- 12 Müslim, “Kitâbu'l-İmâre”, No: 1037, Ahmed b. Hanel, *Müsned*, XXVIII/128, No: 16932, Taberânî, *el-Mu'cemu'l-Kebîr*, No: 869

13 Zekeriyâ en-Nevevî, *el-Minhâc fi Şerhi Sahîhi Müslim İbn Haccâc*, Dâru İhyâi't-Türâsi'l-Arabî, Beyrut, 1392, Baskı: II, XIII/66

14 İbn Abdilber, *Cami'u Beyâni'l-İlmi ve Fadlih*, Daru İbni'l-Cevzî, Suud, 1994, Baskı: I, I/244, No: 284

15 Tevbe, 122

16 Ahmed b. Hanbel, *Müsned*, XVIII/62, No: 16849, Buhari, “Kitâbu'l-İlim”, No: 71, Müslim, “Kitâbu'z-Zekât”, No: 1037, İbn Mâce, “Mukaddime”, No: 220, Taberânî, *el-Mu'cemu'l-Evsat*, No: 1436, *el-Mu'cemu'l-Kebîr*, No: 8756, İbn Hibbân, *Sahih*, “Kitâbu'l-İlim”, No: 89

17 Tevbe, 31

18 Tirmizi, “Süretu't-Tevbe” No: 3095

19 Abdülkerim el-Kuşeyrî, *er-Risâletu'l-Kuşeyriyye*, el-Mektebetu'l-Asriyye, Beyrut, 2008, s. 409

20 el-Kuşeyrî, *a.g.e.*, s. 397

21 Buhari, “Kitâbu'ş-Şehâdât”, No: 2498

22 Ebu İshak eş-Şâtübî, *el-İ'tisâm*, el-Mektebetu't-Ticariyyetu'l-Kübrâ, Mısır, II/344

23 Ahmed b. Hanbel, *Müsned*, No: 2329, İbn Hibbân, “Kitabu'l-Birr ve'l-İhsân”, No: 458, Taberânî, *el-Mu'cemu'l-Kebîr*, No: 11083, Heysemî, *Mecma'u'z-Zevâid*, No: 12611

24 Ebû Dâvud, “Edeb”, No: 4845, İbn Ebî Şeybe, *Musannef*, No: 22353, Beyhakî, *es-Sünenü'l-Kübrâ*, No: 17101, *Şu'abu'l-İmân*, No: 2431

25 İbn Abdilber, *Cami'u Beyâni'l-İlmi ve Fadlihi*, I/519

26 İbn Abdilber, *Cami'u Beyâni'l-İlmi ve Fadlihi*, I/578

27 İbn Kesîr, *el-Bidâye ve'n-Nihâye*, Daru İhyâi't-Türâsi'l-Arabî, 1988, Baskı: I, XI/32

28 İbn Abdilber, *Cami'u Beyâni'l-İlmi ve Fadlihi*, I/456

29 İbn Vaddâh el-Kurtubî, *el-Bida' ve'n-Nehyu anhâ*, Mektebetu İbn Teymiye, el-Kâhire, 1416, Baskı: I, No: 197

30 Dârimî, “Mukaddime”, No: 249

31 Ebu Abdirrahman es-Sülemî, *Âdâbu's-Suhbe*, Daru's-Sahâbe, Mısır, 1990, Baskı: I, s. 62

32 Ebubekir Ahmed b. Mervan ed-Dîneverî, *el-Mücâlese ve Cevâhiru'l-İlm*, Daru İbn Hazm, Beyrut-Lübnan, 1419, IV/146, Ali el-Müttaki, *Kenzu'l-Ummâl*, No: 37061

33 Yusuf, 76

34 İbn Abdilber, *Cami'u Beyâni'l-İlmi ve Fadlihi*, I/365

35 Bedruddin İbn Cemâ'a, *Tezkiretu's-Sâmi'i ve'l-Mütellim fi edebi'l-Âlimi ve'l-Müteallim*, s. 41

Mahmud Efendi Hazretleri'nin KIYMETLİ KELÂMLARINDAN

• Şeriatın üç temeli vardır; ilim, amel ve ihlas. İlim hocadan dinlenir veya kitaptan okunur, amel bildiklerimizi yapmaktır. İhlas ise ne hocadan duyulur, ne de kitaptan okunur. “**Tarîkat-ı Muhammediyye**” isimli kitabın tamamı ihlastan bahseder. Lâkin o kitabı yapraklarıyla yutsanız, yani baştan aşağı okusanız, sizde ihlas hâsıl olmaz.

• Tarikata girdikten sonra gevşeklik etmemelidir. Tarikata girildi mi, alınan vazifeyi her gün yapmak lazımdır.

Efendi Babam (*Kuddise Sirruhû*) derdi ki: “Tarikat alana tarikat vacip olur. Farz namazı gibi her zaman muntazaman yapılmalıdır. Eğer bir gün terk edilirse kalbe ağırlık gelir. Seksen gün maneviyattan geri atılır. O kimse ders yapmak yerine taş taşımaya razı olur.” Yâ **Rabbi!** Elimizden tutulmaya muhtacız, tut elimizden.

• İslâm dini ile uğraşmak bugün başlamadı. İslâm ile uğraşmak insanın dünya üzerine ayak basması ile başlamıştır. İslâm düşmanları bugün ne diyorlar? “Tarikat müessesesi kapandı.”

Halbuki kendileri kapandı. Bu müessesinin kapandığını nereden biliyorlar?! **İmâm-ı Rabbânî** (*Kuddise Sirruhû*)nun, **Ali Haydar Efendi** (*Kuddise Sirruhû*)nun böyle bir şeyden haberi yok da bunların mı var?! Vay müfsitler vay!

Münkirin cezası mahrum olmaktır. Bunlar da tarikattan ve vuslattan mahrumdurlar. “Tarikat müessesesi kapandı” demekteki kasıtları nedir? Ekmeklerine yağ mı sürülüyor?!

Müslümanlarla uğraşacaklarına, fuhuşla, kepezeliklerle, gazinolarla, gece kulüpleriyle uğraşsalar ya. Onlara göre gazino ve gece kulüplerinde olanlar daha iyi, çünkü bunlar din hâini, Kur’ân düşmanı. Müşrikler sahabe-i kirâmı İslâm’dan uzaklaştırmaya çalıştıkça onlar Kur’ân-ı Kerîm’e daha çok sarıldılar. Biz de sahabe gibi olalım. Biz ecdadımızın yolunu tutalım. **Al-lâh**’ın izniyle ecdadımızın yolu **Rasûlül-lâh** (*Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem*)in yoludur.

• Bir kısım sofiler: “Bizim imanımız var, namaz kılıyoruz, oruç tutuyoruz, hacca gidiyoruz, zekât veriyoruz, kimsenin hakkını yemiyoruz, bunlardan başka yol bilmeyiz” diyorlar, bilmiyorlar ki tarikat, hakikat, marifet var.

• **İmâm-ı Gazâlî Hazretleri** kardeşi **Sûfi Ahmed el-Gazâlî**’nin teşvikleriyle tarikat ehli olduktan sonra: “Vakitlerimizi boşuna geçirmişiz” demiştir.

• Bazıları diyor ki: “Hoca efendi şu kadar senedir tarikata girdim ama hâlâ bende bir şey yok.” Kim dedi sana: “Sende bir şey yok” diye?! Sende bir şey olmasa bunca senedir tarikata devam etmezdin.

• “On bin defa **Allâh** diyoruz, keşke bu yola girmeseydik” demeyin ha! Yoksa **Al-lâh-u Teâlâ** ile dostluğu kaybedersiniz.

• **Allâh-u Teâlâ** Kur’ân’ın manasını bildiğin için seni sevecek, amel ettiğin için ayrı sevecek, millete öğrettiğin için ayrı sevecek. Ne dururuz da bütün dünyaya ve millete Kur’ân-ı öğretmeyiz?!

• İslâmiyet kadar büyük bir devlet yoktur. Kıymetini bilelim, çocuklarımızı Kur’ân ehli olarak yetiştirelim.

• Demirden sert olan kalpler Kur’ân’la pamuktan yumuşak oldu. Akrep yuvası, yılan yuvası olan dünya gülistanlık oldu, bülbül yuvası oldu. Dünyanın bütün altınları, gümüşleri, mücevherleri, paraları, sarayları, köşkleri bir araya getirilip verilse, feda edilse, infak edilse kalpler yine de birleştirilemezdi. Demek ki kalplerin birleştirilmesi Kur’ân-ı Kerîm’le mümkündür. O öyle bir ilaçtır ki yutulur yutulmaz bütün hastalıkları giderir.

• Maksada ulaştırıcı, manada hidayet edici kimdir? **Mevlâ**’dır. O’nun hidayetini oku, O’na uy.

• Vallâhi herkes kafasını taştan taşta vuracaktır, âhirette yüzünü topraklara sürecektir. “Biz nasıl Kur’ân’ı okumadan âhirete geldik?!” diyecekler, Kur’ân-ı okursalar “Elhamdülillah” diyecekler.

• Herkes televizyon seyredirken biz Kur’ân okuyacağız. Herkes sinemalarda filmler seyredirken, kahvelerde, kulüplerde kumar oynarken biz bununla uğraşacağız, o zaman muvaffak olacağız, onları da kurtaracağız **Allâh**’ın izniyle.

• Yüzümüze tükürecek bunlar, bizim üzerimize toprak atacak bunlar, bizim yollarımızı kesecekler fakat biz onlara Kur’ân-ı Kerîm açacağız.

İlm-i Hâl

HÜSAMETTİN VANLIOĞLU BAŞKANLIĞINDA
FIKİH KURULU

GÜNÜMÜZDEKİ FIKİH ANLAYIŞI

Allah Teâlâ'ya hamd, Resulüne, al ve ashabına salat-u selam olsun...

Dinimizin ilk emri nedir diye sorulduğunda hepimizin “oku” emridir, dediğini duyar gibiyiz. Evet, dinimizin ilk emri oku emridir. Bu da Müslüman’ın en önemli vasfının okumak, çok okumak olduğunu ifade eder. Hiç şüphe yok ki bir müminde öne çıkan en belirgin vasıf okumak olmalıdır. Fakat okunacak o kadar çok şey var ki; neyi ne kadar okumalıyız. Öncelik hangi sahaya verilmeli...

Su götürmez bir gerçek var: Her Müslüman öncelikle dinini öğrenmeli yaratıcısını tanımalı, gerçek kul olmasını sağlayan vazifesini öğreten kitaplara öncelik vermelidir. Aksi halde Müslüman, fani dünyanın kendine ve toplumuna hiçbir fayda sağlamayan meselelerine çekilmiş olur. Romanlardan tutunda modasına kadar birçok boş şeyle meşgul olur. Hem

dünya hem de ahretini zayi eder.

Yazıklar olsun o kişiye ki Rabbi’nin ona ihsan ettiği bunca nimet karşısında onu tanımaya ve dinini anlamaya yönelmedi. Dinini en güvenilir kaynaklardan öğrenmek Müslüman’ın hakkıdır. Bu hakkı sağlamak ise ilim sahiplerinin vazifesidir. Bu vazifeyi yerine getirecek ilim sahibi kişilerin birinci derecede görevi; İslam kaynaklarını hakkıyla anlamaya çalışıp onları Müslümanlara sunmaktır. Bu kaynakları anlama yerine çağdaş olma sevdasıyla kendi heva ve hevesine kapılıp şeytanın borazanlığını yapmak, ilmi çalışma adı altında insanları hak yoldan saptırmaktan başka bir şey değildir.

Dikkatli olunuz! Yenilik adı altında size altın kâsede sunulan zehri asla içmeyiniz.

Aslınızı koruyunuz. Geçmişinizi asla unutmayınız. Dinimizin ana kaynaklarını tahrip etmeye çalışanlara prim vermeyiniz.

Asr-ı saadetten uzaklaşılan her dönem, Müslümanların İslam anlayışında bir takım problemlerin ortaya çıkmasına sebep olmuştur. Nitekim Enes b. Malik (*Allah onlardan razı olsun*)'in rivayet etmiş olduğu bir hadis-i şerifte bu hakikat şu şekilde dillendiriliyor: Peygamber Efendimiz (*Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem*) şöyle buyuruyor: **Hiçbir sene yoktur ki ondan sonra gelen daha kötü olmasın** Sünenu't-Tirmizi

Yine her dönem engin ilim sahibi İslam âlimleri bu problemleri çözmüş, İslam düşüncesinin aslını muhafaza etmeyi başarmışlardır. Hiç şüphesiz bu hal kıyamete dek devam edecektir.

Modern bilimle İslamî ilimleri barıştırma adına atılan adımlar, zamanla İslam'ın orijinal anlayışından uzaklaşıp felsefi izahlar içerisinde farklı yöntemlerle meselelerin çözülmesine alt yapı hazırlamıştır.

Sonraları daha da genişletilen bu anlayış, günümüzde çok farklı boyutlar almıştır. Bunların en önde geleni şüphesiz birilerinin “ara dönem fıkıhı” dediği, diğerlerinin “aktif fıkıh” dediği, bizim “çözümünden yana fıkıh anlayışı” dediğimiz bir fıkıh metodudur. Daha açığı şu: Günümüzde iki ayrı fıkıh anlayışı vardır. Onların ifadesiyle “aktif fıkıh” ve “donuk fıkıh” dedikleri, bizim de

1- “Çözümünden yana fıkıh”

2- “Sonuca razı fıkıh” dediğimiz iki ayrı anlayış.

Çözümünden yana fıkıh; ne olursa olsun meselelerin çözülmesini ve caiz olmasını sağlayan bir fıkıh anlayışı olarak bir takım genel prensipleri ilke edinerek kendini savunur. Mesela, “dinde harac/zorluk yoktur”, “kolaylaştırın zorlaştırmayın” ve emsali nübüvvet kaynaklı sözlerle, akıllarına yatmayan yerlerde deliller aksini gösterse de şu mezhep bu mezhep demeden istedikleri yerden istedikleri fetvayı almayı çözüm zanneden anlayış(!).

Gök Medrese
(Çifte Minareli Medrese)
Sivas

Yani “çözümünden yana fıkıh anlayışı” ne olursa olsun çözüm olsun derken ehli sünnet alimleri, ne olursa olsun sonuca rıza olsun diyorlar.

Buradan şu akla gelmesin; Ehli sünnet alimleri insanların zaruret ve sıkıntılarını dikkate almıyor. Şedit bir fıkıh anlayışı içerisinde her önüne geleni haram kılıyor. Hâşâ sümme hâşâ! Helal ve caiz kılmak insanların yetkisinde olmadığı gibi haram kılmak da insanların yetkisinde değildir..

Bazen zaruret ve sıkıntılar dikkate alınacaksa onu biz aklımıza göre değil, fıkıhın belirlediği ölçülere göre dikkate almalıyız.

“Çözümünden yana fıkıh anlayışı”na göre fıkıh: «Uyularak kurtuluşa erilen» bir değerler bütünü değil, «bize fayda temin etmesi ve ihtiyaçlarımızı karşılaması gereken» bir alan olmak zorundadır. Yani alışlagelen yaşam modelini zora sokacak engellere çözüm bulan, ticari kârları lehe çeviren bir araç haline getirilmiştir.

Oysaki fıkıh gerçek anlamıyla; insanların dünya hayatlarını yaratanın rızasına uygun biçimde düzenleyerek Ahirette kurtuluşa ermelerini sağlayan bir ilim, bir nizammedir.

Ne yazıktır ki, günümüzde yaygınlaşan fıkıh; insanların hayat tarzlarında akıl veya maksatlarına uygun düşmeyen veya yaşadığı hayat modelini caiz görmeyen ilmi değerleri tevil eden ve karma mezhep fıkıhına bakarak caizliğin arandığı bir ilim alanı haline gelmiştir.

Buna karşı olan fıkıhı “donuk fıkıh” diye nitelendirilmiş, tâ müçtehit imamlardan günümüze kadar nakledile gelen metinlere “ölü metinler” diyerek pasif-

leştirilmeye çalışılmış ve çalışılmaktadır. Esasen “Akaid-Kelam” konusunda Mutezile yaklaşımı gibi, akıl ve çağdaş maslahatın muktezasınca fıkıh kurmaya yeltenen bir ekolden başka bir şey değildir. Gerçek şu ki; İmam Muhammed (*Allah ona rahmet etsin*)’in metinlerine “ölü metinler” diyen bu zihniyet, hicretten önceki anlayışa sahip çağdaş kişilerdir(!)

Hâlbuki onlar da bilir ki; İmamlarımızın ve 1400 yıldan beri hocadan-talebe-ye aktarıla gelen İslam fıkıh anlayışı eskimez ve pörsümez bir kaynağa sahiptir. Evet, 1400 yıldan beri süre gelen fıkıh vahiy kaynaklıdır. Ara sıra bazı yanlışlar olduysa da uyulması gereken doğru, ancak İslam âlimlerinin kalemlerinde neşv-u nema bulmuştur.

Peygamber Efendimiz (*Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem*) şöyle buyurmuştur:

Muhakkak ki Allah, ilmi kullarının (hafızalarından) soyup almaz. Aksine ilim adamlarını birer birer çekip alarak ilmi alır. Nihayet hiçbir âlim kalmayınca insanlar cahil kişileri önder edinirler. Bunlara sualler sorulur. Onlar da ilimsizce fetva verirler. Kendileri saptıkları gibi soranları da saptırırlar.¹

İstesek de istemesek de ümmetin bir kısmı bu hali yaşayacak. Çabamız diğer kısmın sağlam kalmasına katkıda bulunmaktan öte değildir.

Allah Teâlâ hakkı hak bilip hakka uyanlardan, batılı batıl bilip ondan uzaklaşanlardan eylesin. Hakkı batıla karıştırıp, batılı hak sananlardan uzak eylesin. Rabbim cümlemizin yâr ve yardımcısı olsun. Âmin.

Dipnot

1 El-Buharî

Hadîs-i Şerîfler

Üsâme ibni Zeyd (*Radyallâhu anhümâ*) anlatıyor: “Resûlullah (*Sallallâhu Aleyhi ve Sellem*)’e sordum:

- Yâ Resulallah, Şaban Ayı’nda tuttuğunuz kadar başka aylarda oruç tuttuğunuz görmedim.

Resûlullah (*Sallallâhu Aleyhi ve Sellem*) şöyle buyurdu:

- Bu, Recep ve Ramazan ayı arasında olan ve insanların gaflet ettikleri bir aydır. Ameller bu ayda Âlemlerin Rabbine yükseltilir. Ben de oruçlu olduğum halde amellerimin yükseltilmesini severim.” (*Neseî, Savm: 70*)

Enes İbni Malik (*Radyallahu Anh*)’dan rivayet edilen bir hadis-i şerifte Rasûlullah (*Sallallahu Aleyhi ve Sellem*) şöyle buyurdu:

“Şa’ban’a bu ismin verilmesi; kendisinde Ramazan Ayı’na tazim için birçok hayırlar saçılıp dağıtıldığındandır. Ramazan ise günahları yaktığından bu ismi almıştır.” (*Ali el-Müttaki, Kenzü’l-ummal, No:24293, 8/591; 35173, 12/313*)

Ebû Hüreyre (*Radyallahu anh*)’dan rivayet edildiğine göre Resûlullah (*Sallallahu Aleyhi ve Sellem*) şöyle buyurdu:

“Aziz ve Celil olan Allah: ‘İnsanın oruç dışında her ameli kendisi içindir. Oruç benim içindir, mükâfatını da ben vereceğim’ buyurmuştur.

Oruç kalkandır. Biriniz oruç tuttuğu gün kötü söz söylemesin ve kavga etmesin. Şayet biri kendisine söver ya da çatarsa; ‘ben oruçluyum’ desin.

Muhammed’in canı kudret elinde olan Allah’a yemin ederim ki, oruçlunun ağız kokusu, Allah katında misk kokusundan daha güzeldir.

Oruçlunun rahatlayacağı iki sevinç anı vardır; birisi iftar ettiği zaman, diğeri de orucunun sevabıyla Rabbine kavuştuğu andır.” (*Buhârî, Savm 9; Müslim, Sıyâm 163*)

Sehl İbni Sa’d (*Radyallahu anh*)’dan rivayet edildiğine göre Resûlullah (*Sallallahu Aleyhi ve Sellem*) şöyle buyurdu:

“Cennette *Reyyân* denilen bir kapı vardır ki, kıyamet günü oradan ancak oruçlular girecek, onlardan başka kimse giremeyecektir. ‘Oruçlular nerede?’ diye çağrılır. Onlar da kalkıp o kapıdan girerler. Oruçlular girince o kapı kapanır ve bir daha oradan kimse girmez.” (*Buhârî, Savm 4; Müslim, Sıyâm 166*)

Ebû Hüreyre (*Radyallahu anh*)’dan rivayet edildiğine göre Resûlullah (*Sallallahu Aleyhi ve Sellem*) şöyle buyurdu:

“Kim Ramazan’ın faziletine inanarak ve sevabını Allah’tan bekleyerek terâvih namazını kılsa, geçmiş günahları bağışlanır.” (*Buhârî, İmân 37; Müslim, Müsâfirîn 173, 174.*)

Abdullah İbni Mes’ûd (*Radyallahu anh*)’dan rivayet edildiğine göre, Resûlullah (*Sallallahu Aleyhi ve Sellem*) şöyle buyurdu:

“Kim Kur’ân-ı kerîm’den bir harf okursa, onun için bir iyilik sevabı vardır. Her bir iyiliğin karşılığı da on sevaptır. Ben, ‘elif-lâm-mîm’ bir harftir demiyorum; bilâkis elif bir harftir, lâm bir harftir, mîm de bir harftir.” (*Tirmizî, Fezâilü’l-Kur’ân 16*)

Güldeste

Mustafa Özşimşekler

ÜMMETİN AYI; RAMAZÂN-I ŞERÎF

Bu ümmetin ayı olan Ramazan-ı şerif ayı yaklaşıyor. Bu mübarek ay, Allah-u teala'nın kullarına rahmet ettiği, günahlarını mağfired buyurduğu ve cehennemden azad ettiği bir aydır. Fazileti büyük, ecir ve kazancı çoktur. İşte bu rahmet ve ecirden istifade edebilmek için Ramazan-ı şerif ayına kavuşmayı arzu ediyor ve Rabbimize niyaz ediyoruz. Nitekim Efendimiz (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) bize şöyle dua etmemizi tavsiye buyurmuştur:

“Allahümme bârik lenâ fî Receb’e ve Şa’ban ve belliğnâ Ramazan/Ey Allahım! Receb ve Şa’ban ayını hakkımızda mübarek kıl ve bizi Ramazan ayına ulaştır”

Allah dostları Ramazan Ayı'ndaki mânevî kazancın ne kadar çok olduğunu bildikleri için, altı ay önceden; “Ya Rabbi bizi Ramazan ayına ulaştır” diye duâ ederlermiş. Efendimiz (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) işte bu manevi kazancın çokluğunu ve büyüklüğünü ifade etmek için şöyle buyuruyor:

“Eğer kullar Ramazan Ayı'nda neler olduğunu bilseydiler, elbette ümmetim bütün senenin Ramazan olmasını isterlerdi.”

Ramazan Ayı ayların efendisidir, on bir ayın sultanıdır. Rabbimizin kelamı olan Kur'an-ı kerim bu ayda nazil olmuştur. Allah-u teala Kur'an'da Ramazan Ayı'nın ismini zikrederek onu medhetmiştir. Peygamber Efendimiz'in buyurduğu üzere:

“Bu ayın başı rahmet, ortası mağfired, sonu da cehennemden kurtuluştur”

Bu ayda Cennet kapıları açılır

Efendimiz (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) şöyle buyurmuştur:

“Ramazan Ayı geldiği zaman cennet kapıları ardına kadar açılır. Cehennem kapıları sımsıkı kapanır. Şeytanlar da zincire vurulur.”

Aslında cennetin kapıları, girmek isteyenlere her zaman açıktır.

Fakat Ramazan Ayı'nda cennet kapılarının açık olması demek; bu ayda Allah-u teala'nın rahmetinin bol bol inmesi, kişiyi cennete sokacak olan ibadetleri kullarına lütfetmesi demektir. Sadece oruç tutmak, teravih namazı kılmak bile bu rahmetten istifade etmeye vesiledir. Nitekim Efendimiz (*Sallallahü Aleyhi ve Sellem*):

“Her kim inanarak ve sevabını Allah'dan bekleyerek oruç tutar ve teravih namazını kılsa, anasından doğduğu gün gibi günahlarından çıkar.” Buyurmuştur.

Hatta Ramazan Ayı'nın gelmesine sevinmek, bundan memnun ve mesrur olmak bile Cehennemden kurtulma sebebidir. Zira Efendimiz (*Sallallahü Aleyhi ve Sellem*):

“Her kim Ramazan Ayı'nın gelmesine sevinirse, Allah onun cesedine cehennem ateşini haram kılar.” Buyurmuştur.

Demek ki, bundan dolayı kalbinde bir ferah varsa, içinde bir sevinç duyuyorsan bu çok büyük bir nimettir ve iman alametidir. Tabi Ramazan Ayı geliyor diye sevinenler olduğu gibi, belki üzülenler de olacaktır. “Sokaklarda rahat rahat yemek yiyemeyeceğiz” diye sızıntı duyanlar dahi çıkacaktır.

Hani anlatılır;

Harun Reşidin oğlu, keyfine zevkine çok düşkün bir gençmiş. Babasından gizli olarak da arkadaşlarıyla iştret masaları kurar, kendilerince alem yaparlarmış. Tabi Ramazan Ayı yaklaşırken içini bir üzüntü kaplamış.

Çünkü normal zamanda bile meşru olmayan ortam kurabilmek kolay değilken, bir de Ramazan Ayı'nda bunu yapmak hepten zor olacağı için canı çok sıkılmış. Tabi o devrin şartlarını düşünün; alınan tedbirler, koyulan yasaklar, Ramazan Ayı'nın manevi atmosferinden dolayı insanların duyduğu hassasiyet...

İşte tüm bunları düşünüp kafasına göre alem yapamayacak, içemeyecek diye üzüntüsü artmış, içi daralmış ve demiş ki:

- Koskoca Ramazan Ayı nasıl geçecek, bir ay ben nasıl sabredeceğim? Keşke

Ramazan Ayı'nı hiç görmesem!..

Bu söz Allah-u teala'nın gazabını celbetmiş olacak ki, Ramazan Ayı gelmeden onun eceli gelmiş... Bakalım şimdi kabirde Ramazan ayı nasıl geçecek?..

Ramazan Ayı'nda âşikâre oruç yememek

Ramazan'da oruç tutmak Müslümanlar için büyük önem taşır. Bu yüzden milyonlarca Müslüman on bir ayın sultanı olan Ramazan Ayı'nı bekler. Bizim halkımız da genel olarak Ramazan orucunu tutar.

Hastalık veya yolculuk hasebiyle oruç tutmamaya Allah-u teala ruhsat vermiştir. Fakat böyle bile olsa, herhangi meşrû bir sebeple oruç tutamayanlar, oruçlarını âşikâre olarak, sokak ortasında milletin gözünün önünde yememeleri lazımdır. Çünkü müslüman bir memlekette açıkça oruç yemek, hem Ramazan Ayı'na, hem de oruç tutanlara karşı saygısızlık sayılır.

Ayrıca, oruç tutmamak büyük günah olduğu gibi orucun açıktan yenmesi de ayrı bir günahdır. Bununla birlikte, bir günahı açıktan işleyen kişi, aynı zamanda Allah'ın emirlerini ve o emri yerine getiren Müslümanları hafife almış, toplumun değer yargılarını çiğnemiş, dini emirleri önemsememiş demektir. Ki, bu durum imâni bir durum arzeder ve Allah'ın gazabını celbeder.

Evvence insanlar Ramazan ayında çeşitli mazeretleri sebebiyle oruç yerlerken gizli yerlerdi. Lokantalarda perdeler çekilir, kahvelerin camları, dışardan bakılınca görülmeyecek şekilde gazete kağıtlarıyla kapatılırdı. Dolayısıyla oruç yiyen insanlar, Ramazan Ayı'na ve oruç tutanlara saygıdan ve edepten oruçlarını açıktan yemezlerdi.

Maalesef günümüzde bu değer yargıları yok olmaya başladı. Orucunu açıktan göstere göstere yiyenler çoğaldığı gibi, günahını açıktan işleyen ve işlediği günahı da bir marifetmiş gibi başkalarına anlatan müslümanlar türedi. Sen boş ver lokantaya perde çekmeyi, masalar lokantanın önündeki kaldırımlara çıkarılıp gelen geçenin gözü önünde yenilir, içilir oldu.

İyi bilinmelidir ki, Allahü teâlâ açıktan, çekinmeden günah işleyenlere çok daha fazla buğzeder.

Ramazan Ayı'na saygı gösteren Mecûsi

Şöyle bir kıssa anlatılır:

“Müslüman mahallesinde oturan ve ateşe tapan bir Mecûsinin çocuğu, bir Ramazan günü elinde ekmekle sokağa çıkar ve onu yemeğe başlar.

Bunu gören babası, çocuğunu kolundan tuttuğu gibi hemen eve sokar ve ona der ki:

- Oğlum, senin bu yaptığın çok ayıp! Ramazan ayındayız ve Müslüman

komşularımızın hepsi oruçlu... Evet, biz Mecûsiyiz ama oruç tutanların karşısında böyle açıktan yiyip içmek hiç doğru değil, onlara karşı çok büyük bir saygısızlık. Bundan sonra yemeklerini Ramazan Ayı çıkıncaya kadar evde ye ki, kimse görmesin!..

Bir zaman sonra, Ramazan Ayı'na ve Müslümanların orucuna saygı gösteren bu Mecûsi vefat eder.

O beldenin ileri gelenlerinden, ulemâ ve sülehâdan bazı kimseler, bu Mecûsi'yi rüyalarında Cennette olduğunu görürler. Buna çok şaşırırlar ve kendisine sorarlar:

- Sen Mecûsi değil miydin, nasıl oldu da Cennet'e kabul edildin?

Adam şöyle cevap verir:

- Doğru söylüyorsunuz. Ben Mecûsi idim. Fakat ölüm bana erişip Azrâil (*Aleyhisselam*) rûhumu kabzetmeden önce bana hidâyet erişti. Gönül kapılarım İslam dinine açıldı ve kelime-i şehâdet getirip Müslüman oldum. Rabbimin lütfu keremiyle de Azrail (*Aleyhisselam*)'a imanla rûhumu teslim etmek nasip oldu.

- Peki hangi amelin sebebiyle, sana iman nimeti nasip oldu?

- Bu iman nimetine mazhar olmamın sebebine gelince; bir Ramazan günü, çocuğumu Müslümanlar arasında

alenen yiyip içmekten menetmişim. Allah-ü teala benim bu hareketimden son derece razı olmuş ve: “Madem o, Benim oruçlu kullarıma ve Ramazanıma saygı gösterdi, Müslüman olmadığı halde alenen yemek yemedi ve çocuğuna da yedirmeydi, onun bu hürmetine karşılık, Ben de onun imanla ölmesini mukadder kılıyorum” buyurmuş. İşte gördüğünüz gibi, Müslümanların orucuna gösterdiğim saygıdan dolayı Allah son anda bana iman nasip etti ve öldükten sonra da Cennetine koydu...”

Demek Mecûsi olsa bile, Ramazan orucuna ve oruç tutanlara saygısının karşılığında iman nasip oluyor ve ebedi cehennemden kurutuluyor. Nitekim bir ayeti kerimede şöyle buyruluyor:

“Kişinin Allah’ın nişânlarına tazim edip hürmet göstermesi, şüphesiz o kalplerin takvasındandır.” (Hac: 32)

Müslüman olduğunu iddia edip orucunu alenen yiyen kimselerin bu kıssadan alacakları büyük bir ders vardır.

En azından bu Mecûsi kadar, oruç tutan bu topluma saygı göstermelidirler.

Cehennem kapıları kapanır

Hadisi şerifte geçtiği üzere, **“Bu ayda Cehennem kapıları kapanır”** buyurulması, bu ayın insanı ateşe sürükleyen günah ve isyanlardan çevirmesidir. Tabi bunda orucun da etkisi büyüktür.

Çünkü karnı aç olan kişi öyle füzuli yerlerde gezmek tozmak, harama bulaşmak, isyana dalmak gibi şeylere pek yönelmez. Orucun tesiriyle şehvetler kırılır ve kişi günaha sevk eden sebeplerden kurtulur.

Bizi cennet yolundan saptırmak ve cehenneme sürüklemek isteyen iki tane düşmanımız vardır. Bunlardan biri **şeytan**, diğeri de **nefs**’tir. Bu ayda şeytan zincirlerle bağlanmıştır. Diğer düşmanımız olan nefsi de, biz oruç tutarak yani açlıkla bağlıyoruz. Böylece bizi cehenneme götürmek isteyen iki düşman devre dışı kalmış oluyor.

Orucun farzietini beyan eden âyet-i kerime’nin sonunda **“Ta ki sakınabilesiniz.”** buyurularak, orucun farz kılınmasındaki hikmet ifade edilmiştir. Dolayısıyla ayetin manası; **“haramlardan sakınmanız için oruç size farz kılındı.”** demektir.

Vücutta bir organ vardır ki, o tok olunca bütün organlar aç olur, o aç olunca bütün organlar tok olur. O midedir...

Hakikaten de oruçlu adama bakıyosun, midesi aç olunca adamın sesi soluğu pek çıkmıyor, canı bir şey istemiyor. Gözü harama bakmaz oluyor, çünkü ferî yok.

Harama gitmez oluyor, zira ayağının dermanı yok. Ne şarkı-türkü dinliyor, ne de dedi-kodu gıybet yapıyor, çünkü hiç mecali yok...

Ama akşam olunca yemek yedi mi, karnı doydu mu, gözler fal taşı gibi açılıyor. Fıldır fıldır etrafı kolaçan etmeye başlıyor.

Diliyle ona buna sataşmaya, dır dır malayani konuşmaya başlıyor. Yani oruç bizi epeyce bi frenliyor. Birtakım nefsanî istekleri, şehvî arzuları asgariye indiriyor.

Dolayısıyla tüm bunlar bizim cehennemden kurtulmamıza ve cennete gitmemize vesile olan şeylerdir.

Yine bununla alakalı olarak Efendimiz (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) bir hadisi şerifte şöyle buyurmuştur:

“Allah-ü Teala, Ramazan Ayı'nın her günü iftar vaktinde, azabı hak etmiş bir milyon kişiyi cehennemden azad eder. Ramazan Ayı'ndaki Cuma Günü ve gecesinin her saatinde, yine azaba müstahak olmuş bir milyon kişiyi cehennemden azad eder. Ramazan Ayı'nın son gününde ise; bu ayın başından itibaren kaç kişi affedildiyse, bir o kadar kişi daha cehennemden azad edilir.”

İşte, bu ayda cehennem kapılarının kapalı olması, bu demektir. Yoksa adam dinsiz imansız olsa ve Ramazan Ayı'nda ölse cehenneme girmeyecek mi?

Değil Ramazanda, Kadir Gecesi ölse, şayet imanı yoksa cehennemden kurtulamaz.

Evet bu ayda cehennem kapıları kapalıdır, ama kapısında bekleyip açılrsa da girsek dercesine isyana devam edene de dua etmekten başka yapacak bir şey yoktur.

Bu ayda şeytanlar da zincire vurulur.

İbni Abbas (Radiyallahü anhüma)'dan rivayet edildiği üzere, Efendimiz (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) şöyle buyurmuştur:

“...Ramazan Ayı'nın ilk gecesi olduğunda Allah-u teala, cennetin bekçisine emreder ‘Ey Rıdvan! Cennetin

kapılarını aç!’ Cehennem bekçisi Malike de: ‘Oruç tutanlara cehennem kapılarını kapa!’ diye emreder. Cebrail’e ise ‘Ey Cebrail! Sende yüzüne in azgın şeytanları bir yere hapsed! Zincirlerle bağla ve onları engin denizlere bırak! Ta ki Habibim Muhammed ümmetinin oruçlarını bozamasınlar...”

Ramazan Ayı'nda yapacağımız ibadetlere, elde edeceğimiz manevi kazançlara engel olmasınlar diye şeytanlar zincirleniyor.

Yani hiç kimse, bu ayda günah işleyip sonra da; “tüh beni şeytan kandırdı” diyemez, çünkü şeytanlar bağlı ve hapsedilmiştir.

Gerçekten de Ramazan Ayı'nda şeytanların bağlı olduğu hemen anlaşılıyor. Çünkü bakıyorsun bütün camiler tamamen doluyor. Peki, bu millet daha önce neredeydi? Demek camiyle arasına giren şeytanlar bağlanıp aradan çıkarılınca, engel kalktı ve camiye geldiler.

Mesela; Ramazan'da her akşam yirmi rekât teravih namazı kılınıyor. Peki şu anda her akşam yirmi rekât nafile namaz kılan acaba kaç kişi vardır?

Ramazan gelince herkes hatim başlıyor, mukabele okuyor. Acaba Ramazan ayı dışında her gün bir cüz Kur'an-ı kerim okuyan ne kadardır? Boş ver bir cüz okumayı, korkarım çoğumuz Kur'an-ı kerim'i eline bile almıyordu.

Dolayısıyla şeytanların bağlandığını, bu mübarek ayda adeta gözümüzle görür gibi oluyoruz.

* * *

Efendimiz (*Sallallahü Aleyhi ve Sellem*) Ramazan Ayı'nın gelmesiyle çok sevinir ve Ashabına da bunu müjdelerdi.

Nitekim Selman-ı Farisi (*Radiyallahü anh*) anlatıyor:

“Resûlullah (*Sallallahü Aleyhi ve Sellem*) Şaban Ayı'nın sonunda bize hitap edip şöyle buyurdu:

- Ey insanlar! Çok büyük ve mübarek bir ay sizi gölgeledi (çok yaklaştı). O kendisinde bin aydan hayırlı bir gece bulunan bir aydır. Allah-u teala onun gündüzlerinde orucu farz, gecesinin kıyamını (teravih namazını) da nafile kıldı. Her kim onda bir hayırla Allah'a yaklaşırsa, diğer aylarda bir farz eda etmiş gibi olur. Onda bir farz eda eden Ramazan Ayı'nın dışında yetmiş farz eda etmiş gibi olur. Bu ay sabır ayıdır. Sabrın sevap ve karşılığı ise cennettir. O iyilik ayıdır. O kendisinde müminin rızık artan bir aydır. Her kim bu ayda bir oruçluya iftar ettirirse, günahları mağfiret olunur ve cehennemden kurtulmasına sebep olur. Ve oruçlunun sevabından hiç bir şey eksilmeden, iftar ettirene de onun bir misli verilir.

Efendimiz böyle buyurunca oradakiler:

- Ya Resülellah! Bizim hepimizin oruçluya iftar verecek kadar imkanımız yok, dediler. Bunun üzerine Efendimiz (*Sallallahü Aleyhi ve Sellem*) şöyle cevap verdi:

- Allah bu sevabı bir hurma, bir yudum su veya süt ikram edene de verir. Birkimse Ramazan Ayı'nda bir oruçlunun karnını doyursa Allah-u

Teala onu, kıyamette Benim havuzumdan öyle içirir ki, o kimse artık ebediyen susamaz!

Bu ayda kölesinin, (işçisinin) işini hafifleteni Allah-u Tela affeder ve cehennemden azat eder...

* * *

Bu ayda çok büyük mânevi fırsatlar, rahmetler ve mağfiretler vardır.

Öyle bir rahmet ve mağfiret ki, bundan mahrum olmak için ya kafir olmak, ya da günahla son derece inatçı olmak lazımdır.

Yoksa biraz gayret eden her mümin Allah'ın izniyle mânen kazanacak, rahmete ve mağfirete garkolacaktır.

Ramazan Ayı safa ayıdır. Sabredenlerin ayıdır. Kazanç ayıdır. Gece teravih namazlarıyla, gündüz oruçlarla, mukâbelelerle, sadaka ve zekatlarla, Allah-u teala'nın bir çok emrinin tatbik edildiği mübarek bir aydır.

Bu ay vesilesi ile ümmete ilahi ihsanlar yağar. Allah-u teala'nın Rahman ve Rahim Sıfatlarının tecellisi, tüm alemleri ve gönülleri doldurur.

İşte bu nur ayı, kalplerimizi cilalamak ve ebediyete hazırlanmak için bulunmaz bir fırsattır.

Rabbim bu fırsatları değerlendirip Ramazan-ı şerifin feyzine bereketine cümlemizi nail eylesin. Amin!..

Fi emanillah!..

Bir Sahâbîyi Tanıyalım

ÜMMÜ SELEME

(Radıyallâhü Anhâ)

3. BÖLÜM

Hz. Âişe (Radıyallahü anha) şöyle demiştir: “Rasûlullah ﷺ Ümmü Seleme (Radıyallahü anha) ile evlenince çok hüznümlendim. Zira bize onun güzelliği anlatılmıştı. Onu görünceye kadar nazik davrandım. Onun bize anlatılandan daha güzel olduğunu gördüm. Bunu Hafsa (Radıyallahü anha)’ya anlattığımda; ‘denildiği kadar da değil’ diyerek onun yaşlı olduğunu söyledi. Şüphesiz o güzeldi. Sonra Hz. Hafsa’nın dediği gibi olduğuna karar verdim. Lâkin ben de çok kıskanç idim.”

Hudeybiye’de Efendimiz, O’nun istiâresine uydu

Hudeybiye Anlaşması yapıldıktan sonra Ku-reyş’in elçileri çekilip gittiler. Anlaşmaya göre:

“Bu sene Kâbe ziyaret edilmeyecek, Müslümanlar kurbanlarını buldukları yerde kesip Medine’ye dönecekler, ancak bir sene sonra gelip Kâbe’yi ziyaret edebileceklerdi.”

Bunun üzerine Efendimiz ﷺ ihramdan çıkmak için ashabına dönerek:

- Haydi kalkın, kurbanlarınızı kesin, sonrada saçlarınızı tıraş ederek ihramdan çıkın! buyurdu. Fakat hepsi oturup kalmıştı.

Peygamber Efendimiz bu emri üç kere tekrarladığı halde hepsi susuyordu.

Ashab-ı kiram’ın böyle ağır davranmalarının sebebi şuydu:

Onlar Efendimiz’in gördüğü rüyaya bakarak, hâlâ bu yıl Beytullah’ı tavaf etme ümidini taşıyorlardı. Fakat bunun aksine, şartlarını ağır buldukları Hudeybiye Anlaşması yapılmış, bunun vahiy ile ortadan kaldırılmasını beledikleri için bu emrini yerine getirmekte biraz ağır davranmışlardı. Çünkü ihramdan çıktılar mı, artık geri dönüş olmazdı.

Peygamber Efendimiz dönüp zevcesi Ümmü Seleme annemizin yanına geldi. O, Efendimizin halinden bir şeyler olduğunu anlayıp sordu. Efendimiz de Ona ashabın bu tutumunu haber verince, Ümmü Seleme annemiz dedi ki:

- Ya Resûlellah! Ashabın herhalde umduklarına kavuşamayınca, her nasılsa bu gördüğünüz hale düştüler. Siz bunu illa arzulu-yorsanız, hiçbirine bir şey söylemeden çıkıp kurbanınızı keser, tıraşınızı olursanız onlar da Sana uymaktan geri durmazlar!..

Peygamber Efendimiz, hanımı Ümmü Seleme’nin bu tavsiyesine uydu ve onun dediği yaptı. Tekbir getirerek kurbanlık develerini kesmeye koyuldu. Başını kazıtarak tıraşını oldu.

Ashab-ı kiram bunu görünce anladılar ki, Efendimiz yapılan anlaşma şartlarına uyacak ve bu sene kesin olarak Kâbe’yi tavaf etmeyip dönecek. Böylece hepsi kalktılar ve Efendimiz ﷺ’e uydular.

Cebrail (Aleyhisselam)’ı görmesi

Ümmü Seleme (Radıyallahü anha), vahiy meleği Cebrail (Aleyhisselam)’ı ashabı kiramdan Dıhye (Radıyallahü anha)’ın sûretinde görmüştü. Şöyle ki:

“Bir gün Peygamber Efendimizin yanında hanımı Ümmü Seleme annemiz bulunduğu bir sırada, Cebrail (Aleyhisselam) Dıhye-i Kelbî suretinde geldi. Ve Peygamber Efendimiz’le konuştuğundan sonra oradan ayrıldı. Peygamber Efendimiz, Ümmü Seleme annemize o zatın kim olduğunu sordu. Ümmü Seleme, onun ashabdan Dıhye olduğunu söyleyince Efendimiz tebessüm buyurdu.

Ümmü Seleme annemiz bu olay üzerine demiştir ki:

“Vallahi Resûlullah’ın, Cebrail’den aldığı vahyi ahabına haber vermek üzere irad ettiği hutbesini dinleyinceye kadar, Cebrail’i Dihye sanmıştım.”

Ümmü Seleme (*Radyallahü anha*) Peygamber Efendimize çok hürmetkar olup, onun her şeyi ile bereketlenmek isterdi. Kendisi O’nun hizmetini en güzel şekilde yaptığı gibi, Resûlullah’a ömrünün sonuna kadar hizmet etmek şartıyla kölesini azat etti.

Peygamber Efendimizin mübârek sakalı şerifinden bir kaç teli, bereketlenmek niyetiyle gümüş bir kutuda saklardı. Ashâb-ı kirâm’dan birinin şayet bir sıkıntısı olursa, bir kâse su getirip sakal-ı şerîfi suya daldırır, o kimsenin yüzüne sürerdi. Bu vesileyle o kimsenin de sıkıntısı giderdi.

Hz. Ümmü Seleme’nin sade ve ibadetlerle süslü bir hayatı vardı. Hayatını zühd, takvâ ve ibâdetle geçirdi. Her ayın ilk Pazartesi, Perşembe ve Cuma günlerinde oruç tutardı. Kendisi cömert olduğu gibi başkalarını da infak etmeye teşvik ederdi. Fakîrlerin ihtiyâcını karşılar, biri kapısına gelip bir şey istediğinde elinde hiçbir şey olmasa bile, bir-iki hurma da olsa verip kesinlikle boş göndermezdi.

Gördüğü rüya

Ümmü Seleme (*Radyallahü anha*) Hz. Hüseyin (*Radyallahü anh*)’ın şehid edildiği zamana kadar yaşamıştır.

Selman (*Radyallahü anh*) der ki:

“Bir gün Ümmü Seleme’nin yanına varmıştım, ağlıyordu. Niçin ağladığını sorduğumda dedi ki: ‘Resûlullah’ı rüyada gördüm. Başında ve sakalında toz toprak vardı. ‘Ne oldu Sana Ya Resûlellah?’ diye sordum. ‘Biraz önce Hüseyin’in şehid edildiğine şahid oldum’ buyurdu.”

Daha sonra, Kerbela’da Hz.Hüseyin (*Radyallahü anh*) ve evlatları başta olmak üzere, çoğu Ehli Beyt’ten olan yetmiş küsur Müslüman’ın çok kötü muameleye tabi tutulduktan sonra zalimler tarafından şehit edildiği o meşum hadisenin haberi gelince, Ümmü Seleme annemiz

buna dayanamadı ve baygınlık geçirdi. Son derece üzüldü ve çok ağladı. O kadar çok gözyaşı dökmüştü ki, sanki ciğerleri kopacak ve parçalanacak hale gelmişti. Halk gelip Ümmü Seleme (*Radyallahü anha*)’ya taziyede bulunmuş ve baş sağlığı dilemiştir.

Hadis rivayeti

Hazreti Ümmü Seleme, hadîs ilminde üstün olduğu gibi, Ashâb-ı kiram kadınlarının içinde fıkı en iyi bilenlerdendi. Nitekim İbni Sa’d Tabakât’ında şöyle zikretmiştir:

“Ümmü Seleme (*Radyallahü anha*), fazilet ve kemâl itibariyle Hz. Âişe (*Radyallahü anha*)’dan sonra gelir. Nitekim kendisi ahkâmın naklinde ve hadis rivayetinde Hz. Âişe hariç Peygamber’in diğer hanımlarının hepsinden önde gelir.”

Efendimizden üç yüz yetmiş sekiz Hadis Şerif rivayet etmiştir. Rivâyet ettiği hadîs-i şeriflerden bazıları ise şöyledir:

“Kendisinden kocası râzı olduğu halde ölen her (müslüman) kadın Cennet’e girer.”

“Bir kimsede üç şeyden biri bulunmazsa ameli kıymet ifade etmez ve hesaba değmez: Haramdan alıkoyacak takvâ; sefihlere uymaktan menedecek hilm, halk arasında hüsn-ü muâmele ile yaşayacağı bir ahlâk.”

Kadınların nâmahreme bakmaması husûsunda şu hadîs-i şerîfi nakletmiştir:

“İbn-i Ümmü Mektûm, bir gün Resûlullahın huzûruna girmek için müsaade istedi. Hazreti Ümmü Seleme ve Hazreti Meymûne anneleirimiz de oradaydı. Resûlullah ﷺ hanımlarına “sakınmalarını” buyurunca, hanımları:

- Ya Resûlellah! Bu zat âmâdır, iki gözü de görmez, dediklerinde, Resûlullah ﷺ şöyle buyurdu:

- O görmüyorsa siz de mi görmüyorsunuz?

Ümmü Seleme (*Radyallahü anha*), Peygamber Efendimizin en son vefât eden hanımıdır. Seksen dört yaşında hayata gözlerini yumdu. Cenaze namazını ise Ebu Hureyre (*Radyallahü anh*) kıldırdı ve Medine-i Münevvere’de Bâki’ Kabristanlığına defn edildi.

Allah Ondan razı olsun!

kissadan hisseler

SARI ÖKÜZ HİKAYESİ

Eski zamanlarda bir otlakta öküz sürüsü yaşarmış. Ama çevredeki aslanlar da onları bir türlü rahat bırakmamış. Hemen her gün saldırırlarmış sürüye...

Ancak, öküzler saldırı anında bir araya gelirler, iri boynuzlarını da kullanarak yanlarına yaklaştırmazlarmış aslanları...

Gün geçtikçe aslanlar bu durumdan tedirgin olmaya başlamışlar ve bir çare düşünmüşler. Aslan sürüsünün en çelimsiz ama en kurnazı olan topal aslan, yanına da bir iki aslan almış ve beyaz bayrak çekerek öküz sürüsünün yanına gelip konuşmak istediğini söylemiş.

Öküzlerin lideri olan Boz Öküz ve sürünün ileri gelenleriyle görüşmüş ve onlara gayet yumuşak bir dille konuşmaya başlamış:

- Saygıdeğer öküz efendiler. Buraya sizden özür dilemek için geldik. Evet, bu güne kadar sizin sürünüze saldırıp zararlar verdik ama bunu niçin yaptık?.. Hep o aranızdaki Sarı Öküz yüzünden... Onun rengi sizinkinden farklı, bakınca gözümüz kamaşıyor, aklımız bашımızdan gidiyor ve saldırganlaşıyoruz. Yoksa bizim sizinle hiçbir sorunumuz yok.

Eğer onu bize verirsiniz aramızda hiçbir problem kalmaz, huzur içinde yaşarız!

Boz Öküz, sürünün diğer önde gelenleriyle görüşüp konuşmuş. Güya sürünün selameti için ve "bana dokunmayan yılan bin yaşasın" mantığıyla, **üzülerek de olsa** sarı öküzü vermeye karar vermişler.

Ve..

Sarı Öküz aslanların pençesi altında can vermiş.

* * *

Gerçekten de günlerce sürüye saldırı olmamış. Ama bir süre sonra aslanlar yine gelmiş ve demişler ki:

- Bakın gördüğünüz gibi artık size herhangi bir saldırıda bulunmuyoruz. Huzur içinde otlakta yayılıyorsunuz. Ancak bir problem daha var. İçinizdeki şu Kara Öküz var ya, o sizin aranızda olduğu müddetçe huzurla yaşamanız çok zor...

Çünkü onun rengi sizin gibi değil, baksanıza kapkara. Onu gördükçe aslanların gözü kararıyor, akılları gidiyor ve saldırganlaşıyorlar. Aramızdaki barışın devam etmesi için onu bize verin ve bu konu kapansın.

Öküz heyeti toplanıp görüşmüşler "otlağın selameti ve huzurun devamı" için Kara Öküz'ü de kurban etmişler.

O da aslanların pençesi altında can vermiş.

* * *

Öküz sürüsü bir kere taviz vermiş ya, artık bunun sonu gelmemiş. Aslanların bu taviz ve istekleri sürekli tekrarlanmamış...

"Yok Benekli Öküz, yok Akça Öküz, yok uzun kuyruklu öküz" diyerek, her seferinde bir bahaneyle gelmişler. Öküzler de her seferinde kurban vere vere gittikçe azalmış ve zayıflamışlar. Tabi verilen bu tavizler, aslanları iyice küstahlaştırmış ve artık hiçbir bahane ileri sürmeye gerek duymadan:

- Bize şu öküzü verin, yoksa siz bilirsiniz, demeye başlamışlar.

Ve öküzler birer birer aslanların pençesinde can vermişler. Geriye Boz Öküz ve birkaç öküz kalmış. İçlerinden biri liderleri olan Boz Öküz'e:

- Ne oldu bize, nerede kaybettik biz bu savaşı? Oysa vaktiyle ne kadar da güçlüydük, diye sormuş.

Boz Öküz, gözleri nemli, sesi de pişmanlıkla titreyerek demiş ki:

- **Sarı Öküz'ü verdiğimiz gün, biz bu savaşı kaybettik!..**

DR. İHSAN ŞENOCAK

TÂRİHSELÇİLİK YA DA KATOLİSİZMİ OLMAYAN KUR'ÂN-I MÜBÎN'İN PROTESTANCA OKUNUŞU -1-

Mukaddime

Zaman ve mekân üstü duruşuyla bütün insanlığa konuşan, her devrin inşasına etkin olarak katılan ve müminlerinden her halükârda ahkâmının tatbik edilmesini talep eden Kur'ân-ı Kerîm'in Arapça ve ilk muhâtaplarının Arap olması, Allah Rasulü (*Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem*)in Kur'ânî hükümleri tekit ve tebyin noktasındaki ifâde ve aksiyonları, onun ne olduğu ve niçin gönderildiği noktasındaki muhtemel anlaşılma problemlerini bütünüyle izâle etmiştir.

Efendimiz (*Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem*)in bütün zamanların en hayırlı nesli olarak nitelediği ashâbın¹ selûkî bir Arapça'ya ve muhkem bir imana sahip olmaları Kur'an'ı doğru anlayış usulünü şifahi olarak yaşatmalarına ve kendilerinden sonraki kuşaklara aktarmalarına yardımcı olmuştur. Bu aktarış İslam'ın ilk yıllarındaki muhtemel lâdînî tefsir anlayışlarının da önünü kapatmıştır.

İslam coğrafyasının tabii devrinde hızlı bir şekilde genişlemesi ve buna paralel olarak farklı din, dil, örf ve kültüre sahip milletleri içine alması, Arap dilinin saf yapısının bozulmasına yol açtı. Dilin aslında mündemiç olan sarf ve nahiv kaidelerine dikkat edilmez oldu. Yazı ve konuşma diline galatın hâkim olması, zındıkların Kur'an-ı Kerim'i ideolojileri doğrultusunda yorumlamalarına müsait bir zemin hazırladı.

Fakat Kur'an-ı Kerim'in as-hap tarafından cem edilmesi, hafızlar tarafından tevatüren kuşaktan kuşağa aktarılması, farklı metinleri ona ekleme ya da ondan çıkarma, gibi tahrif faaliyetlerini bütünüyle imkânsız kıldı. Kur'an'ın lafzına müdahale etmekten aciz kalan zındıklar anlamdan hareketle bir takım sapık tevellere tevessül ettiler. Bu çerçevede her meşrep, kendi yanlışlarını bir takım ladini tevellilerle Kur'an'a doğrulatma yoluna gitti. Âyetler Arap dilinin kabul etmediği suretlerde tevil edildi.

Dil kâidelerinin tanzim ve tedvin edilmemiş olması sapık tevil cereyanları içinde olanların işini kolaylaştırdı.

Ameli ve itikadı alandaki bu sapık cereyanlara karşı âlimler kayıtsız kalmadılar. İşe öncelikle yanlış anlamaya başlangıç seçilen noktadan başladılar. Bu çerçevede, sarf ve nahiv kaidelerini tespit ettiler.² Zira Arapça inen Kur'an'ı doğru anlamının ilk şartı bu iki ilmi bilmeye bağlıdır.

Tâbiin kuşağını takiben gelen müçtehit imamlar devrinde sarf ve nahivle alakalı çalışmalara paralel olarak Kur'an-ı Kerim'i doğru anlamının esasları da kayda geçildi. İmam Şâfiî, Risale adını verdiği telifi ile bu alanda ilk eser veren âlim oldu (önemli bir bölümü elfaz bahsinden oluşan fıkıh usulü aynı zamanda bir tefsir usulüdür.)

Zamanla fıkıh usulünden ayrı olarak ulûm-u Kur'an literatürü oluştu. Bütün bunlardan gaye, Kur'an'ın her asra, her topluma hitap eden "Evrensel hakikatlerini" idrak etmenin belli bir disiplin çerçevesinde yapılmasının gerekli olduğunu göstermekti.

Zerkeşî (794/1392) ve Süyûtî'nin (911/1505) önceki örnekleri de dikkate alarak telif ettikleri "Ulûmu'l-Kur'an"la ilgili eserleri Kur'an ahkâmının "Gâyele-rinin" anlaşılması sürecinde ortaya çıkabilecek batınî ve lâdînî tefsir anlayışlarını bütünü ile tasfiye etti.

Âlimlerin muradı ilahiyi doğru anlama sürecinde, Kur'an ve Sünnet'i temel alarak tespit ettikleri esaslar, İslam geleneğini oluşturdu. Tecdit/unutulan İslami esasların ihyası, geleneğin içinde onun dinamikleri dikkate alınarak yapıldı. Tecdit kapsamında değerlendirilen bütün açılımların özünde "İslami bir asl"ın olmasına ve bu aslın ölçü kabul edilerek yenilemenin yapılmasına özen gösterildi. Çünkü vahiy olan Kur'an-ı Kerim yine vahiyle/asılla yenilenebilir.

Bu yüzden İslâmî referanslardan mahrum olan her yenileme hareketi bidat olarak değerlendirildi. Allah Rasulü'nün ifadesiyle bidat da dalâlettir.

İslâmî bir asıldan mahrum olan, Kur'an'ın ne söylediğini anlamaktan ziyade ideolojisini Kur'an'a tasdik ettirerek meşruiyet kazanmayı amaçlayan ve bu yüzden de murad-ı ilahiyi doğru kavrayamayan anlayış usulleri içinde -bugün itibariyle- en etkin olanı târihselciliktir. Kur'an'ın, lafzını devre dışı bırakarak "Evrensel" duruşunu ihlâl eden târihselcilik kavram olarak İslam'ın ve genel manada dinin dışında doğmuştur. Kökleri Eski Yunan'a kadar uzanan felsefi bir gelenekten gelmektedir.

Son hükümden, "Tarihselcilik, Yunan'dan günümüze kadar bütün zamanların mütedavil idrak sistemidir" türünden bir mana çıkarmak doğru değildir. Zira bugünkü versiyonuyla tarihselcilik, aydınlanma devrinde Hristiyanlık içinde dinin değerlerini koruyabilmek için bir anlama biçimi olarak şekillenmeye başlayan ve ilerleyen zaman içerisinde Dilthey, Martin Heidegger ve Gadamer gibi düşünürlerle farklı perspektifleri içine alan bir modern çağ düşünce biçimidir.

Zorlama referanslarla Kur'an'la ilişkilendirilen tarihselcilik; İslami cephede Fazlurrahman, Hasan Hanefî, Muhammed Arkoun, Nasr Hamid Ebu Zeyd, Emin el-Huli gibi modernist kimlikli araştırmacılarla temsil imkânı bulmuştur.

Târihselcilerden Emin el-Hûlî

Biz bu makalede, kısaca târihselciliğin menşeyini, Batı'daki uygulanış şeklini, oryantalistler tarafından farklı bir forma aktarılarak Kur'ân'a tatbik edilmesini ve Müslüman modernistlerin bu noktada yaşadıkları düşünce kırılmalarını teşhis ve tenkit ettik. Bütün bu ameliyeler içerisinde hareket ederken ilmin ahlakına da sadık kaldık. Peşinen bir "Yanlış" kabul edip sonra da bütün okumaları o yanlış çürütmek için "Delil" toplamaya teksif etmedik. Fakat Allah Teâlâ'nın ayetlerine Efendimiz (Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)'in hadislerine uymayan her anlayışın yanlış olduğunu, hakikate yalnız bu iki kaynaktan hareketle varılabileceğini tartışmasız doğru olarak benimsedik.

Batıda Tarihselcilik

Aydınlanma Felsefesinin icat ettiği "akıl dini" İlerlemeci Tarih Anlayışı'nın etkisiyle kiliseyi hurafelerin mahşeri olarak niteledi. Güçlü muhalefete uzun zaman dayanamayan kilise hâkimiyetini kaybetti ve neticede egemenlik kiliseden akla geçti.

Ortaçağda kilise, düşünenleri yargılayan, Aydınlanmaya gelindiğinde düşünenin ölçüsünü yitirenler kiliseyi yargıladılar.

Mitolojilerin içinde hurafeleşen dini yeniden okumak gerekiyordu. Fakat akıl yeni okumada öylesine kinci davrandı ki, geçmişin intikamını alayım derken bütünüyle vahyi de reddetti.

Din-akıl çatışmasında kilisenin yanında yer alanlar, dini mâkulleştirme adına tarihselciliği icat ettiler ve İncil'deki anlamlara tatbik ettiler. Buna mecburdular. Çünkü sürekli kutsanan İsa (Aleyhisselâm) insânî kimliğini kaybetmişti. Onun yeniden keşfedilebilmesi tekrardan yeryüzüne indirilmesine yani ulûhiyetten beşeriyete taşınmasına bağlıydı. Bu onun cemiyetin bir parçası haline getirilmesi/anlaşılması

için zorunluydu. Zira bütünüyle efsaneye dönüştürülen mevcut İncil'le Hazreti İsa (Aleyhisselâm)'ı insan suretinde anlamak mümkün değildi.³

Bu yüzden Kilise tarihselci bakış açısıyla Hazreti İsa (Aleyhisselâm)'ın dönemine gidip söylediklerini o günün konjonktürü içerisinde anlama sürecini başlattı. Tarihselcilik Pozitivist akla tarih üstü, insanüstü Hazreti İsa (Aleyhisselâm)'ı anlatamayan kilisenin doğrudan yanlış ayıklama hareketidir. Fakat çıkış noktası aklın saldırılarına bir reaksiyon olduğundan nihâî gayeye ulaşamamıştır.

Reform yanlışta yapılır. Kilise yanlış olduğunu ya da yanlış yaptığını kabul etmiş olmalı ki böyle bir ameliyeyi bizzat başlattı ya da destekledi. Yeni Platonculuk, Patristik, Skolastik felsefe derken aslından uzaklaşan Hristiyanlık, tarihselcilikle asla dönüş hareketini başlattı. Tarihselleştikçe içindeki beşeri motifleri ayıkladı. Üstad Necip Fazıl'ın ifadesiyle rıhtıma kadar geldiler fakat kurtarıcı adımı atamadılar. Yani yaklaştılar fakat doğruların gemisi İslam'a binemediler.

Bizde Tarihselcilik ya da Mutlak Doğruyu Mutlak Yanlış Anlama Usulu

Batıda geliştiği şekliyle bu seküler tarihselci yaklaşım daha sonra müsteşrikler tarafından Kuran'a uygulandı.⁴

Târihselcilerden Hasen Hanefî

Müsteşriklerin tarihsel açıdan Kur'ân'a yaklaşımlarını Rudi Paret'in "Kuran Üzerine Makaleler"inde ve Montgomery Watt'ın "Hz.Muhammet'in Mekke"sinde⁵ görmek mümkündür.

Örneğin Rudi Paret, mâlum eserinde şunları söyler: "Kur'ân'ı anlamaya giden en kestirme yol tarihsel bakış açısından geçmektedir. Bu yolu izlerken Kur'ânî tebliğleri hemen genel geçer mutlak ifadeler olarak kabul etmemek gerekir. Kur'ânî ifadeler yedinci asrın şartlarına karşı peygamberin takındığı somut tarihsel duruşun tezahürleridir."⁶

Batı-bilimi ve Batılıların Kur'ân'a bakışları müstemleke kompleksine kapılan bazı Müslümanları garip hallere soktu. Kur'ân'a karşı müsteşrik ve müstağrip koalisyonu oluştu. Bu noktada bilimsel Kur'ân tefsirleri zuhur etti! Seküler ifadelerle İslam kılıfı geçirildi. Batı biliminin metodu, felsefesi, tarihselciliği tahlil edilmeden alındı ve Kur'ân'ı anlamada kullanıldı.

Kâinâtın ilâhi bir müdahaleye uğramadan, kendiliğinden oluştuğunu söyleyen pozitivist Batı bilimiyle, kâinâtın Allah'ın eseri olduğunu söyleyen Kur'ân nasıl anlaşılabilir? Vahyi inkar temeline dayanan pozitivist bilimle vahyi anlamak ihya ya da tecdit hareketi diye isimlendirilebilir miydi?! Müslüman modernistler bütün bu olmazlar içinde olurlar inşa ettiler.

Kur'ân Oluş Değil Olduruştur

Müslüman Modernistlerin müsteşriklerden ödünç alarak Kur'an'a uyguladıkları tarihselcilik, nesnelere ve onlara muhatap olan öznelerin tarih içerisinde sürekli bir değişim içinde oldukları, bu değişimin tarihi ve tarihi yapanları tarihselleştirdiği görüşü çerçevesinde bir anlam kazanmaktadır. Tarihselcilik Kur'ân'ı anlamada "merkez fikir" yapıldığında Kur'ân tefsirine dair öncekilerden bütünüyle farklı yeni bir usul ortaya çıkmaktadır.

Şöyle ki: Âyet lafızlarının ifade ettiği mana her an farklılık ifade edecek, buna paralel olarak hitab-ı İlâhîye muhatap olanlar da sürekli farklı bir kimlikle Kur'ân'ın karşısına çıkacaklardır. Çünkü insan tarihseldir. Onun tarihselliği sürekli bir değişim içerisinde olduğunu gösterir. Kur'ân değişen insanın hayatına konuşabilmek için bu değişime ayak uydurmak zorundadır.

Tarih, insani oluş ve buluşlardan ibarettir. Bütün tarihselci yaklaşımlar da tarihsel olmanın insana ait olmak anlamına geldiğini benimserler. Tarihin tabii mecrasındaki insânî oluşlarla alakası olmayan Kur'ân-ı Kerim'in tarihsel olduğunu kabul etmek tarihselciliğin kendini izah edişi ile çelişir. Ya da Tarihselciler bu ameliyeleri ile Kur'ân'ın ilahiliğini reddetmektedirler.

Kur'ân-ı Kerim tarihin içindeki bir oluş değil bilakis tarihin içene gelen ve ona müdahil olan ilahi bir olduruştur. Belli bir tarihte gelmesine rağmen, yaşayan ve yaşayacak bütün insanlara konuşur. Aksi takdirde Allah Teâlâ'nın tarihin belli bir devresinde yaşayan insanların kurtuluşlarını istediği, sonraki insanlara hitap etmediğinden onların kurtuluşlarını önemsemediği anlamı ortaya çıkar ki bu da ilahi adaletle bağdaşmaz. Yine Kur'an'ın tarihsel olduğunu iddia etmek belli bir zaman geçtikten sonra -örneğin risaletten sonra- Kur'an'ın hakikat ifade etmediğini söylemek anlamına gelir.

Tarihselcilerden Fazlurrahmân

Levh-i Mahfuz

Tarihselcilerin Kur'an yaklaşımları, Ulum-u Kur'an (Kur'an İlimleri) ile olduğu gibi, Kur'an'ın kendini ifade edişi ile de çelişmektedir. Çünkü Kur'an, şerh dilin meşhur ifadesi ile "Levh-i Mahfuz"-dan⁷ yani her şeyin yazıldığı ve tarihi/insani hiçbir gücün müdahil olamadığı varlık sahifesinden⁸ dünya semasına indirilmiştir. Bu konuda âlimler arasında ihtilaf yoktur. -İhtilaf, sadece inişin keyfiyeti hakkındadır.-⁹

İhtilaf olmamasının nedeni ise bizzat Kur'an'ın -asıl itibarıyla- 'Levh-i Mahfuz'da olduğunu ifade etmesidir: "Hayır o şerefli bir Kur'an'dır. Levh-i Mahfuz'dadır."¹⁰

"O, elbette değerli bir Kur'an'dır. Korunmuş bir kitaptadır (Kitab-ı Meknun/Levh-i Mahfuz)."¹¹

"Melek işte o Levh-i Mahfuz'dan aldığı ayetleri Allah Rasulü'ne indirmişti."¹²

Bütün bu âyetler ortada dururken Kur'an'ı, kültür içerisinde şekillenen tarihi/insani bir metin olarak kabul etmek daha sonra da tarihselciliğin anlayış ve kavrayış disiplini içerisinde onun anlamını buharlaştırmak için Levh-i Mahfuz'da önceden var olduğunu inkâr etmek¹³ ilmi bir tavırdan öte oryantalist ezberlere sadakat göstermektir.

Âyetlerin Hususi İniş Sebepleri

Bazı âyet-i kerîmelerin bir takım tarihi sebeplere bağlı olarak inmeleri (esbab-ı nüzül) Levh-i Mahfuz gerçeği ile çelişmez. Zira hususi bir sebeple inen âyetlerin anlamları umumidir. Hususi sebepler bağlamında nazil olmaları ise, birçok hikmete vabestedir. Bu noktada şunlar söylenebilir: Âyetin ifade ettiği hükmün bir hâdis üzerine gelmesi, vicdanlarda itirazsız bir şekilde kabul edilmesine etki eder.

İffetli bir insana iftirada bulunan müfteriye seksen değneği vurmaya âmir olan âyet Abdullah b. Übeyy'in organize ettiği bir grup insanın Hazreti Aişe'ye iftirada bulunması üzerine inmişti.

Cezanın mahiyeti hadisenin çirkinliği ile iç içe değerlendirildiğinde hükmün ne kadar isabetli olduğu itiraza mahal vermeyecek şekilde kabul görür. Bir diğer hikmet ise, inen ayetlerin sebebi nüzulle temsil imkânına kavuşmasıdır. Efendimiz (Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem) tebliğ ettiği her meseleyi aynı zamanda ameli planda pratize de etmiştir. Bu, dinin doğru anlaşılması ve kolay kavranabilmesi için önemlidir.

Diğer dinler bu fırsattan yoksun olduklarından uygulamada birçok eksikle yüz yüze olmuşlar ve bu yüz yüze oluş tahریف edilmelerinde etkili olmuştur. Sebebe bağlı olarak inen ayetlerin kolay kolay unutulmamaları, sürekli hafızalarda canlı kalmaları sebebi nüzulün bir diğer hikmetidir. Tâdât edilen bu hikmet zarfına daha farklı hususiyetler de eklenebilir. Fakat bu hususiyetlerden hiçbiri âyetlerin Levh-i Mahfuz'da önceden var olduğu gerçeği ile çelişmez. Çünkü "nüzul sebepleri", âyetlerin var oluş sebepleri değil, daha iyi kavranmalarının nedenleridir.

Önce Kur'an Vardı

Kur'an haber verdiği bütün hâdiselerden önce, Kur'an olarak, Levh-i Mahfuz'da vardı. Yani onun sebeplere/hadiselere önceliği vardır. O sonlu ve sınırlı bir âleme sonlu ve sınırlı yaratıklar için gönderilen ezeli hakikatin bilgisidir.

Kelâmullah olan Kur'an'ı, esbab-ı nüzül çerçevesinde değerlendirirken onun kültürel âmillerin etkisi ile oluştuğunu, dolayısı ile tarihi değerler ihtiva ettiğini iddia etmek peşinen onu hâdis (sonradan olan) kabul etmek anlamına gelecektir.

Kelam-ı İlahinin hudusuna hükmetmek, peşinen o kelamın sahibi olan Allah Teâlâ'ya da hades isnat etmek demek olacaktır. Halbuki o, hades dâhil bütün noksanlıklardan münezzehtir. Ayrıca sonradan olan şeyler sonradan olan varlıklara aittirler.

Şu da bilinmelidir ki Cenâb-ı Hakk'ın iradesinin, fiillerine önceliği vardır. Yani bir şey yaratılmadan önce bilgi olarak O'nun katında ezeli bir surette mevcuttur. Âlem yaratılmadan, yani 'kün' (ol) emrinden önce âlemin yaratılacağı Allah Teâlâ katında malumdu. Buna göre, âlemin yaratılmış olması, ona işaret eden 'kün' emrinin mana ve lafız itibarıyla yaratılmış olduğuna delalet etmez. Çünkü İlm-i İlahinin varlıklara önceliği vardır.¹⁴

Bu yüzden, her şeyin yazıldığı varlık sahifesi olan Levh-i Mahfuz'un, Kur'an'ı önceden ihtiva ettiğini anlamamak oryantalist ezberleri değişmez sabiteler olarak kabul etmekten başka türlü izah edilemez. Hâlbuki Kur'an'ın değişmez hakikat kabul edildiği İslam irfan geleneğinde Levh-i Mahfuz her şeyin öncesinde mevcut kabul edilmektedir. Eğer tarihselciler değer yargılarını, anlayış usullerini şekillendirirken İslam irfan geleneğini dikkate alsalardı, Levh-i Mahfuz'un her şeyin öncesinde var olduğunu kolayca kavrayacaklardı. Nitekim doğru duruşlarından dolayı hadiseyi kolayca kavrayan Sünnet ve Cemaat âlimleri 'Levh-i Mahfuz'u, her türlü bilginin ilk kaynağı kabul etmişlerdir.

Târihselcilerden Muhammed Arkoun

Bu yüzden tarih kitapları kronolojik soydan mahlûkatın yaratılışını anlatmadan önce Levh-i Mahfuz'un hakikatinden bahsederler.¹⁵

Kur'an'ın Evrensel Duruşu Bedîhidir

Kur'an-ı Kerim'in, Levh-i Mahfuz'da önceden var olması onun nüzul gerçeğini ispat, tarihsellik iddiasını ise ait olduğu küfür fideliğine iade eder. 'Eşya zıddı ile kaimdir.' kaidesinden hareketle tarihselciliğin tekzibi, buna mukabil evrenselliğin tasdiki güçlü bir hakikat olur. Bu hakikat zarfına bir de Kur'an'ın açıkça evrensel olduğunu ifade eden ayetler eklendiğinde, mesele bedîhî bir gerçek suretinde inkişaf eder. Kur'an-ı Kerim'in evrensel olduğunu açıkça ifade eden âyetlerden bir kaçışöyledir:

"Âlemlere bir uyarıcı olsun diye kuluna Furkan'ı indiren Allah'ın şanı yücedir."¹⁶

Bu ayet, Kur'an'ın ve ilk muhatabı Allah Rasulü'nün belli bir zaman, coğrafya ve milletle sınırlı olmadığı, bilakis onunla aynı asrı paylaşanlar dahil kıyamete kadar gelecek bütün ins ve cinni kapsadığı, yani tarih üstü olduğu gerçeğini ifade eder.¹⁷

"O (Kur'an), bütün âlemler için ancak bir uyarıdır."¹⁸

Yani sadece indiği toplumu değil, bütün âlemleri irşad etmek onun uhdesindedir.¹⁹ Daveti zaman ve mekanla sınırlı değildir.

"Kuşkusuz o âlemler için bir zikirdir."²⁰

Zikir Hâkim olan Kur'an'ı Mübin, bütün mükelleflere şamil bir kitaptır.²¹

Açıkça evrensel olduğunu beyan eden Kur'an, ihtiva ettiği hükümleri de evrensel ölçülerde vazetmiştir. Bu bağlamda onun hükümlerinin evrenselliği bir yönü ile Hazreti Âdem'e, bir yönü ile de kıyamete uzanır.

Hazreti İbrahim'in Müslüman olarak tavsifi, -özel durumlar hariç- semavi dinlerdeki birçok hakikatin değişmeden İslam'da da var olması, bütün İlahi dinlerin İslam üst başlığında cem edilişi, İlahi Hitabın öz itibariyle değişmeden bütün zamanlarda aynı kaldığını göstermektedir. Bu yüzden 'Şer'u men kablena' (bizden önceki Peygamberlerin şeriatı) birçok konuda Müslümanları da bağlamaktadır. Nitekim Kur'an'ı Kerim bu konuda şunları söylemektedir: "Sana ancak senden önceki peygamberlere söyleneneler söylenmektedir."²²

Bizzat Kur'an, İslam'ın, önceki rasullerin şeriatları ile birçok konuda aynıyet ifade ettiğini söylemesine ve fukaha da hükme medar olan kaynakları sayarken, 'Şer'u men kablena'yı dikkate almasına rağmen, çıkıp da Kur'an'da ki hükümlerin önceki şeriatlara benzemesi, Onun tarihselliğine işaret eder demek, Kur'an'ı anlamamak için ısrar edişten başka türlü izah kabul etmez.

- Devâm edecek inşâallâh. -

Dipnotlar

1. Ebû'l-Hüseyin b. el-Haccac el-Kuşeyri Müslim, Sahih-u Müslim, (tah. M. Fuad Abdalbâki), Daru'l-Kutubi'l-İlmiyye, Beyrut, ty., 44/Fedâilu's-Sahabe, 52 (IV, 1962-1965, H. no: 2532,33,34,35,36); Ebû Abdillâh Muhammed b. Yezid el-Kazvîni İbn Mace, Sünen, 13/Ahkâm, 26 (II, 791, H. no: 2362,2363); Tirmizî, 34/Fiten, 45 (IV, 94, H. No: 2228,2229).
2. Muhammed Seyyid Bey, Medhal, Asitane Kitabevi, İstanbul, ty, s. 6-50.
3. Sait Şimşek, Günümüz Tefsir Problemleri, Kitap Dünyası, Konya, ty., s.258.
4. Mehmet Paçacı, Kur'an ve Ben Ne Kadar Tarihseliz, Ankara Okulu, Ankara, 2000, s.57.
5. Rudi Paret, Kuran Üzerine Makaleler, (der. ve çev. Ömer Özsoy), Bilgi Vakfı Yayınları, Ankara, 1995; Montgomery Watt, Muhammed'in Mekke'si, (çev.M.Akif Ersin), Bilgi Vakfı Yayınları, Ankara, 1995,
6. Paret, a.g.e. s.100.

7. Levh-i Mahfuzla ilgili mütalalar için bkz. Muhammed Ali b. Muhammed et-Tahanevi, Keşşaf-u İstilahati'l-Funun, Daru'l-Kutubi'l-İlmiyye, Beyrut, 1998, IV, 70-73.

8. Kur'an, Yasin (36): 12.

9. Celaluddin Abdurrahman es-Suyuti, el-İtkan fi Ulumi'l-Kur'an, Kahraman Yayınları, İstanbul, 1978, I, 53; İnşinin keyfiyeti hakkında bkz. Bedruddin Muhammed b. Abdillâh ez-Zerkeşi, el-Burhan fi Ulumi'l-Kuran, Daru'l-Kutubi'l-İlmiyye, Beyrut, 2001, I, 289 vd.

10. Kur'an, Büruc (85): 21-22.

11. Kur'an, Hadid (57): 77-7; Fahreddin Razi ve diğer müfessirler Levh-i Mahfuz ile 'Kitab-i Meknun'un aynı anlama geldiğini söylemektedirler. Bkz. Fahrudin Razi, et-Tefsiru'l-Kebir, Daru'l-Kutubi'l-İlmiyye, Beyrut, 1990, 31, 114.

12. Razi, a.g.e., XXIX, 168.

13. Nasr Hamid Ebu Zeyd, İlahi Hitabın Tabiatı, (ter. Ahmet Emin Maşalı), Kitabiyat, Ankara, 2001, s. 47-48.

14. Nureddin Ahmed Sabunî, el-Bidaye fi Usuli'd-Din, Elif Ofset, İstanbul, 1995, s.71 vd.

15. Ebu'l-Fida İsmail İbn Kesir, el-Bidaye ve'n-Nihaye, Daru'l-Hadis, Kahire, 1992, I, 13.

16. Kur'an, Furkan(25):1.

17. Bkz. Razi, a.g.e., XXIV, 40; Muhammed b. Yusuf Ebu Hayyan, el-Bahru'l-Muhit, Daru'l-Kutubi'l-İlmiyye, Beyrut, 1993, VI, 440;

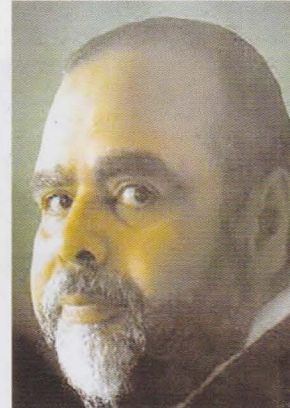
18. Kur'an, En'am(6): 90.

19. Bkz. Razi, a.g.e., XIII, 59; Reşid Rıza, Tefsiru'l-Kur'ani'l-Kerim, Daru'l-Kutubi'l-İlmiyye, Beyrut, 1999, VII, 505.

20. Kur'an, Tekvir(81): 27.

21. Bkz. Muhammed b. Muslihiddin Mustafa, Haşiyet-u Muhyiddin Şeyh Zade, Daru'l-Kutubi'l-İlmiyye, Beyrut, 1999, VII, 528.

22. Kur'an, Fussilet(41): 43.

Târihselcilerden Nasr Hamid Ebu Zeyd

LALEGÜL DERGİSİ ABONELİK HEDİYELERİ

YURTIÇİ ABONELİK 150 TL
YUTDIŞI ABONELİK 180 EURO
0212 435 10 58
www.herseybusepette.com

LALEGÜL DERGİSİNE ABONE OLAN HERKESE SÜRPRİZ HEDİYELER

Bir olmaz elbet

Seherde Mevla'ya açılır elim,
Kötü söz etmeye, varmıyor dilim,
Kur'an-ı kerimde, övülür ilim,
Bilenle bilmeyen, bir olmaz elbet

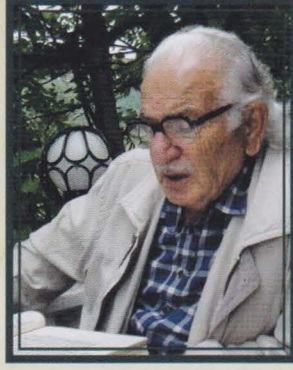
Adalet yok ise, millet küskündür,
Zâlimin kılıcı, gayet keskindir,
Kendi hâlinedir, mazlum miskindir,
Zâlim ile mazlum, bir olmaz elbet.

Her işin başıdır, Allah korkusu,
Hak aşkıyla yanar, gelmez uykusu,
Geceyi ihyadır, onun tutkusu,
Âbid ile zâhid, bir olmaz elbet.

Ortalık bozuktur, insanlar şaşkın,
Duygular azgındır, arzular taşkın,
Kimisi dünyaya, paraya düşkün,
Dünya ile ahiret, bir olmaz elbet.

Kimisi saklamaz, esas fikrini,
Düşürmez dilinden, hakkın zikrini,
Kimisi nimetin, bilmez şükrünü,
Nankör ile şâkir, bir olmaz elbet.

Hain her fırsatta, zehrini kusar,
Kimisi konuşur, kimisi susar,
Bazısı hep verir, bazısı kısar,
Cimri ile cömert, bir olmaz elbet.

Süleyman KUKU

İMÂM-I RABBÂNÎ HAZRETLERİ'NİN OĞLU, SİLSİLE-İ MEŞÂYİHİMİZİN 25.HALKASINDAKİ el-URVETÜ'L- VÜSKÂ MUHAMMED MA'SÛM es-SERHENDÎ HAZRETLERİ'NİN MEKÂTİB-İ ŞERÎFESİNDEN MÜNTEHABÂT (KIYMETLİ MEKTUPLARINDAN SEÇMELER)

1.CİLDİN 83. MEKTÛBU

Hâce Abdüssamed'e. Dünyalıkların azlığı, bâtın işlerinde yardımcıdır:

Bismillahirrahmanirrahîm. Allahu teâlâ fetih kapılarını dâima açık tutsun. Ehlullahın sülûkünde en mükemmel ibâre, ifâde, iş bu âyet-i kerîmedir:

“Sizin yanınızda olanlar [dünyalıklar] tükenici, Allah katında olanlar [âhiretlikler] kalıcıdır.”

Sâdık bir tâlib, bütün bağlantılardan boşaldıkça, Lâ yezâlin (*celle celâlühü*) nûrları ile bekâ bulamaz. Her ne kadar bu işte esas bâtın olup fenâ ve bekâ asâleten onun evsafından iseler de, dünya malının gitmesi, mal, para kalmaması rahatsızlık ve hastalık gibi zâhîri hâdise ve hâller bâtının bu işlerine yardımcıdırlar ve ma'nevî terakkîye sebebdirler. Öyle gözü kara bir yiğit lâzımdır ki, bu âyet-i kerîmenin esrarı denizine dalacak ve onda bulunan bu iki umûmî kelimeden bizim kasd ettiğimizi bulup çıkaracak.

Vesselâm.

1.CİLDİN 84. MEKTÛBU

Mevlânâ Muhammed Sıddîk Peşâveri'ye. Şevk, zevk, müşâhede, huzûr ve benzerleri hep

orta hâlde ikendir. Nihâyette ise, korku ve hüznü vardır. Bu arada kendisine ilhâm olunan yüksek bir müjdeden bahsetmektedir:

Allahu teâlâyâ hamd, seçtiği kullara selâm olsun! Aziz kardeşim Mevlânâ Muhammed Sıddîk'ın şerefli mektûbu geldi. Bizi hem memnûn etti, hem de lezzetlendirdi. Mektûbunuzda yazıyorsunuz: “Bundan önceki ağlamalar şevkten idi, şimdi korkudandır. Eğer bundan önce yokluk sıfâtı ile murâkabe ediyor idiysem, şimdi hayret ve şaşkınlıktan başka bir şeye sâhib değilim. Bundan önce nisbet ve halavet [tatlılık] var idiyse, şimdi ne nisbet ne de halavet var. Her hâlimde nisbet, esrâr ve meârif murâkabelelerinden uzak ve berîyim.

Hayret ve zorluk sahrasında şaşkın gibiyim. Ne fenâyâ tutulmuş ne bekâ talebinde olmuş, ne huzûr arayan ne de şuhud peşinde koşan bir hâlim var.”

Azizim, şevk, halavet, murâkabe, nisbet ve nistî [yokluk] gibi şeylerin hepsi hâllerin orta derecelerine gelince. Sonuna kavuşarlarda, korku, hayret ve şaşkınlık, tatsızlık ve nisbet-sizlik vardır. İş aslül-asle varınca, belki asıl da zıl gibi yolda geride bırakılınca ve o ulvî zirve ile alâkasızlık hissedilince, o şevk, o tatlılık,

o hayal, o nisbet, o esrâr ve ma'rifetler ki - onlara alışmış idiniz - yüzünü yokluğa çevirir ve onların yerini korku, hayret, tatsızlık, cehil, zorluk gibi görünüşte iyi olmayan şeyler alır. Âmâ bu cehil ve zorluk, olumsuzluk avamın-kiler gibi değildir. Öyle bir şeydir ki, kavuşma-yınca anlaşılmaz ve öyle bir olumsuzluktur ki, binlerce ilim ve ma'rifete bedeldir. O korku ve hayret, nive şevk ve tatlılıktan kıymetlidir. Bu gibi sözler, zemme benzeyen medihlerdir.

Sâlikin seyri asıllarda olduğu müddetçe şevk, halâvet, ma'rîfet ve esrârın beyânında uzun dillilik isbât-i nisbet, ihata, sereyân, asâlet, zılliyyet, ayna olmaklık ve benzeri ifâdeler hep vardır. İş asıllardan yukarı çıkar ve asıl da zıl gibi geride bırakılır ise, o zaman dil konuşmaz olur ve yazılı nisbetler örtülmeye başlar. Toprak nerede, Rabbül-erbab nerede. Bu ma'rifet ve lezzetler gider. O makâmda eğer ilim ve lezzet varsa, başka taraftandır. O öyle bir şeydir ki, onun için cehil ve hayret sözü uygundur. Tatmayan anlayamaz. Her ne kadar sizin sözlerinizden bazısı, bu yazdığımız hâl ve mânâyâ tam uymuyor ise de, biraz ayrılık ve uzaklık var ise de, umarım ki, ona yakın olmak sebebi ile bir nasîb almış olursunuz. **"Kişi sevdiği ile beraberdir"** hadîs-i şerîfi mucibince, bu nisbetin ehli ile bir beraberlik elde etmiş olursunuz.

Yazıyorsunuz ki, kesin olarak anladım ki, istek ve arzûdan bir toz, gönül aynasına konmamıştır ve yine bu arada öyle bir lezzet ve tatlılık geldi ki, bütün ömrümde böyle bir tatlılık yüz göstermemiştir. Bu çok özel lezzeti tadarken gönül kulağıma, bu teslîm ve rızâ makâmıdır sesi geldi. Lâkin ondan sonra kendini tam nûr buldum ve keyfiyetsiz [anlatılmayan] gördüm...ilh.

Lâkin kelimesinin ma'nâsında hayrete kayıp ihtimaller yazmışsınız. Lâkin kelimesinin ma'nâsında hatırıma gelenler yazıldı ki, münasîb olan lâkin, hakîkî matlûba kavuşmak, yazılanların ötesindedir demek ola.

Aynı şekilde Server-i kâinâtın (aleyhi efdalüssalavât) meclisinden ettiğiniz istifâdeye gelince: Çok güzel, ne mutlu!

Lâkin istikamette ol, buyurulması bu mânâ ile birleşmelidir. Yanî müstakîm ol ki, en yüksek matlûb-i a'lâyâ yükselesin demek ola. Ve yine yukarıda zikir edip, matlûb-i âlâyâ kavuşmak

zikir olunanın ötesidir diye bildirilmişti. Zirâ teslîm, rızâ ve irâdenin fenâsı, şartlarda ve engellerin kalkmasında iş görürler. Kümmelin, yanî kemâle gelmiş büyüklerin adımlarının fazîlette farklılıkları başka şeylerdir. Bu kı-sımda olanlar müşterek olup zaten muhakkak lâzımlardır.

Eğer denirse ki, rızâ makâmı, bütün makâm-ların üstündedir. On makâmın birincisi tevbe, sonuncusu rızâ olunca, rızâ makâmından yukarı çıkmak nasıl olur? denirse.

Cevabında deriz ki, bu sülûk makâmının sonudur ve buna kavuşmak kesb [çalışmağa] ve riyâzete bağlıdır. Yoksa mutlak uruc [yük-selme] makâmının sonu değildir.

Yazıyorsunuz ki, bu vâkı'a münkeşif olduktan sonra kemer kırıldı. Eğer istikamet bu kimse-de olsaydı, zâhiren bu hitabla muhatab olmazdı. Çünkü elde edilmiş olanı tekrar elde etmek ma'nâsızdır. Daha birşey elde edilmiş değildir. İstikamette ol, sözü gelecek zaman için kullanılır. Hâldeki istikametle çelişmez.

Allahu teâlâ Habîb-i ekremine (sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem): **"Emrolunduğun gibi istikamette ol!"** [Hud-112] buyuruyor. Evet, istikamet zor iştir ve kemer kırmak, yanî bu işe dayanıp tahammül etmek müşküldür.

Resûlullah (sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem): **"Beni Hûd sûresi ihtiyârlattı"** buyurdu.

Rüyâda veya vâkı'ada fakîre itiraz ettiğinizi, sonra bu itirazınızın inkıyad ve teslîme dönüş-tüğünü, yanî tersine döndüğünü görmeniz, san-ki sizin inkıyad ve teslîmle imtihanınız idi.

Yâ Rabbi, nûrumuzu tamamla ve bizi mağ-firet eyle. Muhakkak ki, sen her şeye kadirsin!

1.CİLDİN 86. MEKTÛBU

Hazret-i Urvet-ül vüskâ bu mektûbu, büyük halîfelerinden Mevlânâ Muhammed Hanîf-i Kâbilî'ye yazmış olup, kaysûmluk nisbetinin husûlünü, asâletden payı olduğunu, mahbû-biyyet-i zâtîye kavuşduğunu, kaysûmluğun bir dalı olan kutbluk mansıbını ve benzeri şeyleri bildirir:

Allahu teâlâyâ hamd olsun. Sevdiği, seçtiği kullarına selâm olsun. Azîz kardeşim Muham-med Hanîf!

Bu zavallı za'îf kul, selâm ve düâdan sonra derim ki, hazret-i Müceddid (*kuddise sirruh*) kendi muhlislerinden bir dervîşi [yanî Muhammed Ma'sûm hazretlerini] kayyûmiyyet hıl'atı [makâmı] ile süsleyip, müjdeledikleri ve bu büyük işden haberdâr ettikleri zaman, kendisini husûsi odalarına çağırıp, buyurdular ki: **"Benim bu dünyâya bağlılığım, yalnız bu kayyûmluk vazîfesi için idi. Şimdi o sana ihsân edildi. Bütün mahlûkât, yüzünü, tam bir şevk ile sana çevirdi. Onun için bu fânî dünyâda kalmakta bir sebep bulamıyorum."** Bu sözleri ile sıkıntı ve acılarla dolu olan bu dünyâdan göçme zamanlarının yaklaştığını haber verdiler.

Bu fakîr, bu büyük müjdeyi duyduğum hâlde, ciğerim kavruldu; gözlerim yaşla doldu. Büyük bir sıkıntı ve üzüntü ile kendimden geçmişim. Ne dilimde konuşacak kuvvet, ne de kulağımda dinleyecek kudret kaldı. Hazret-i İmâm bu miskindeki bu değişmeyi görünce, şefkat ve merhametlerinin çokluğundan şöyle buyurdular: Üzülme yayrum! Allahu teâlânın âdeti şöyledir ki, birini kendine çağırır, diğerini onun yerine oturtur. Lutf ve keremlerinin çokluğundan, (Nefehat)da yazılı bir büyüğün sözünü mubârek dillerine alıp buyurdular: Peygamber efendimiz (*sallallahü teâlâ aleyhi ve âlihi ve sahabihi ve sellem*) dünyâdan göçünce, yerine Ebû Bekr (*radiyallahü teâlâ anh*) oturdu. Ebû Bekr (*radiyallahü teâlâ anh*) âhirete intikâl edince, Ömer (*radiyallahü teâlâ anh*) yerine oturdu. Hazret-i Ömer vefât edince, hazret-i Osmân (*radiyallahü teâlâ anh*) onun yerine oturdu.

O vefât edince, yerine hazret-i Alî (*radiyallahü teâlâ anhüm*) oturdu.

Bu fakîr, kendimde, hiçbir şekilde bu yüksek müjde için bir kâbiliyyet göremediğimden ve derin bir üzüntü ve eleme giriftâr olduğumdan, (hâyır veyâ evet) diyemedim. Bunun için bununla alâkalı sorulması gereken şeyleri de soramadım. Hazret-i İmâm, **"Mahlûkât senin kayyûmiyyetine benimkinden dahâ çok râzî ve memnûndur"** buyurunca, o ızdırâb ve elemle, cesâret edip, sebebini de soramadım.

Bu kalbi yaralının üzüntü ve elemine çokluğunu görünce, "Hemen gitmiyorum. Âhirete gitmeme daha bir zaman var. Ama bakayım, benim bu dünyâ ile ne alâkam kalmışdır" buyurdular ve bir müddet kalb-i şerîflerine müteveccih olup,

sonra şöyle buyurdular: "Ben Allahu teâlâyâ kavuşuncaya kadar, senin kıyâmın benimdir ve âlemdeki her şeyin kıyâmı senindedir." Bu sözleri bu miskinün üzüntülü hâtırını biraz tesellî eyledi. Bu konuşmadan bir sene, üç ay ve birkaç gün sonra **Hazreti İmâm**'ın intikâlleri vâkı oldu. Zîrâ bu konuşma hicrî 1032 senesinin Zilhiccesinin ilk onunda, o insanlara hidâyet güneşi olan babamın âhirete irtihâlî 1034 senesi Safer ayının yirmisekizinde vâkı' olmuştur.

Bu büyük makâmın bu fakîre verilmesinden on-onbir sene önce, yanî bu fakîr ondört yaşlarında iken, babamın yüksek huzûrlarına arz etdim: "Babacağım, ben kendimde bütün âlemi aydınlatan bir nûr buluyorum. O nûr, güneş gibi âlemin her zerresine işlemiştir. O nûr [o ışık] sönerse, bütün âlem karanlık olur." Hazret-i Müceddid cevabında, "Sen vaktinin kutbu olursun. Bu sözümü hâtırında tut" buyurmuştu. Allahu teâlâyâ hamd olsun ki, o söz yerini buldu. O müjde ele geçti. Zîrâ kutluk, kayyûmluğun bir şu'besidir.

Sözümüze dönelim ve diyelim ki, kayyûm, âlemde Hak teâlânın halîfesidir ve Onun kâim makâmıdır. Kutblar ve ebdaller onun zılleri dâiresine girmektedir. Efrâd ve evtâd onun kemâl dâiresine dâhillerdir. Âlemdeki her şeyin kıyâmı onun zâtıyladır. Zîrâ âlemdeki her şey ism ve sıfatların görüntüleri olmakla bunlarda zâtlık yoktur. Tamamen a'raz ve sıfatlardır. A'raz ve evsâfın zâtlığı ve cevherliği yoktur ki, onunla kıyâmda olsunlar. Allahu teâlânın âdeti şöyledir ki, uzun seneler ve asrlardan sonra, bir ârife zâtdan nasîb verir ve ona öyle bir zâtlık verir ki, vekâlet ve hilâfet bakımından eşyânın kayyûmu kılınır ve eşyâ onunla kâim olur.

Şunu da bilmek lâzımdır ki, asâletten pay almadıkca, hiç kimse kayyûmluk nisbetine kavuşamaz. O hâli ve menkıbeleri çok yüksek Müceddid-i elf-i sâni (*radiyallahü teâlâ anh*) hazretleri, bu fakîre kayyûmluk nisbetini müjdelediği zaman, bu fakîrde asâletten bir nasîb bulunduğunu da söylediler ve yine buyurdular ki: "Asâletten nasîbin olduğu kadar, mahbûbiyyet neş'esi [özü] de senin yaratılışına konmuşdur." Yanî mahbûbiyyet-i zâtî ve kemâl-i infiâlîyi onun hakkında belirtmişdir. **"Bu azîz olan Allahu teâlâyâ zor değildir"** [*Fâtır sûresi, 17.ci âyeti*].

(Süleyman Kuku -A.Fârûk Meyân-, *Mektûbât-ı Ma'sûmiyye, 1/231-236*)

Kitaba www.damra.org adresinden ulaşabilirsiniz.

FATİH KALENDER

FIKHÎ SUÂLLERE CEVAPLAR

1. Soru: Fakir olduğunu zannedip zekât verdiğim kişi meğer zenginmiş. Ne yapmam gerekir?

Cevap: Görüş farklılığı olsa da bu konuda tercih edilen görüş; kişinin zekâtını vermiş sayılacağıdır. Yeniden zekât vermesi gerekmez.¹

Böyle bir durum, zenginin kendisine verilen zekât olduğunu bilmemesi halinde tasavvur edilebilir. Aksi takdirde yani zengin, zekât olduğunu bilerek verileni alması vebaldir.

Yeri gelmişken; zekât verenin verdiği zekât olduğunu söylemesi şart değildir. Kalbiyle niyet etmesi yeterlidir.

2. Soru: Fakire bir defada nisap miktardan fazla zekât verilebilir mi?

Cevap: Nisap miktarının on bin lira olduğunu farz edelim. Zengin aynı fakire önce beş bin, bir zaman sonra dört bin, bir zaman sonra da altı bin olarak toplamda on beş bin lira verdiğini varsayalım. Bu miktar, toplamda nisap miktardan fazla olsa da ayrı zamanlarda verilmesi ve son verilen altı bin liradan önce nisap miktarı mala sahip olmamasından dolayı herhangi bir kerahet söz konusu değildir.

Meseleyi bir de şöyle farz edelim; nisap miktarı yine on bin lira, zengin vereceği zekât miktarı ise elli bin lira olsun. Zengin, elli bin lira olan zekâtının yirmi bin lirasını bir defada bir fakire vermiş bulunsun. Sonra aynı fakire on bin lira daha verecek olsa son verdiği on bin lira zekât olarak geçerli olmaz.

İlk verdiği yirmi bin lira zekât olarak geçerli olsa da kerahetten beri değildir. Çünkü zekât parasıyla fakiri bir defada zengin konumuna getirmiştir.

Ancak fakir borçluysa veya aile sahibi olup aldığı zekâtan aile fertlerine nisap miktardan az bir şey isabet ederse o takdirde bir defada nisap miktarı zekât verilmesi mekruh olmaz.²

3. Soru: Arkadaşım benden uzun vadeli borç istiyor. Paranın değer kaybını göz önüne alarak vereceğim para o gün ne kadar altın alıyorsa ödeyeceği gün o kadar altının değeri üzerinden ödeme yapması şartıyla ona borç verebilir miyim?

Cevap: Öncelikle; vermiş olduğunuz borç gümüş, altın veya herhangi bir paraysa alacağınız odur. Yani altın verdiyseniz alacağınız altın, gümüş verdiyseniz alacağınız gümüş, tl verdiyseniz alacağınız tl dir.

Diğer bir ifadeyle verdiğiniz liraysa alacağınız altın olmaz. Zira burada gümüş altın veya paranın aralarında takası söz konusudur. Bu da, sarf akdidir. Daha önce de söylediğimiz üzere sarf akdinde vade olmaz; hâlbuki borç verme işlemi vadeli bir işlemdir. Dolayısıyla alacağınız, verdiğinizden başka bir şey olamaz.

Değer kaybını dikkate alıyorsanız, paranızla altın alın ve arkadaşınıza onu borç verin. Böylece sorunu ortadan kaldırmış ve İslam'a uygun bir borç verme işlemi gerçekleştirmiş olursunuz.

4. Soru: Biz yeni evliyiz. Elimizdeki altınlar dinen zengin sayılacağıımız miktardan fazla olduğu gibi hacca gitmemiz için gerekli olan meblağı da karşılmakta. Fakat biz bu altınları eşe-dosta borç verdik. Şimdi; onları borç verdiğimiz kişilerden geri alıp hacca mı gidelim, yoksa onları zor durumda bırakmamak için hacı tehir mi edelim?

Cevap: Hac, İslamım beş temel şartından biridir. Hem mâli hem de bedeni bir ibadettir. Hac yapma imkânı bulan kişi, o sene hac yapmalı mı, yoksa ömrünün sonuna kadar herhangi bir sene içerisinde yerine getirmek üzere tehir edebilir mi? Hanefiler bu konuda iki farklı görüş ortaya koymuşlardır.

İmam Ebu Yusuf (*Allah ona rahmet etsin*) şöyle der: Hac fevridir yani imkân bulan, o sene bu ibadeti yerine getirmelidir. Getirmeyecek olursa günahkâr olur. Tercih edilen görüş budur.

İmam Muhammed (*Allah ona rahmet etsin*): “Hac, terahi üzere farz kılınmıştır. Yani ömrünün sonuna kadar herhangi bir sene içerisinde yapılmak üzere tehir edilebilir” demiştir.

İmam Muhammed (*Allah ona rahmet etsin*)’in görüşüne göre; hacı tehir eden kişi, hac yapmadan ölecek olursa günahkâr olur mu? Bu soruya üç ayrı cevap verilmiştir. Hac terahi üzere farz kılındığına göre kişi ilerki bir seneye tehir edilebilir. Şu halde tehir edip de yapmadan ölecek olursa günahkâr olmaz.

Haccın tehir edilmesi, ilerki senelerden birinde yerine getirilmesi şartıyla caizdir. Buna göre; kişi, hac yapmadan ölecek olursa günahkâr olur. Tercih edilen görüş budur.³

Hac yapması gereken kişi, ilerki senelerde bu vazifeyi yerine getirememesi korkusu taşıyorsa tehir etmemelidir. Ederse günahkâr olur. Böyle bir korku taşıyamıyorsa yani yaş müsait, sağlığı yerinde, ticaretinde bir aksama söz konusu değilse tehir edip de yerine getirmeden ölecek olursa günahkâr olmaz.

Sonuç; Hac, imkân bulunması durumunda o sene yerine getirilmeli, tehir edilmemelidir. Nitekim İmam Ebu Yusuf (*Allah ona rahmet etsin*)’in görüşü olan bu fetvanın mezhepte tercih edildiğini söylemiştik. Hac konusunda Hanefi mezhebine mensup olanların bu görüşe göre hareket etmeleri doğru olacaktır.

5. Soru: Arkadaşıma kızdığımından dolayı orucu bozdum. Günaha girmiş oldum mu?

Cevap: Oruç; niyet ederek imsak vaktinden güneşin batımına kadar yemek, içmek ve cinsel ilişkiden uzak kalmaktır. Başlanılan bir orucun tamamlanması gerekir. Hanefilere göre nafile de olsa oruçta hüküm budur. Hatta kişi, başlamış olduğu nafile orucu bozacak olsa kaza etmesi vacip olur. Buna göre; birine kızarak oruç bozmakla kızdığınız kişiye değil, kendinize zarar vermiş oldunuz. Böyle bir davranış Müslümanda bulunması gereken ahlaka aykırıdır. Sakınılması gerekir. Kaldı ki nafile de olsa ibadetlerde ciddiyet terk edilmemelidir. Samimiyetin gereği budur.

Ancak Ramazan, kaza ve kefarete orucu gibi farz bir oruç değil de nafile oruç tutarken size yemek ikram edilse veya birileri size yemeğe gelecek olsa orucu bozmanızda bir sakınca olmaz. Yani onların kırılacağı kanaatindeyseniz ve bhusus vakit de öğle vaktinden önce ise ikrama icabet etmeniz veya onlarla birlikte sofraya oturmanız da bir kerahet yoktur. Şu kadar var ki; bozduğunuz bu nafile orucu sonradan kaza etmeniz gerekir.⁴

6. Soru: Sakalımı sünnete uygun yani bir tutam bıraktım. Gerek alttan gerek üstten sakalımın etrafını sürekli çeviriyorum. Lazerle bu bölgedeki tüyleri aldırmanın caiz olur mu?

Cevap: Sakalın etrafını çevirmek şeklinde tabir edilen bu durum tartışmalıdır. jiletle geçici olarak sakalın etrafını çevirmek taşımalı bir durum olunca lazerle kalıcı şekilde bu uygulamanın yapılması hakkında caiz olmadığını söyleyebiliriz. Ancak cemaat olarak biz, sakalın etrafını jilet veya makineyle almaktayız. Tercihimiz bu noktadır. Şu noktaya da dikkat çekmek isteriz. Sakalın etrafını almaktan kastımız sakal bitim yerleri dışındaki tüyleri almaktır. Yoksa bazılarının yaptığı gibi sakalın etrafını alayım derken sakalın neredeyse yarısını götüreceği şekilde bir uygulamadan bahsetmiyoruz.

Dipnotlar

- 1 El-Mavsilî el-İhtiyar
- 2 Ö.N.B Büyük İslam İlmihali
- 3 Muhammed b. Süleyman Mecmeu’l- Enhur
- 4 El-Bahru’r-Râik

Hikmetli Söyler

*“Evladım! Namazdayken kalbine, Sofradayken boğazına,
Başkasının evindeyken gözüne, İnsanların arasındayken diline mukayyet ol!”*

Lokman Hekim

*“Allah rızka kefildir ama imana kefil değildir.
Bu yüzden imanınızı dert edinin rızkınızı değil.”*

Hz. Ali (Radiyallahü anh)

*“Nefse, günahattan kaçmak ibadet yapmaktan daha zor gelir.
Onun için günahattan kaçınmak daha sevaptır.”*

İmâm-ı Rabbânî (Kuddise sirruhu)

*“Şahsına dokunan işlerde affedeceksin.
Ama şeriata, tarikata dokunursa durmayacaksın.”*

Mahmud Efendi hazretleri (Kuddise sirruhu)

*“Üç şey üç zümreye çirkin düşer:
İdarecilere sertlik, âlimlere mal sevdası, zenginlere cimrilik...”*

Molla Câmî (Rahmetullahi aleyh)

*“İnsanlarla dost ol. Çünkü kervan ne kadar kalabalık ve halkı çok olursa,
yol kesenlerin beli o kadar kırılır.”*

Mevlânâ Celâleddin Rûmî

*“Ben sadece Kur’ân’ı tanırım diyen yalancı!
Sen Kur’ân’ı tanısaydın Kur’ân seni doğrudan Rasûlüllah’a götürürdü.”*

Mahmud Esad Coşan (Rahmetullâhi aleyh)

Prof. Dr. Volkan TUZCU

Cornell Üniversitesi

Sidra Çocuk Hastanesi

ESKİ BİR İNCİL KUR'AN-I KERİM MUCİZESİNE İŞARET EDİYOR

Hz. İsa (*Aleyhisselam*)'ın beşik-
te konuşması müslüman-
lar arasında iyi bilinen ve
Kur'an'da geçen bir gerçektir. Ancak
ilginç olan günümüzde Hristiyanların
elinde olan İncillerde, ki bunlar 4 ta-
nedir, bu olay hiç geçmez. Yine müs-
lümanların Hz. İsa (*Aleyhisselam*) ile ilgili
iyi bildiği çamurdan kuşlara üfleyin-
ce kuşların canlanması mucizesi de

Kur'an'da 3 kez geçmesine rağmen
günümüzdeki İncillerde hiç bahse-
dilmez. Kur'an'da Hz. İsa ile ilgili
geçen ve ellerindeki İncillerde olma-
yan bu hadiseleri gören Hristiyanlar
Kur'an'da geçen bu tür farklılıkları
görünce Kur'an'ı eleştirmekte ve bu
hadiseleri reddetmekteydi. 1945 yılın-
da, Mısır'daki çölde çok eski tarihi bir
manastır kalıntısı bulundu.

Orada 4. yüzyıla ait bir rahibin cesedi tespit edildi. Bu rahip artık olmayan bir Hıristiyanlık mezhebine mensuptu. Tabutun içerisinde İncil'den olduğu düşünülen bazı yazılar bulundu. Bu yazılarda şu an dünyadaki Hıristiyanların elinde olmayan bazı bilgiler bulunmaktaydı. Burada şunu hatırlamak gerekir ki 325 yılında İznik' te toplanan Hıristiyan konsülü, şu an bulunanan 4 İncil dışındaki tüm İncilleri yok etmek kararı aldı.

İşte Mısır' da bulunan ve yok edilmekten kurtulan bu İncil St. Thomas İncili olarak adlandırılıyor ve 325 yılında yok edilme kararı alınan İnciller arasında. Yukarıda bahsedilen Hz. İsa ile ilgili iki olay da bu İncil'de geçiyor.

Yakın zamanda ortaya çıkarılan ve Hıristiyanlar tarafından yüzlerce yıldır hiç bilinmeyen Kur'an'da geçen bu iki olayın, yüzyıllar sonra bulunan St. Thomas İncili'nde aynı şekilde bulunması büyük bir Kur'an mucizesidir.

Hıristiyanların bu ve benzeri mucizelere rağmen İslam'ı kabul etmemeleri ile düştükleri durum, İblisin durumuna benzer. Hıristiyanlar, yahudiler ve diğer ehli küffar, Allah'a teslim olmak niyetleri olmadığı için bu kadar açık gerçeklere rağmen İslamı benimsemezler. Onların durumu bu şekilde izah edilebilir. Ancak Allah, teslim olmak isteyen ve samimi arayış içerisinde olan herkese hidayet nasip eder.

Maalesef günümüzde TV ler de sık sık boy gösteren bazı İlahiyatçılar Hz. İsa'nın bu mucizesini inkar ederek Hz İsa'nın beşikte konuşmadığını iddia edebilmektedirler. En eski İncil parçalarında bile geçen ve Kur'an mucizesi ile teyit edilen beşikte konuşma meselesi bazılarının aklına uymayabilir. Ama zatan mucizeler Allah'ın yaratması ile gerçekleşen ve olağanüstü olan olaylardır.

Bize düşen Rabbimize teslim olup bu gerçekleri kabul etmektir. Aslında insan gerçekten ibret nazarı ile çevresine tefekkür içerisinde bakabilse, bize doğal gibi gelen olayların da aslında mucizeler kadar olağanüstü olduğunu anlayabilir. Sürekli maruz kaldığımız bazı gerçekleri kanıksamamız, onların ne kadar muaazzam yaratılış harikaları olduğu gerçeğini değiştirmez.

Hz. İsa'nın çamur kuşlara üfleyerek, Allah'ın yaratması ile onların hayat bulmasına vesile olması benzeri olaylara her zaman maruz kalmaktayız aslında.

Bahar aylarındayız. Hepimiz şahit olmaktayız, odun parçalarından envai çeşit yeşillikler ve çiçekler çıkmakta. Kuru odun parçaları ölü konumda iken şimdi hayat fışkırmakta. Herşeyi yoktan yaratan Rabbimiz elbette herşeye kadirdir ve Peygamberlerde olduğu gibi dilediği dostlarına bazı gerçekleri de açar, bazıları için de bu gerçekler maalesef imtihanı kaybetmelerine vesiledir.

ZİKİRLER, DUÂLAR VE FAZÎLETLİ AMELLER

ŞA'BÂN-I ŞERÎF AYININ FAZÎLETLİ AMELLERİ

BERÂAT GÜNÜNDE (1 Mayıs Salı Günü)

KILINACAK DÜŞMANLARI RÂZI ETME NAMAZI

“Şerhu Şir‘ati’l-İslâm” isimli kıymetli eserin müellifi **Seyyid Ali Zâde** (Rahimehullâh)ın beyânı vechile; kişi kıyâmet gününde hasım (düşman)larını râzi etmek niyetiyle, Şa‘bân’ın on beşinci (Berâat) günü dört rekât namaz kılıp, birinci rekâtta Fâtiha’dan sonra 11 kere İhlâs Sûresi, ikinci rekâtta Fâtiha’dan sonra 3 kere Kâfirûn ve 11 İhlâs Sûresi, üçüncü rekâtta Fâtiha’dan sonra 1 kere Tekâsür, 11 kere de İhlâs Sûresi, dördüncü rekâtta Fâtiha’dan sonra 3 kere Âyete’l-Kürsî ve 25 kere İhlâs Sûresi okursa **Allâh-u Te‘âlâ** onu kabrin şiddetlerinden kurtarır ve dâvâlılarını kıyâmet günü ondan râzi kılar.

“er-Risâletü’z-zevkiyye” isimli eserde zikrolunduğuna göre bu namaz **Rasûlullâh** (Sallâ-lâhu Aleyhi ve Sellem)den naklolunmuştur ve çok fazîletleri vardır. Bu namaz senenin altı günü; Âşûrâ günü, Terviye günü, Arefe günü, Kurban Bayramı günü, Şa‘bân’ın on beşinci (Berâat) günü ve Ramazan’ın son cumâ günü kılınır. (Seyyid ‘Alî Zâde, Şerhu Şir‘ati’l-İslâm, sh:217)

ŞA'BÂN-I ŞERÎF'İN YARI (ON BEŞİ OLAN BERÂAT) GÜNÜNÜN ORUCU (1 Mayıs Salı)

Ali (Radiyallâhu Anh)dan rivâyet edilen bir hadîs-i şerîfte **Rasûlullâh** (Sallallâhu Aleyhi ve Sellem) şöyle buyurmuştur:

عَنْ عَلِيِّ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «إِذَا كَانَتْ لَيْلَةُ التَّصْفِ مِنْ شَعْبَانَ فَقُومُوا لَيْلَهَا وَصُومُوا يَوْمَهَا.»

“Şa‘bân’ın yarı (on beşinci) gecesi olunca gecesini (ibâdetle) kıyamla geçirin, gününü de oruç tutun.” (İbnü Mâce, es-Sünen, İkâmetü’s-salât, rakam:1388, 1/444; el-Beyhakî, Şu‘abü’l-îmân, rakam:3542, 3555, 5/354-362)

Ebû Abdillâh el-Hubeysî (Rahimehullâh)ın rivâyet ettiği bir hadîs-i şerîfte şöyle vârid olmuştur:

رَوَى عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «فِي لَيْلَةِ التَّصْفِ مِنْ شَعْبَانَ يَكُونُ هُبُوطُ جِبْرَائِيلَ وَمَلَائِكَةِ اللَّهِ مِنَ السَّمَاءِ السَّابِعَةِ إِلَى السَّمَاءِ الدُّنْيَا فَارْغَبُوا فِي صِيَامِهِ وَإِنَّ يَوْمَ التَّصْفِ مِنْ شَعْبَانَ تَصُومُهُ الْإِنْسُ وَالْجِنُّ وَالطَّيْرُ وَالْوُحُوشُ وَالسَّبَاعُ وَالْبَهَائِمُ وَحَيْثَانُ الْبَحْرِ وَهَوَامُّ الْأَرْضِ.»

“Cebrâîl’in ve Allâh-u Te‘âlâ’nın meleklerinin (Aleyhimüsselâm) yedinci kat semâdan dünyâ semâsına inişleri Şa‘bân’ın yarı gecesinde gerçekleşir. O hâlde onun gününün orucuna râğbet edin. Şa‘bân’ın yarı gününü, (sâlih) insanlar ve cinlerle, kuşlar, yabânî hayvanlar, yırtıcı hayvanlar, davarlar, denizlerin balıkları ve yeryüzünün böcekleri bile oruçlu geçirir.” (Ebû ‘Abdillâh el-Hubeysî, Kitâbü’l-Berake, rakam:532, sh:193)

ŞA'BÂN-I ŞERÎF'İN 27. (12 Mayıs Cumartesi’yi 13 Mayıs Pazar’a bağlayan)

GECE NAMAZI

Bu mübârek ayın yirmi yedinci gecesi, Receb-i Şerîf ve Ramazân-ı Şerîf aylarının yirmi yedinci geceleri gibi ihyâsı müstehap olan gecelerdendir.

Bu gecede dört rekât kılınır ki târifi şöyledir: Her rekâta bir Fâtiha'dan sonra bir Zilzâl Sûresi, yirmi beş kere de İhlâs Sûresi okunur. Selâmdan sonra secde yapılır ve secdede yedi Fâtiha, birer kere İhlâs ve Mu'avvizeteyn (Felak ve Nâs) sûreleri okunur. Yüzer kere de istiğfar, salevât-ı şerîfe ve havkale (Lâ havle velâ kuvvete illâ billâh) okunur. (Muhammed Hakkî en-Nâzillî, Hazînetü'l-esrâr, sh:68)

ŞA'BAN-I ŞERÎF'İN SON PAZARTESİ (14 Mayıs) ORUCU

Abdullâh (Radiyallâhu Anh)dan rivâyet edilen bir hadîs-i şerîfte **Rasûlüllâh** (Sallallâhu Aleyhi ve Sellem) şöyle buyurmuştur:

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «مَنْ صَامَ آخِرَ يَوْمِ اثْنَيْنِ مِنْ شَعْبَانَ غُفِرَ لَهُ.»

“Her kim Şa‘bân’ın son pazartesisini oruçlu geçirirse kendisi için (günahları) bağışlanır.” (‘Abdülkâdir el-Geylânî, el-Ğunye, 1/340; eş-Şecerî, el-Emâlî, 2/102)

RAMAZÂN-I ŞERÎF AYININ FAZİLETLİ AMELLERİ

RAMAZÂN-I ŞERÎF AYININ ZİKİRLERİ

RAMAZAN HİLÂLİNE ÂİT DUÂLAR

Ebû Ca‘fer (Radiyallâhu Anh)dan rivayete göre: “**Rasûlüllâh** (Sallallâhu Aleyhi ve Sellem) Ramazan ayının hilâli görüldüğünde (15 Mayıs Salı’yı 16 Mayıs Çarşamba’ya bağlayan gece) mübârek yüzüyle insanlara yönelir ve:

«اللَّهُمَّ أَهْلُهُ عَلَيْنَا بِالْأَمْنِ وَالْإِيمَانِ وَالسَّلَامَةِ وَالْإِسْلَامِ وَالْعَافِيَةِ الْمَجْلَلَةِ وَرَفَعِ الْأَسْقَامِ وَالْعَوْنِ عَلَى الصِّيَامِ وَالصَّلَاةِ وَتِلَاوَةِ الْقُرْآنِ، اللَّهُمَّ سَلِّمْنَا لِرَمَضَانَ وَسَلِّمْنَا لَنَا وَتَسَلَّمْنَا مِنْهَا حَتَّى يَخْرُجَ رَمَضَانُ وَقَدْ غَفَرْتَ لَنَا وَرَحِمْتَنَا وَعَفَوْتَ عَنَّا.»

‘Ey Allâh! Onun hilâlini bize emniyet ve îmânla, selâmet ve İslâm’la, her şeyi kaplayan tam bir âfiyet ve hastalıkların kalkışıyla, bir de namaza, oruca ve Kur’ân tilâvetine yardımla kavuştur.

Ey Allâh! Bizi (günahlardan arındırarak ve vazîfelerimizi doğru düzgün yaptırarak) **Ramazan için sâlim kıl, onu da bizim** (şefâatimiz) **için ayır ve onu bizden öyle bir teslim al ki, Ramazan çıktığında, Sen bizi bağışlamış, bize merhamet buyurmuş ve bizi affetmiş olasin.’** derdi.” (İbnü Ebi’d-Dünyâ, Fezâilü şehri Ramazân, rakam:20, sh:49; İbnü ‘Asâkir, Târîhu Medîneti Dimeşk, rakam:6029, 51/186; ‘Alî el-Müttakî, Kenzü’l-‘ummâl, rakam:24288, 8/589-590)

Abdülazîz ibni Ebî Ravvâd (Radiyallâhu Anh)dan rivâyet edildiğine göre selef-i sâlihîn zamanında Ramazân-ı Şerîf girdiği zaman Müslümanlar şöyle duâ ederlerdi:

«اللَّهُمَّ أَظَلَّ شَهْرُ رَمَضَانَ وَحَضَرَ فَسَلِّمْنَا لِي وَسَلِّمْنَا فِيهِ وَتَسَلَّمْنَا مِنْبِي، اللَّهُمَّ ارْزُقْنِي صِيَامَهُ وَقِيَامَهُ صَبْرًا وَاحْتِسَابًا وَارْزُقْنِي فِيهِ الْجِدَّ وَالْإِجْتِهَادَ وَالْقُوَّةَ وَالنَّشَاطَ وَأَعِزَّنِي فِيهِ مِنَ السَّامَةِ وَالْفُتْرَةِ وَالْكَسَلِ وَالنُّعَاسِ وَوَفِّقْنِي فِيهِ لِلْيَلَةِ الْقَدْرِ وَاجْعَلْهَا خَيْرًا لِي مِنْ أَلْفِ شَهْرٍ.»

“Ey Allâh! Ramazân-ı Şerîf ayının gölgesi basmıştır ve o gelip çatmıştır. Artık Sen onu bana selâmetli kıl ve beni onda (günahlardan ve belâlardan) selâmete erdir ve onu benden kabûl eyle.

Ey Allâh! Bana onun orucunu, terâvîhini sabırla ve ihlâsla nasîb et. O ayda bana ciddi-yet, ibâdete gayret ve kuvvet, bir de canlılık ihsân et. Beni onda yorgunluktan, gevşeklik-ten, tembellikten ve uyku hâlinden muhâfaza et. O ayda beni Kadir Gecesi’ni bulmaya muvaffak et ve onu bana bin aydan hayırlı kıl.” (et-Taberânî, Kitâbu’-d-Du‘â, rakam:914, 2/1227)

RAMAZAN’DA ÇOK YAPILMASI EMREDİLEN DÖRT ZİKİR

Selmân-ı Fârisî (Radiyallâhu Anh)dan rivâyet edildiğine göre, Rasûlüllâh (Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem) Şa‘bân-ı Şerîf’in son günü yapmış olduğu bir konuşmasında şöyle buyurmuştur:

عَنْ سَلْمَانَ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ قَالَ: خَطَبْنَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي آخِرِ يَوْمٍ مِنْ شَعْبَانَ فَقَالَ: «... فَاسْتَكْبِرُوا فِيهِ مِنْ أَرْبَعِ خِصَالٍ؛ خَضَلْتَانِ تَرْضُونَ بِهِمَا رَبَّكُمْ وَخَضَلْتَانِ لَا غِنَى لَكُمْ عَنْهُمَا، فَأَمَّا الْخَضَلْتَانِ اللَّتَانِ تَرْضُونَ بِهِمَا رَبَّكُمْ فَشَهَادَةٌ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَتَسْتَغْفِرُونَ، وَأَمَّا اللَّتَانِ لَا غِنَى لَكُمْ عَنْهُمَا فَتَسْأَلُونَ اللَّهَ الْجَنَّةَ وَتَعُودُونَ بِهِ مِنَ النَّارِ.»

“... O hâlde, onda dört hasleti çoğaltın, bunların ikisiyle Rabbiniz’i râzı edersiniz, diğer ikisine de mutlaka muhtaçsınız. Rabbiniz’i kendisiyle râzı edeceğiniz iki haslet ‘Lâ ilâhe illâllâh’ şehâdeti ve istiğfardır. Mutlaka onlarsız duramayacağınız diğer ikisi ise Allâh’tan cennet isteyip, cehennemden O’na sığınmanızdır.” (İbnü Huzeyme, es-Sahîh, es-Siyâm:8, rakam:1887, 3/191-192; el-Beyhakî, Fezâilü’l-evkât, rakam:37, sh:146-148; Şu‘abü’l-îmân, rakam:3336, 5/223-224)

Hadîs-i Şerîfteki Zikirlerin Okunuşu

«أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَأَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ، أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ وَأَتُوبُ إِلَيْهِ، اَللّٰهُمَّ اِنِّيْ اَسْأَلُكَ الْجَنَّةَ، وَاَعُوذُ بِكَ مِنَ النَّارِ.»

RAMAZÂN-I ŞERÎF’İN HER ON GÜNÜNÜN ZİKRI

Ebû Hureyre (Radiyallâhu Anh)dan mervî olan: “Ramazan ayının evveli büyük bir rahmettir, ortası tam bir mağfirettir, sonu ise cehennemden azattır.” (İbnü Huzeyme, es-Sahîh, Siyâm:8, rakam:1887, 3/191-192; el-Beyhakî, Fezâilü’l-evkât, rakam:37, sh:146-148; Şu‘abü’l-îmân, rakam:3336, 5/223-224) hadîs-i şerîfinden dolayı olsa gerektir ki âlimlerimiz, her biri yüzer kere okunmak üzere:

İlk on günde: «يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ!» “Ey acıyanların en merhametlisi!”

İkinci on günde: «يَا غَفَّارَ الذُّنُوبِ!» “Ey tüm günahları çokça bağışlayan!”

Üçüncü on günde: «يَا مُعْتِقَ الرِّقَابِ!» “Ey boyunları (cehennemden) âzâd eden!” zikirlerini okumayı müstehâp görmüşlerdir. (el-Hâcce Dürriyye Halîl el-Hurfân, el-Fevâidü’l-Îlâhiyye, sh:95)

RAMAZÂN-I ŞERÎF’TE İFTAR DUALARI

Oruçlunun iftar vakti duâsı kabul olunacağından, o saatte duâ etmesi de sünnettir. Nitekim İbni Ömer (Radiyallâhu Anhümâ)dan rivâyet edildiğine göre: “Rasûlüllâh (Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem) iftar ederken:

«ذَهَبَ الظَّمَاُ وَابْتَلَّتِ العُرُوقُ وَثَبَتَ الأَجْرُ إِنْ شَاءَ اللهُ.»

‘Susuzluk gitti, damarlar ıslandı, inşâallah ecir sâbit oldu.’ derdi.” (Ebû Dâvûd, es-Sünen, es-Siyâm:22, rakam:2357, sh:343)

Mu‘âz ibni Zühre (Radiyallâhu Anh)dan rivayete göre: “**Rasûlüllâh** (Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem) iftar ettiğinde:

«اللَّهُمَّ لَكَ صُمتُ وَعَلَى رِزْقِكَ أَفطَرْتُ.»

‘Ey Allâh! Senin için oruç tuttum ve senin rızkınla iftar ettim.’ derdi.” (Ebû Dâvûd, es-Sünen, es-Siyâm:22, rakam:2358, sh:343)

İbni Abbâs (Radiyallâhu Anhümâ)dan gelen rivâyette ise **Rasûlüllâh** (Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem) iftar vakti şöyle duâ ederdi:

«اللَّهُمَّ لَكَ صُمتْنَا وَعَلَى رِزْقِكَ أَفطَرْنَا فَتَقَبَّلْ مِنَّا إِنَّكَ أَنْتَ السَّمِيعُ العَلِيمُ.»

‘Ey Allâh! Senin için oruç tuttuk. Rızkınla iftar ettik. Öyleyse bizden kabul et, çünkü ziyâde işiten ve hakkıyla bilen Sensin, ancak Sen.’ (İbnü’s-Sünnî, ‘Amelü’l-yevmi ve’l-leyle, rakam:479, 2/417; en-Nevevî, el-Ezkâr, rakam:547, 1/190)

Enes (Radiyallâhu Anh)dan rivâyet edilen bir hadîs-i şerîfte **Rasûlüllâh** (Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem) şöyle buyurmuştur: “**Herhangi bir Müslüman oruç tutar da, iftar ânında:**

«يَا عَظِيمُ يَا عَظِيمُ! أَنْتَ إِلهِي لَا إِلهَ غَيْرُكَ، إِغْفِرْ لِي الذَّنْبَ العَظِيمَ، فَإِنَّهُ لَا يَغْفِرُ الذَّنْبَ العَظِيمَ إِلَّا العَظِيمُ.»

‘Ey büyük (Allâh)! Ey büyük (Allâh)! Benim İlâhım ancak Sensin. Senden başka hiçbir ilâh yoktur.

Benim için büyük günahlarımı bağışla, zira şu muhakkak ki büyük günahı (Senin gibi) Büyükten başkası mağfiret edemez.’ derse, mutlaka annesinin kendisini doğurduğu gündeki gibi günahlarından sıyrılır.

Bunu çocuklarınıza öğretin, zîrâ muhakkak bu Allâh-u Te‘âlâ’nın ve Rasûlü’nün sevdiği bir kelimedir. Allâh-u Te‘âlâ bununla (duâ edenin) dünyâ ve âhîret işlerini yoluna koyar.’ (İbnü ‘Asâkir, Târîhu Medîneti Dimeşk, rakam:6761, 54/238; ‘Alî el-Müttakî, Kenzü’l-‘ummâl, rakam:24400, 8/614; ‘Alî el-Üchûrî, Fezâilü şehri Ramazân, sh:128)

Büyük sahâbî **Abdullâh ibni Amr ibni’l-Âs** (Radiyallâhu Anhümâ) iftar açarken şu duâyı yapardı:

«اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِرَحْمَتِكَ الَّتِي وَسَعَتْ كُلَّ شَيْءٍ أَنْ تَغْفِرَ لِي ذُنُوبِي.»

‘Ey Allâh! Her şeyi kaplayan rahmetinle benim için günahlarımı bağışlamamı diliyorum.’ (İbnü Mâce, es-Sünen, es-Siyâm:48, rakam:1753, 1/557; İbnü’s-Sünnî, ‘Amelü’l-yevmi ve’l-leyle, rakam:480, 2/419)

Ebu’l-Âliye (Radiyallâhu Anh) şöyle demiştir: “İftar vakti her kim:

«الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي عَلَا فَقَهَرَ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي نَظَرَ فَخَبَرَ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي مَلَكَ فَقَدَرَ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي يُحْيِي المَوْتَى.»

‘Bütün hamdler, yüce olan ve kahreden (dilediğini zorla da olsa yaptıran) Allâh-u Te‘âlâ’ya mahsustur. Bütün hamdler, (her şeyi) görüp bilen Allâh-u Te‘âlâ’ya âittir. Bütün hamdler, (her şeye) sahip olan ve gücü yeten Allâh-u Te‘âlâ’ya mahsustur. Bütün hamdler, ölüleri dirilten Allâh-u Te‘âlâ’ya mahsustur.’ derse, anasının onu doğurduğu günkü gibi günahlarından çıkar.” (Abdülkâdir el-Geylânî, el-Ğunye, 1/335)

Artık bunca müjdeyi duyan oruçlu kul, oruç saatlerini, özellikle de günahlarının dahî yazılmadığı iftara yakın anlarını zikir ve duâ ile değerlendirmelidir.

Nitekim Enes (Radyallahu Anh)dan rivâyet edilen bir hadîs-i şerîfte Rasûlüllâh (Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem) şöyle buyurmuştur: “Şüphesiz ki Allâh-u Azze ve Celle hafaza (YAZICI) meleklerine: ‘Oruçlu kullarıma ikindiden sonra bir günah yazmayın.’ diye vahyeder.” (el-Hatîb, Târîhu Bağdâd, rakam:4203, 8/99; el- ‘Alî el-Müttakî, Kenzü’l-‘ummâl, rakam:23640, 8/456)

TERÂVÎH NAMAZININ ZİKİRLERİ

Terâvîh namazı her gece yatsıdan sonra vitirden önce on selâmla yirmi rekât olarak kılınır. Her dört rekâtтан sonra aşağıda zikredeceğimiz beş zikrin her biri üçer kere okunur veya o miktar oturulur.

Birinci zikir:

«لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ يُحْيِي وَيُمِيتُ وَهُوَ حَيٌّ لَا يَمُوتُ ذُو الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ بِيَدِهِ الْخَيْرُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ.»

“Allâh-u Te‘âlâ’dan başka ilâh yoktur, O tektir, hiçbir ortağı yoktur, mülk O’na âittir, hamd O’na mahsustur. Diriltir, öldürtür, Kendisi hiç ölmeyen diridir. Celâl ve ikrâm sâhibidir, bütün hayırlar O’nun (kudret) elindedir. O her şeye hakkıyla gücü yetendir.”

İkinci zikir:

«سُبْحَانَ اللَّهِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاللَّهُ أَكْبَرُ عَدَدَ مَا عِلِمَ اللَّهُ وَزِنَةَ مَا عِلِمَ اللَّهُ وَمِثْلَ مَا عِلِمَ اللَّهُ.»

“Allâh-u Te‘âlâ’nın bildikleri adedince, Allâh-u Te‘âlâ’nın bildikleri tartısınca ve Allâh-u Te‘âlâ’nın bildiği şeyler dolusunca (bütün noksan sıfatlardan) münezzehtir, bütün hamdler Allâh-u Te‘âlâ’ya mahsustur, Allâh-u Te‘âlâ’dan başka ilâh yoktur, Allâh-u Te‘âlâ her şeyden büyüktür, O pek yüce ve çok büyük olan Allâh-u Te‘âlâ’nın yardımı olmadan hiçbir güç ve kuvvet yoktur (diye zikrederim).”

Üçüncü zikir:

«سُبْحَانَ الْمَلِكِ الْجَبَّارِ الْعَزِيزِ الْعَفَّارِ سُبْحَانَ الْوَاحِدِ الْقَهَّارِ سُبْحَانَ الْكَرِيمِ السَّتَّارِ سُبْحَانَ الْكَبِيرِ الْمُتَعَالِ سُبْحَانَ خَالِقِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ سُبْحَانَ الَّذِي لَمْ يَزَلْ وَلَا يَزَالُ.»

“O ulu pâdişâhı, O her şeyi zorla da olsa yaptıрма gücüne sâhip olan O izzet sâhibini, O son derece bağışlayan Zât’ı tesbîh ederim, O bir olan ve ezici güce sâhip olan Zât’ı bütün noksan sıfatlardan tenzîh ederim. O kerem sâhibi çok olan ve ayıpları çokça örten Zât’ı tenzîh ederim. Çok büyük olan ve pek yüce olan Zât’ı tenzîh ederim. Geceyi ve gündüzü yaratanı tenzih eder, O ezeli ve ebedî olan Zât’ı tesbîh ederim.”

Dördüncü zikir:

«سُبْحَانَ ذِي الْمُلْكِ وَالْمَلَكُوتِ سُبْحَانَ ذِي الْعِزَّةِ وَالْعَظْمَةِ وَالْهَيْبَةِ وَالْقُدْرَةِ
وَالْكِبْرِيَاءِ وَالْجَبْرُوتِ سُبْحَانَ الْمَلِكِ الْحَيِّ الَّذِي لَا يَمُوتُ أَبَدًا.»

“Mülk ve melekût sâhibini tesbîh ederim. O izzet, azamet, heybet, kudret, ululuk ve üstün güç sâhibini bütün noksan sıfatlardan tenzih ederim. Ebediyyen ölmeyecek olan hakîkî hayat sâhibi olan O ulu pâdişâhı tenzih ederim.”

Beşinci zikir:

«أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ غَفَّارَ الذُّنُوبِ سَتَّارَ الْغُيُوبِ عَلَّامَ
الْغُيُوبِ مُقَلِّبَ الْقُلُوبِ كَشَّافَ الْكُرُوبِ وَأَتُوبُ إِلَيْهِ تَوْبَةَ عَبْدٍ صَاحِرٍ ظَالِمٍ ذَلِيلٍ
لَا يَمْلِكُ لِنَفْسِهِ ضَرًّا وَلَا نَفْعًا وَلَا مَوْتًا وَلَا حَيَاةً وَلَا نُشُورًا.»

“Kendisinden başka hiçbir ilâh olmayan, gerçek diri ve her şeyi ayakta tutan, günahları çokça bağışlayan, ayıpları çokça örten, bütün günahları hakkıyla bilen, kalpleri istediği tarafa çeviren, bütün sıkıntıları açıp gideren Allâh-u Te‘âlâ’dan bağışlanmayı talep ederim ve nefesine zulmetmiş, zelil düşmüş, kendisi için fayda ve zarara güç getirmeye imkân bulamayan, ne ölmeye, ne yaşamaya, ne de dirilmeye gücü yetmeyen bir kulun tevbesiyle O’na tevbe ederim.”

Bu beş zikrin ardından bir kere şu duâ yapılır:

«اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ رِضْوَانَكَ وَالْجَنَّةَ وَمَا فِيهَا وَأَعُوذُ بِكَ مِنَ النَّارِ يَا خَالِقَ الْجِنَّةِ
وَالنَّارِ بِرَحْمَتِكَ يَا عَزِيزُ يَا غَفَّارُ يَا سَتَّارُ يَا بَارُّ!»

“Ey Allâh! Ben Senden rızânı, cennetini ve cennetinde olanları isterim. Ey cenneti ve cehennemi yaratan! Ateşten Sana sığınırım ey ulu, ey bağışlayıcı, ey örtücü, ey iyilik sâhibi! Rahmetinle muâmele eyle ey Allâh!”

«اللَّهُمَّ أَجِرْنَا مِنَ النَّارِ يَا مُجِيرُ!» (kere 3)

“Ey kurtarıcı! Ey Allâh! Bizi ateşten kurtar.”

«بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ!»

“Ey acıyanların en merhametlisi! Rahmetinle muâmele eyle.” (Muhammed ibnü Hatîriddîn, el-Cevâhiru’l-hams, sh:60-61)

RAMAZÂN-I ŞERÎF AYININ NAMAZLARI

Ramazân-ı Şerîf’in İlk Gece ve Gün (15 Mayıs Salı’yı 16 Mayıs Çarşamba’ya bağlayan gece ve 16 Mayıs Çarşamba günü) **Namazları:**

Mes‘ûdî (Radiyallahu Anh) şöyle buyurmuştur: “Bana ulaşan rivâyete göre: ‘Ramazan ayının ilk gecesinde nâfile bir namazda İnnâ Fetahnâ Sûresi’ni okuyan kişi, o sene (tüm âfetlerden) korunur.’” (Ebû ‘Abdillâh el-Hubeşî, el-Berake fî fazli’s-sa‘yi ve’l-harake, rakam:856, sh:265, Abdülkâdir el-Geylânî, el-Ğunye, 2/14, ‘Abdurrahmân es-Sâfûrî, Nüzhetü’l-mecâlis, 1/146, İsmâ‘îl Hakkî el-Bursevî, Rûhu’l-beyân, 9/61, el-Üchûrî, Fezâilü şehri Ramazân, sh:66; Muhammed Hakkî en-Nâzillî, Hazînetü’l-esrâr, sh:38)

Rivâyet olunduğuna göre: “Ramazân-ı Şerîf’in ilk gününde dört rekât kılar. Her rekâta bir Fâtiha ve beş kere Âyete’l-Kürsî okur. Namazdan sonra da bir kere Âyete’l-Kürsî okur.”
(Muhammed Hakkî en-Nâzillî, Hazînetü’l-esrâr, sh:38)

Onuncu Gece ve Onuncu Gün (24 Mayıs Perşembe’yi 25 Mayıs Cumâ’ya bağlayan gece 25 Mayıs Cumâ günü) **Namazları:**

Rivâyet olunduğuna göre:

رُوي: «فِي لَيْلَةِ الْعَاشِرِ رَكَعَتَانِ فِي جَوْفِ اللَّيْلِ يَقْرَأُ فِي كُلِّ رَكَعَةٍ الْفَاتِحَةَ مَرَّةً وَآيَةَ الْكُرْسِيِّ سَبْعَ مَرَّاتٍ وَالْإِخْلَاصَ وَالْمُعَوِّذَتَيْنِ كُلَّ وَاحِدَةٍ خَمْسَ مَرَّاتٍ وَيَقْرَأُ بَعْدَ التَّسْلِيمِ آيَةَ الْكُرْسِيِّ سَبْعَ مَرَّاتٍ وَيُصَلِّي عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَذَلِكَ.»

“Onuncu gece, gecenin ortasında kılacağı iki rekâtın her birinde, bir Fâtiha, yedi Âyete’l-Kürsî, beşer kere de İhlâs ve Muavvizeteyn (Felak-Nâs) sûrelerini okur. Selâm vermesinin ardından yedi kere Âyete’l-Kürsî, yedi kere de Rasûlüllâh (Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)e salevât okur.” (Muhammed Hakkî en-Nâzillî, Hazînetü’l-esrâr, sh:38)

Rivâyet olunduğuna göre:

رُوي: «فِي الْعَاشِرِ أَرْبَعُ رَكَعَاتٍ يَقْرَأُ فِي كُلِّ رَكَعَةٍ الْفَاتِحَةَ مَرَّةً وَقُلَّ يَا أَيُّهَا الْكَافِرُونَ وَالْإِخْلَاصَ عَشْرَ مَرَّاتٍ.»

“Onuncu gündeki namaz dört rekâttır. Her bir rekâta bir Fâtiha, on kere de Kâfirûn ve İhlâs sûrelerini okur.” (Muhammed Hakkî en-Nâzillî, Hazînetü’l-esrâr, sh:38)

On Beşinci Gece ve On Beşinci Gün (29 Mayıs Salı’yı 30 Mayıs Çarşamba’ya bağlayan gece ve 30 Mayıs Çarşamba günü) **Namazları:**

Muhammed ibni Mervân, Ebû Yahyâ’nın, babasından (Radiyallâhu Anhüm) şöyle rivâyet ettiğini nakletmiştir; kendisine güvenilen otuz küsur kişinin şöyle buyurduklarını işittim:

“Her kim Ramazan’ın yarısında (on beşinci gecesinde) kılacağı yüz rekâta bin kere İhlâs Sûresi okursa, rüyâsında yüz melek görmedikçe ölmez. Onlardan otuzu kendisini cennetle müjdelerler, diğer otuzu kabir azâbından güvence verirler, öbür otuzu da onu hatâ yapmasından korurlar, geri kalan on ise kendisine düşmanlık edenlere karşı tuzak kurarlar.” (et-Taberânî, Kitâbu’d-Du‘â, rakam:917, 2/1228-1229)

Muhammed ibni Ali (Radiyallahu Anhümâ)dan, merfûan (isnâdını Rasûlüllâh (Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)e ulaştırarak) şöyle buyurduğu rivâyet olunmuştur:

“Her kim Ramazan’ın yarı gecesinde ve Şa‘bân’ın yarı gecesinde yüz rekât kılar da, onlarda bin kere İhlâs Sûresi okursa, cennetle müjdenmedikçe ölmez.” (İbnü Ebi’d-Dünyâ, Fezâilü şehri Ramazân, rakam:9, sh:40)

Rivâyet olunduğuna göre Ramazân-ı Şerîf’in yarı gecesinde kılınacak dört rekâtın her birinde bir Fâtiha, on kere de İhlâs okunur. (Muhammed Hakkî en-Nâzillî, Hazînetü’l-esrâr, sh:38)

Rivâyet olunduğuna göre Ramazân-ı Şerîf ayınının yarı gününde on iki rekât kılınır ki, her rekâta bir Fâtiha, bir Âyete’l-Kürsî, üç kere de İnnâ Enzelnâ okunur. Namazdan sonra ise Âyete’l-Kürsî okunur. (Muhammed Hakkî en-Nâzillî, Hazînetü’l-esrâr, sh:38)

RAMAZÂN-I ŞERÎF AYINDA TERÂVÎH VE VİTİR NAMAZINDAN SONRA EVDE KILINACAK ÇOK FAZİLETLİ NÂFİLE NAMAZLAR VE VAAD EDİLEN SEVAPLARI

1.Gece: (15 Mayıs Salı'yı 16 Mayıs Çarşamba'ya bağlayan gece): Her rekâta Fâtiha Sûresi'nden sonra 1 kere Kadir, 3 kere İhlâs ve 2 kere de Felak ve Nâs sûreleri okuyarak 10 rekât kılan kişiye kılları adedince sevap verilir ve bir o kadar da günahı silinir.

2.Gece: (16 Mayıs Çarşamba'yı 17 Mayıs Perşembe'ye bağlayan gece): Her rekâta Fâtiha Sûresi'nden sonra 1 kere A'lâ (Sebbihisme Rabbike'l-A'lâ), 1 kere Zilzâl (İzâ zülzileti'l-ardu), 3 kere İhlâs ve 2 kere de Felak ve Nâs sûreleri okuyarak 4 rekât kılan kişiye bin fakire yemek yedirmiş ve kıyâfet giydirmiş kadar sevap verilir.

3.Gece: (17 Mayıs Perşembe'yi 18 Mayıs Cumâ'ya bağlayan gece): Her rekâta Fâtiha Sûresi'nden sonra 5 kere Kevser, 3 kere İhlâs ve 2 kere de Felak ve Nâs sûreleri okuyarak 6 rekât kılan kişi hac yapmış ve Haremeyn-i Şerîfe'nin (Harem-i Şerîf ve Ravza-i Mutahharâ'da) namaz kılmış kadar sevap yazılır.

4.Gece: (18 Mayıs Cumâ'yı 19 Mayıs Cumartesi'ye bağlayan gece): Her rekâta Fâtiha Sûresi'nden sonra 15 kere Kevser, 3 kere İhlâs ve 2 kere de Felak ve Nâs sûreleri okuyarak 2 rekât kılan kişi affolunmuş olarak âhirete intikâl eder.

5.Gece (19 Mayıs Cumartesi'yi 20 Mayıs Pazar'a bağlayan gece): Her rekâta Fâtiha Sûresi'nden sonra 3 kere A'lâ (Sebbihisme Rabbike'l-A'lâ), 3 kere İhlâs ve 2 kere de Felak ve Nâs sûreleri okuyarak 8 rekât kılan kişi meleklerin istiğfârına nâil olur ve kendisine zenginlik kapısı açılır.

6.Gece (20 Mayıs Pazar'ı 21 Mayıs Pazartesi'ye bağlayan gece): Her rekâta Fâtiha Sûresi'nden sonra 15 kere Kâfirûn, 3 kere İhlâs ve 2 kere de Felak ve Nâs sûreleri okuyarak 2 rekât kılan kişiye cehennemden âzâd olduğuna dâir kudretten berâat yazılır.

7.Gece (21 Mayıs Pazartesi'yi 22 Mayıs Salı'ya bağlayan gece): Her rekâta Fâtiha Sûresi'nden sonra 7 kere Kâfirûn, 3 kere İhlâs ve 2 kere de Felak ve Nâs sûreleri okuyarak 6 rekât kılan kişi bin altın sadaka vermiş kadar sevap kazanır.

8.Gece (22 Mayıs Salı'yı 23 Mayıs Çarşamba'ya bağlayan gece): Her rekâta Fâtiha Sûresi'nden sonra 12 kere İhlâs ve 2 kere de Felak ve Nâs sûreleri okuyarak 6 rekât kılan kişiye namazda okuduğu her bir harfe karşılık bir senelik sevap yazılır.

9.Gece (23 Mayıs Çarşamba'yı 24 Mayıs Perşembe'ye bağlayan gece): Her rekâta Fâtiha Sûresi'nden sonra 1 kere Âyete'l-Kürsî, 1 kere Kadir, 3 kere İhlâs ve 2 kere de Felak ve Nâs sûreleri okuyarak 8 rekât kılan kişiye aĝniyâ-i şâkirîn (şükreden zenginler) ve fukarâ-i sâbirîn (sabreden fakirler) sevâbı verilir.

10.Gece (24 Mayıs Perşembe'yi 25 Mayıs Cumâ'ya bağlayan gece): Her rekâta Fâtiha Sûresi'nden sonra 1 kere Kadir, 1 kere Kâfirûn, 3 kere İhlâs ve 2 kere de Felak ve Nâs sûreleri okuyarak 4 rekât kılan, namazdan sonra da 10 kere istiğfâr, 10 kere salât-ü selâm, 10 kere de "Lâ havle velâ kuvvete illâ billâh" okuyan kişiye cennette çeşit çeşit köşkler ihsân olunur.

11.Gece (25 Mayıs Cumâ'yı 26 Mayıs Cumartesi'ye bağlayan gece): Her rekâta Fâtiha Sûresi'nden sonra 7 kere Kadir, 11 kere İhlâs ve 2 kere de Felak ve Nâs sûreleri okuyarak 6 rekât kılan, namaz bitince de 75 kere istiğfâr edip ardından 75 kere salât-ü selâm getiren ve 75 kere de "Lâ havle velâ kuvvete illâ billâh" zikri okuyan kişinin günahları affedilir ve bin fakiri doyurmuş kadar sevâba nâil olur.

12.Gece (26 Mayıs Cumartesi'yi 27 Mayıs Pazar'a bağlayan gece): Her rekâta Fâtiha Sûresi'nden sonra 11 kere İhlâs ve 2 kere de Felak ve Nâs sûreleri okuyarak 10 rekât kılan kişiye cennette köşkler binâ edilir ve mahşere yüzü nurlu gelir.

13.Gece (27 Mayıs Pazar'ı 28 Mayıs Pazartesi'ye bağlayan gece): Her rekâta Fâtiha Sûresi'nden sonra 11 kere İhlâs ve 2 kere de Felak ve Nâs sûreleri okuyarak 2 rekât kılan kişi yirmi sene oruç tutma sevâbına nâil olur ve kıyâmetin dehşetinden emîn olur.

14.Gece (28 Mayıs Pazartesi'yi 29 Mayıs Salı'ya bağlayan gece): Her rekâta Fâtiha Sûresi'nden sonra 7 kere İhlâs ve 2 kere de Felak ve Nâs sûreleri okuyarak 8 rekât kılan kişinin kıldığı namaz kabrinde ona yoldaş olur ve onun yerine Münker-Nekir meleklerinin suâline cevap verir.

15.Gece (29 Mayıs Salı'yı 30 Mayıs Çarşamba'ya bağlayan gece): Her rekâta Fâtiha Sûresi'nden sonra 1 kere Kâfirûn, 7 kere İhlâs ve 2 kere de Felak ve Nâs sûreleri okuyarak 6 rekât kılan kişinin üzerinde kul ve hayvan hakkı yoksa bütün günahları affolunarak cennete girişi müyesser olur.

16. Gece (30 Mayıs Çarşamba'yı 31 Mayıs Perşembe'ye bağlayan gece): Her rekâta Fâtiha Sûresi'nden sonra 11 kere İhlâs, 2 kere de Felak ve Nâs sûreleri okuyarak 2 rekât kılan kişi bin âbid (ibâdetli kişi) sevâbına nâil olup mahşerde hesâbı kolay olur.

17. Gece (31 Mayıs Perşembe'yi 1 Hazîran Cumâ'ya bağlayan gece): Her rekâta Fâtiha Sûresi'nden sonra 3 kere Kadir, 3 kere İhlâs, 2 kere de Felak ve Nâs sûreleri okuyarak 10 rekât kılan kişinin günahları affolunup dünyâ fitnelerinden ve kabir azâbından emîn olur. (Eyyûb ibnü 'Abdillâh, Fezâilü'ş-şühûr, Süleymâniye Kütüphanesi, Reşid Efendi, rakam:2038, sh:28-31)

ÇOK FAZÎLETLİ SALÂT-Ü SELÂMLAR

Ahmed el-Iyâşî (*Kuddise Sirruhû*)nun beyânı vechile; bâzı ameller vardır ki herbiri insanı cehennemden kurtaran bir fidye sayılmıştır:

- 1) Ömür boyu bir kere dahî olsa yüz bin İhlâs Sûresi okumak.
- 2) Bin kere besmele okumak.
- 3) **Nebî** (*Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem*)e bin kere salevât-ı şerîfe okumak.
- 4) Özellikle sabah namazından sonra bin kere “Sübhânellâhi vebihamdihî” okumak.
- 5) Bin kere “Elhamdülillâh” okumak.
- 6) 16641 kere “Yâ **Latîf!**” ism-i şerîfini zikretmek.
- 7) Husûsî bâzı salevât-ı şerîfeleri muayyen sayılar üzere okumaktır ki bunlardan bâzısını zikredecek olursak:

Bir Kere Okumak Nasîb Olana Cehennem Nasîb Olmayacak Bir Salevât-ı Şerîfe

A) Muhammed el-Cezûlî (*Rahimehullâh*)ın beyânı vechile: “Her kim bir kere dahî: ‘Ey **Al-lâh!** Varlık âleminde misli aslâ doğrulmamış ve varlık sahasında da (misli) bulunmayan **Efendimiz** ve dostumuz **Muhammed**'e ve **Efendimiz**, yârımız **Muhammed**'in Ehl-i Beyti'ne salât-ü selâm eyle.’ derse bu, kendisi için cehennemden bir fidye olur. Yâni bunu bir kere dahî söyleyen cehenneme girmez.” (*Ebû 'Abdillâh Muhammed el-Cezûlî, Verdetü'l-cüyûb, rakam:8, sh:48, 61; Ahmed el-'Iyâşî Sükeyric, es-Sirru'l-bâhir, sh:84-85*)

Bundan anlaşıldığına göre; îmansız ölmesi ve cehenneme girmesi mukadder olan kimse-
lere bu salevât-ı şerîfeyi okumayı **Allâh-u Te‘âlâ** nasîb etmez. Yâni **Allâh-u Te‘âlâ** bu sa-
levât-ı şerîfeyi okumayı kime nasîb ettiyse bu, îmanlı öleceği ve cennete gireceği husûsunda
kendisi için bir müjde ve işâret sayılabilir.

Salevât-ı Şerîfenin Okunuşu

«اللَّهُمَّ صَلِّ وَسَلِّمْ عَلَى سَيِّدِنَا وَمَوْلَانَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ سَيِّدِنَا وَمَوْلَانَا مُحَمَّدٍ
الَّذِي مَا وُلِدَ قَطُّ مِثْلُهُ فِي الْوُجُودِ وَلَا يُوجَدُ فِي الْوُجُودِ.»

Yüz Kere Kırâati Cehennemden Fidyeye Olan Bir Salevât-ı Şerîfe

B) Ahmed el-Iyâşî (*Kuddise Sirruhû*)nın beyânı vechile; sözlerine îtimât edilen meşâyıhtan nak-
ledildiğine göre; bu salevât-ı şerîfenin yüz kere okunması insanın cehennemden fidyesi sayıla-
caktır. (Hattâ vefât etmiş Müslüman kimseler için okunup ruhlarına hediye edildiğinde azaptan
kurtuldukları keşif ehli tarafından) tecrübeyle doğru çıkmıştır ki salevât-ı şerîfe şudur:

“Ey **Allâh!** Senin kemâlâtının ve onun kemâlâtını saymanın (Sana göre değil de bize göre
imkânı ve) sonu olmadığı gibi nihâyeti olmayan salât(lar) ile, o Fâtih (İsmâiloğullarında ki-
litlenmiş olan peygamberlik kapısını açmış) ve Hâtim (peygamberler silsilesini mühürleyip
bitirmiş) olan **Efendimiz Muhammed**’e ve Ehl-i Beyti’ne salât eyle.” (*Ahmed el-Iyâşî Sükeyric,*
es-Sirru'l-bâhir, sh:85; Parantez için mânâlar için bkz: Muhammed İbrâhîm en-Nefâvî, Raf‘u’s-şübühât, sh:34)

Yûsuf-u Nebhânî (*Rahimehullâh*)ın beyânı vechile; bu salevât-ı şerîfeye “el-Kemâliyye” ismi
verilir (ki bunun daha kısa bir sîğası “*Salevât-ı Şerîfe*” kitabımın 61. sayfasında mezkûrdu).

İmâm-ı Sâvî (*Rahimehullâh*)ın beyânı vechile; bu salât, salevât sîğalarının en şerefliyelerinden
olup bir kere yetmiş bin salât okumaya muâdil, bir kavle göre de yüz bin salevât okumaya
denktir. (*Ahmed es-Sâvî, el-Esrâru’r-Rabbâniyye, sh:48; en-Nebhânî, Efdalü’s-Salevât, sh:123*)

Salevât-ı Şerîfenin Okunuşu

«اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى الْفَاتِحِ الْخَاتِمِ سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ صَلَاةً لَا نِهَايَةَ لَهَا كَمَا
لَا نِهَايَةَ لِكَمَالِكَ وَعَدِّ كَمَالِهِ.»

Bir Keresi Bin Salevât Sayılan ve Yetmiş Kere Kırâati Cehennemden Fidyeye Olan Bir Salevât-ı Şerîfe

C) Ebû Abdillâh Muhammed er-Rasmûkî (*Rahimehullâh*)ın beyânı vechile; zikredilecek bu
salevât-ı şerîfenin bir kere okunması bin kere salevât-ı şerîfe okumaya muâdil olup, yetmiş
kere okunması ise sâhibini cehennemden kurtaran bir fidye olur. Aynı zamanda bunun kırâati
Allâh-u Te‘âlâ’nın okuyan kişi hakkında mehabbetini celbeder (sevgisini kazandırır) ki
mânâsı şöyledir:

“Ey **Allâh!** Ben İlâhlığının azameti hurmetine, Rabliğinin sırları bahşına, dâimî izzetin
hâtırına, şekilden ve benzerden münezzeh olan Zât’ın hakkı için, (erkeklik-dişilik ve günah
işlemek gibi beşerî vasıflardan uzak ve) üstün sıfat sâhibi melâiken hürmetine, kendisini
nurların kapladığı Arşın’ın ve onda bulunan sırlar bahşı hakkı için Senden dilerim ki bana
(inançta ve amelde) istikâmet bahşedesin, dînin ve (Ehl-i) Sünnet ve cemâat (îtikâd) üzere
Taybe (Medîne)’de ölmeyi nasîb edesin.

Ey **Kuddûs!** Beni ayıplardan ve âfetlerden arındır, beni günahlardan ve kötü işlerden temiz et. Yâ **Rabbi!** (Günahlardan ve nefsimden gelen) karanlıkların perdesini benden aç ve temiz kalp sâhipleri olan kullarına gösterdiklerini nûrunla bana da göster. Ey **Allâh!** Ey **Allâh!** Ey **Allâh!** Sen beni kalpleri (mânevî) karanlıkların zulmetleriyle kaplanan (bedbaht kul)lardan eyleme.

Ey âriflerin kalplerine ülûhiyyet nûrunu bürüyen ve yüceliğinin galebesinden dolayı meleklerin (dahî nûruna bakmak için) başlarını kaldırmaya güç yetiremediği Zat! Ey her şeye mâlik olan! Ey **Kuddûs!** Ey **Azîz!** Sen o azîz olan isimlerinin sırrını bana kuşandır ve latîf sıfatlarından görülemeyen bir meded ile bana imdâd eyle ki Senden gelen icâbet sırrını müşâhede edebilelim. Yâ **Vedûd!** Yâ **Allâh!** Yâ **Allâh!** Yâ **Allâh!**

Ey **Allâh!** Sana hamdedenler hamdettikçe **Efendimiz Muhammed'e** ve **Efendimiz Muhammed'in** Ehl-i Beyti'ne salât eyle. Ey **Allâh!** Seni zikredenler zikrettikçe **Efendimiz Muhammed'e** ve **Efendimiz Muhammed'in** Ehl-i Beyti'ne salât eyle. Ey **Allâh!** Senin zikrinden gâfil olanlar gaflette kaldıkça **Efendimiz Muhammed'e** ve **Efendimiz Muhammed'in** Ehl-i Beyti'ne salât eyle.” (Muhammed el-Cezûlî, Verdetü'l-cüyûb, rakam:38, sh:53, 80-81)

Salevât-ı Şerîfenin Okunuşu

«اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِعِظَمِ الْأُلُوْهِیَّةِ، وَبِأَسْرَارِ الرَّبُّوبِیَّةِ وَالْعِزَّةِ السَّرْمَدِیَّةِ، وَبِحَقِّ ذَاتِكَ الْمُنَزَّهَةِ عَنِ الْكِنْفِیَّةِ وَالشَّبْهِیَّةِ، وَبِحَقِّ مَلَائِكَتِكَ أَهْلِ الصِّفَةِ الْجَوْهَرِیَّةِ، وَبِعِزِّكَ الَّذِي تَغْشَاهُ الْأَنْوَارُ، وَبِمَا فِيهِ مِنَ الْأَسْرَارِ؛ أَنْ تَرْزُقَنِي الْإِسْتِقَامَةَ وَالْمَوْتَ عَلَى دِينِكَ وَعَلَى السُّنَّةِ وَالْجَمَاعَةِ فِي طَیْبَةٍ. يَا قُدُّوسُ! قَدِّسْنِي عَنِ الْغُیُوبِ وَالْأَفَاتِ، وَطَهِّرْنِي مِنَ الذُّنُوبِ وَالسَّیِّئَاتِ، وَاکْشِفْ عَنِّي يَا رَبِّ حِجَابَ الظُّلْمَاتِ، وَأَرِنِي بِنُورِكَ مَا أَظْهَرْتَهُ لِعِبَادِكَ أَهْلِ الْقُلُوبِ الطَّاهِرَاتِ، وَلَا تَجْعَلْنِي يَا اللَّهُ يَا اللَّهُ يَا اللَّهُ! مِمَّنْ يُغْشَى قُلُوبُهُمْ بِظُلْمِ الظُّلْمَاتِ، يَا مَنْ كَسَى قُلُوبَ الْعَارِفِينَ بِنُورِ الْأُلُوْهِیَّةِ فَلَمْ تَسْتَطِعِ الْمَلَائِكَةُ رَفْعَ رُؤُوسِهِمْ مِنْ سَطْوَةِ الْجَبْرُوتِیَّةِ، يَا مَالِكُ! يَا قُدُّوسُ! يَا عَزِيزُ! أَكْسِنِي سِرَّ أَسْمَائِكَ الْعَزِيزَةِ وَأَمِدَّنِي بِرَقِیْقَةٍ مِنْ رَقَائِقِكَ حَتَّى نَشَاهِدَ سِرَّ الْإِجَابَةِ مِنْكَ يَا وَدُودُ! يَا اللَّهُ! يَا اللَّهُ! يَا اللَّهُ! اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَي سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ مَا حَمَدَكَ الْحَامِدُونَ، اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَي سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ مَا ذَكَرَكَ الذَّاكِرُونَ، اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَي سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ مَا غَفَلَ عَن ذِكْرِكَ الْغَافِلُونَ.»